IMATRAN KAUPUNKI
KAUKOPÄÄN, IMATRANKOSKEN JA TAINIONKOSKEN KOULURAKENNUSTEN SEKÄ KUMPPANUUSTALON RAKENNUSHISTORIALLINEN SELVITYS

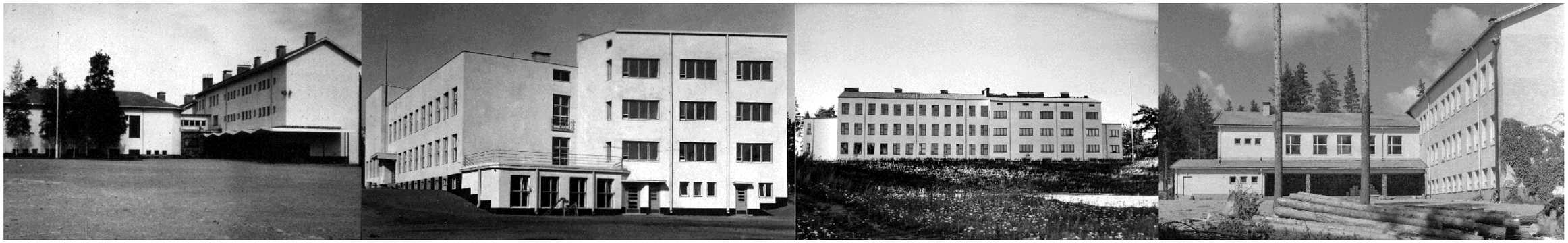

RAMBØLL

IMATRAN KAUPUNKI
KAUKOPÄÄN, IMATRANKOSKEN JA TAINIONKOSKEN KOULURAKENNUSTEN SEKÄ KUMPPANUUSTALON RAKENNUSHISTORIALLINEN SELVITYS

Päivämäärä	**31/08/2016**
Laatija	**Niina Ahlfors, Tiina Heikkilä**
Tarkastaja	**Annu Tulonen**
Kuvaus	**Raportti**

Kannen kuvat vasemmalta oikealle

Imatrankosken koulu: Lauri Asteljoen kokoelma, Imatran kaupunginmuseon kuva-arkisto
Kaukopään koulu: Kosti Valtosen kokoelma, Paul Pyllinvuoren kokoelma, Imatran kaupunginmuseon arkisto
Tainionkosken koulu: Enso-Gutzeitin kokoelma, Imatran kaupunginmuseon kuva-arkisto
Kumppanuustalo: Eino Mäkinen, Imatran kaupunginmuseon kuva-arkisto

Ramboll
Niemenkatu 73
15140 LAHTI
T +358 20 755 611
F +358 20 755 6201
www.ramboll.fi

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO 3
1.1 Selvityksen tavoite ja rajaus 3
1.2 Menetelmät 3
1.3 Rakennusten nykyinen käyttö 3
1.4 Asemakaavoituksen historiaa 4
1.4.1 Tainionkosken koulu 4
1.4.2 Kaukopään koulu 4
1.4.3 Kumppanuustalo 4
1.4.4 Imatrankosken koulu 5
1.5 Kaavoitus- ja suunnittelutilanne 6
1.5.1 Maakuntakaava 6
1.5.2 Yleiskaava 6
1.5.4 Asemakaavat 7
1.6 Kulttuuriympäristön suojeluarvot 7
1.7 Koulurakentamisen historiaa 1800-luvun lopulta 1950-luvulle 8
1.8 Arkkitehti Jalmari Lankinen 1894–1970 9
1.9 Arkkitehti Aleksis Lindqvist 9
2. TAINIONKOSKEN KOULU 10
2.1 Historia ja ominaispiirteet 10
2.1.1 Suunnittelu- ja rakentamisvaiheet 10
2.1.2 Arkkitehtuuri ja tyylipiirteet 10
2.1.3 Pohjaratkaisut ja tilat 13
2.2 Keskeiset muutosvaiheet ja toimenpiteet 15
2.3 Nykytila 20
2.3.1 Pihapiiri 20
2.3.2 Ulkohahmo ja julkisivut 21
2.3.3 Keskeiset tilat 24
2.3.4 Pintakäsittelyt, materiaalit, rakennusosat ja kiinteä sisustus. 28
3. KAUKOPÄÄN KOULU 30
3.1 Historia ja ominaispiirteet 30
3.1.1 Suunnittelu- ja rakentamisvaiheet 30
3.1.2 Arkkitehtuuri ja tyylipiirteet 30
3.1.3 Pohjaratkaisut ja tilat 32
3.2 Keskeiset muutosvaiheet ja –toimenpiteet 34
3.3 Nykytila 38
3.3.1 Pihapiiri 38
3.3.2 Ulkohahmo ja julkisivut 39
3.3.3 Keskeiset tilat 43
3.3.4 Pintakäsittelyt, materiaalit, rakennusosat ja kiinteä sisustus sisätiloissa 46
4. KUMPPANUUSTALO ELI ENTINEN HONKAHARJUN KOULU 47
4.1 Historia ja ominaispiirteet 47
4.1.1 Suunnittelu- ja rakentamisvaiheet 47
4.1.2 Arkkitehtuuri ja tyylipiirteet 47
4.1.3 Pohjaratkaisut ja tilat 49
4.2 Keskeiset muutosvaiheet ja toimenpiteet 51
4.3 Nykytila 53
4.3.1 Pihapiiri 53
4.3.2 Ulkohahmo ja julkisivut 54
4.3.3 Keskeiset tilat 56
4.3.4 Pintakäsittelyt, materiaalit, rakennusosat ja kiinteä sisustus sisätiloissa 59
5. IMATRANKOSKEN KOULU 61
5.1 Historia ja ominaispiirteet 61
5.1.1 Suunnittelu- ja rakentamisvaiheet 61
5.1.2 Arkkitehtuuri ja tyylipiirteet 61
5.1.3 Pohjaratkaisut ja tilat 64
5.2 Keskeiset muutosvaiheet ja toimenpiteet 68
5.3 Nykytila 72
5.3.1 Pihapiiri 72
5.3.2 Ulkohahmo ja julkisivut 73
5.3.3 Keskeiset tilat 76
5.3.4 Pintakäsittelyt, materiaalit, rakennusosat ja kiinteä sisustus sisätiloissa 80
6. JOHTOPÄÄTÖKSET 82
6.1 Arviointikriteerit 82
6.1.1 Arvio säilyneisyydestä ja arvon määrittely 82
6.2 Yhteenveto 82
7. LÄHTEET 87

1. JOHDANTO

1.1 SELVITYKSEN TAVOITE JA RAJAUS

Tämä rakennushistoriaselvitys käsittää Imatran kaupungissa sijaitsevat neljä vanhaa kansakoulurakennusta. Tainionkosken koulun vuodelta 1936, Kaukopään koulun vuodelta 1938, entisen Vuoksenniskan koulun (nykyinen Kumppanuustalo), joka on valmistunut vuonna 1951 sekä Imatrankosken koulun vuodelta 1953.

Rakennushistoriaselvitys on tarkoitettu asemakaavoituksen ja muun suunnittelun sekä päätöksenteon pohjaksi. Selvityksen tavoitteena on koota tiedot rakennusten historiasta, muutosvaiheista ja nykytilasta sekä tarkastella niiden kulttuurihistoriallisia arvoja. Selvitys ei sisällä rakennusten kuntoarvioita tai muita teknisiä selvityksiä. Selvityksessä ei ennakoida asema- ja yleiskaavojen sisältöä eikä suunnitteluratkaisuja. Suojelutavoitteiden tarkka määrittäminen ei kuulu selvityksen piiriin.

1.2 MENETELMÄT

Rakennuksista on saatu tietoja painetuista lähteistä, Imatran rakennusvalvonnasta, Imatran kaupunginarkistosta, vanhoista valokuvista sekä paikalla tehdyin katselmuksin. Maastokatselmus suoritettiin 21.6.2016. Tarkka lähdeluettelo löytyy tämän selvityksen kohdasta 7. Lähteet.

Selvityksen on tilannut Imatran kaupunki ja sen on laatinut Ramboll Finland Oy. Inventoinnin lähtöaineiston kokoamisesta ja maastokatselmuksista on vastannut insinööri AMK Tiina Heikkilä. Selvityksen sisällöstä ja kohteiden analysoinnista on vastannut arkkitehti Niina Ahlfors sekä arkkitehti SAFA Annu Tulonen.

1.3 RAKENNUSTEN NYKYINEN KÄYTTÖ

Tainionkosken koulu on 1.-6. luokkien oppilaitos. Koulussa toimii myös erityisluokat 2-3E sekä 4-5E. Koulun yhteydessä on 2 päiväesiopetusryhmää ja 1 osapäiväesiopetusryhmä. (Imatra)

Kumppanuustalon rakennus toimi Honkaharjun kouluna vuoden 2006 kevääseen asti. Keväällä 2015 valmistuneessa kuntotutkimuksessa rakennuksesta löytyi runsaasti kosteusvaurioihin viittaavia mikrobikasvustoja. Raportin laatinut Raksystems suositteli tilojen poistamista käytöstä. Rakennus on ollut tyhjillään vuoden 2015 lopusta lähtien ja rakennus on tarkoitus purkaa. Viimeisimpänä rakennuksessa toimivat Työn vuoksi ja Intopajat. (Etelä-Saimaa 15.10.2015, Uutisvuoksi 27.9.2015)

Imatrankosken koulussa annetaan opetusta luokilla 1-6 ja toimipisteessä on 10 opetusryhmää ja esiopetusryhmä. (Imatra)

Kaukopään koulussa annetaan opetusta luokilla 1-6. Koululaisia on 102. Lisäksi rakennuksessa toimii Raution päiväkodin esiopetusryhmä. (Imatra)

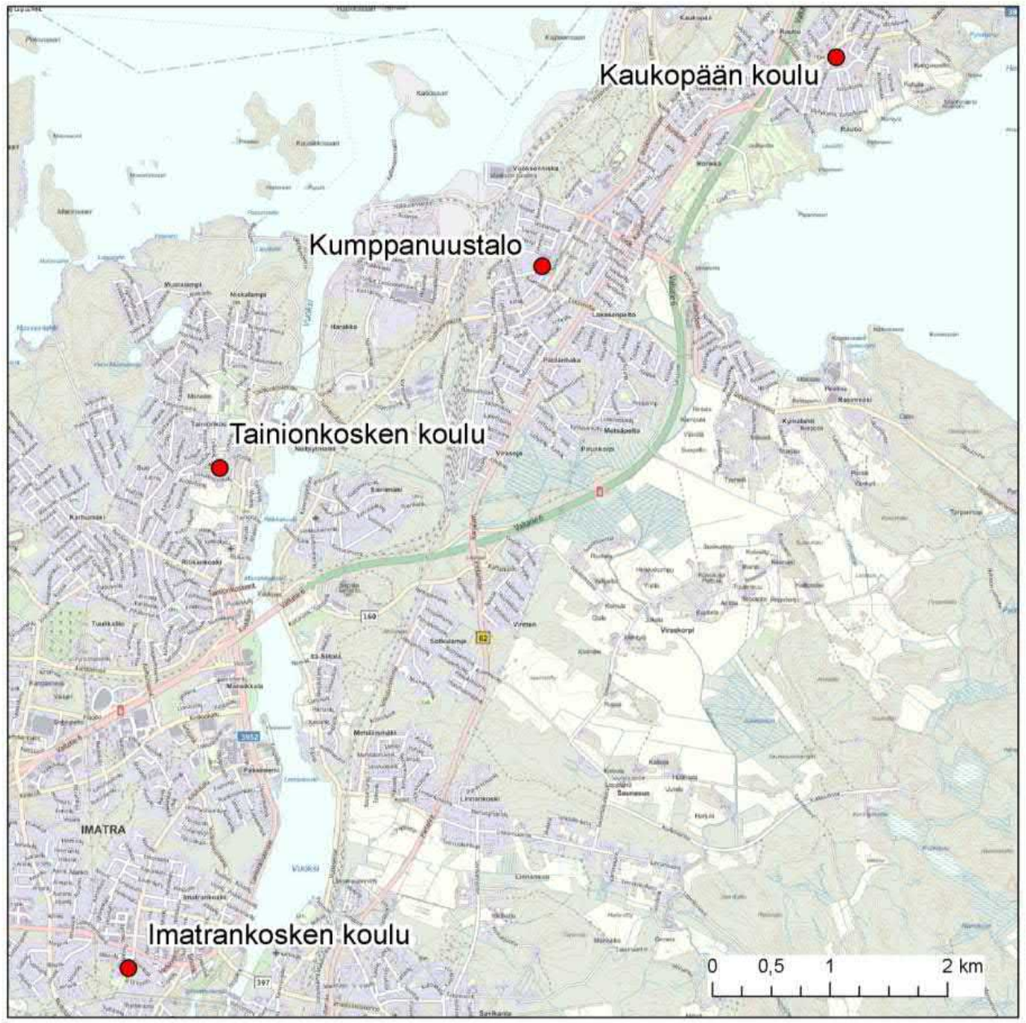

Kohteiden sijainnit.

1.4 ASEMAKAAVOITUKSEN HISTORIAA

1.4.1 Tainionkosken koulu

Tainionkosken koulun ensimmäisen asemakaavan on hyväksynyt Imatran kauppalan asemakaavaosaston A. Eerikäinen 3.4.1959. Koulurakennus sijoittuu alueelle, joka on merkitty tonttimaaksi yleisiä rakennuksia varten (Y). Alueella ei saa ylittää tonttiteholukua 0,75. Sisäpihaa, urheilukenttää ja tontin pohjoisosan pelikenttää lukuun ottamatta tontti on määritelty istutettuna pidettäväksi tonttimaaksi, jolle ei saa rakentaa.

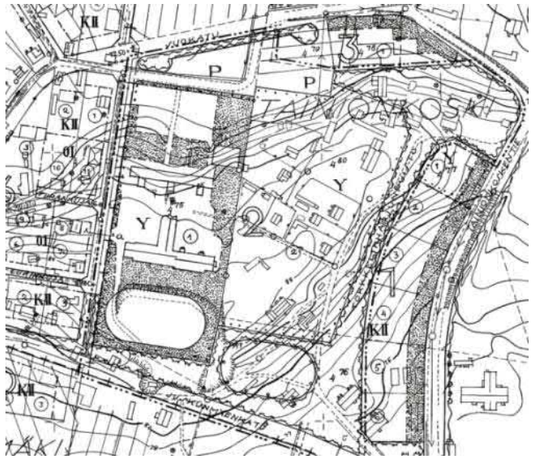

Ote alueen ensimmäisestä asemakaavasta.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi alueen asemakaavamuutoksen 26.3.2001. Istutettavina pidettäviin tontinosiin tehtiin pieniä muutoksia ja koulun kortteli osoitettiin opetustoimintaa palvelevien rakennusten korttelialueeksi (YO).

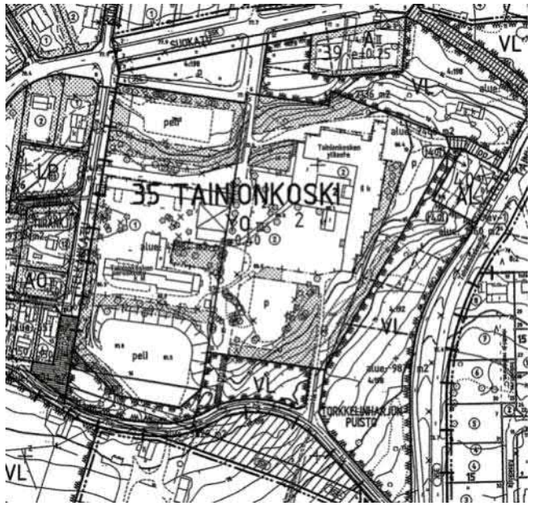

Ote alueen asemakaavamuutoksesta.

1.4.2 Kaukopään koulu

Kaukopään koulu ensimmäinen asemakaavan on hyväksynyt A. Eerikäinen 21.3.1956. Koulurakennus sijoittuu alueelle, joka on merkitty tonttimaaksi yleisiä rakennuksia varten (Y). Alueella ei saa ylittää tonttiteholukua 0,75. Tontin Niskapietilän puoleista rajaa reunustaa istutettuna pidettävä tonttimaa, jolle ei saa rakentaa.

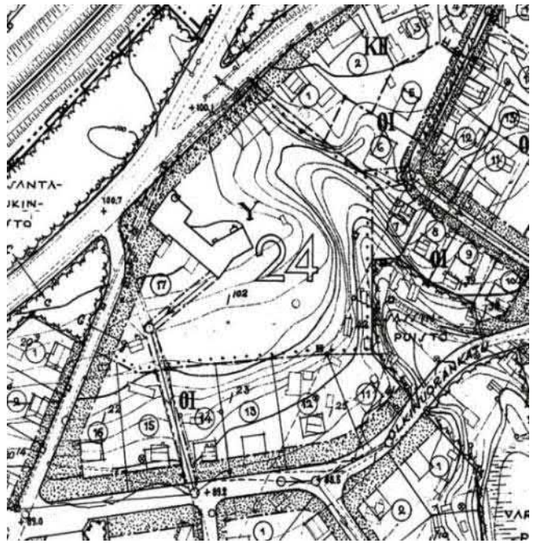

Ote alueen ensimmäisestä asemakaavasta.

Ympäristöministeriö vahvisti koulun aluetta koskevan kaavamuutoksen 20.5.1988. Asemakaavassa koulurakennus sijoittui yleisten rakennusten korttelialueelle (Y) ja alueelle joka on varattu kaupungin tarpeisiin (k). Korttelin tehokkuusluku laskettiin 0,75:stä e=0.50. Istutettavan alueen rajausta laajennettiin. Nupurintien varteen osoitettiin säilytettävän puiden rivistö.

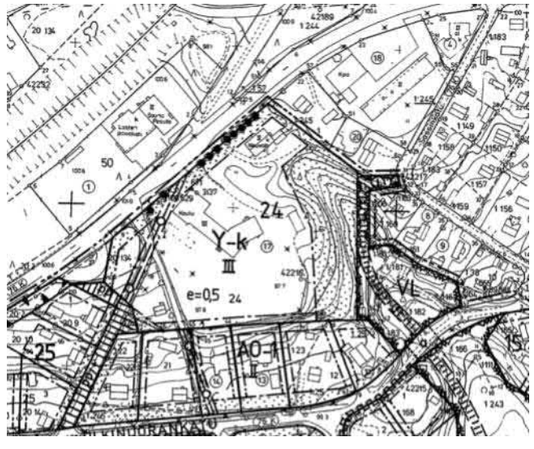

Ote alueen ensimmäisestä asemakaavan muutoksesta.

Toisen kerran alueen asemakaavaa muutettiin vuonna 2010. Rakennuksen tehokkuusluku korvattiin kerrosalaneliömetreinä osoitettavana rakennusoikeutena 2600 k-m² ja 500 k-m². Koulurakennus sai suojelumerkinnän (sr-1). Istutettavien alueiden aluerajauksia tarkistettiin ja nykyisen urheilukentän paikalle osoitettiin urheiluun varattu alueen osa (vu).

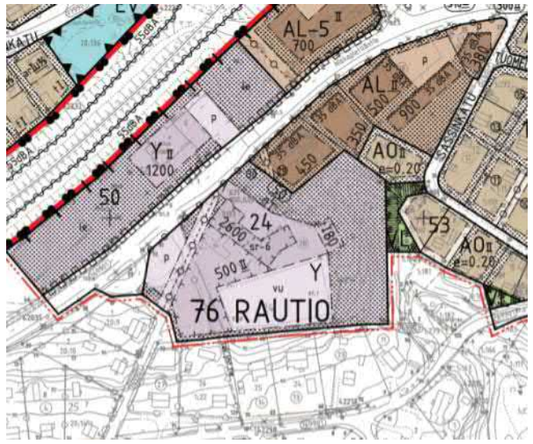

Ote alueen toisesta asemakaavan muutoksesta.

1.4.3 Kumppanuustalo

Vuoksenniskan ensimmäisestä asemakaavasta ei ole tietoja. Alueen toinen asemakaava on vahvistettu 24.6.1971. Asemakaavassa koulurakennus sijoittuu opetustoimintaa palvelevien yleisten rakennusten korttelialueelle. Tonttitehokkuuslukua on pienennetty luvusta e=0.75 lukuun e=0.5. Koulun tontin reunoilla kulkeneiden puistoalueiden (P) rajat on poistettu.

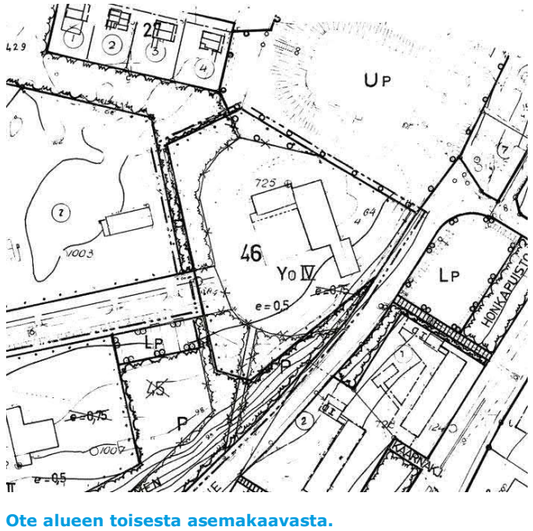

Ote alueen toisesta asemakaavasta.

Ympäristöministeriö hyväksyi seuraavan asemakaavamuutoksen 17.6.1982. Kaavamuutoksella tarkennettiin rakennusalojen rajoja. Koulun pohjoispuolelle osoitettiin leikki- ja oleskelualueeksi varattu alue (le) ja eteläpuolelle pysäköimispaikka (p). Korttelimerkintänä oli opetustoimintaa palvelevien rakennusten korttelialue (YO).

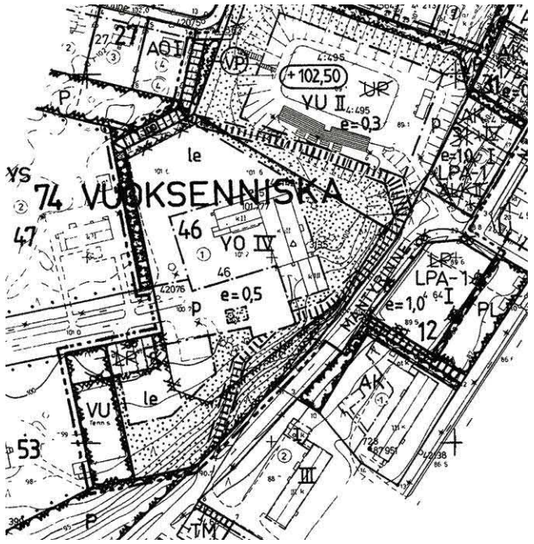

Ote vuoden 1982 asemakaavan muutoksesta.

Tuorein asemakaavamuutos on hyväksytty teknisessä lautakunnassa 29.3.2011. Kaavamuutoksessa kortteli on osoitettu julkisten lähipalvelurakennusten korttelialueeksi (YL). Tehokkuusluku nostettiin luvusta e=0.5 lukuun e=0.6. Lisäksi rakennus merkittiin suojeltavaksi rakennukseksi (sr-6). Rakennusta ei saa purkaa ja sen ominaispiirteet tulee korjaus- ja muutostöissä säilyttää.

Ote tontin viimeisimmästä asemakaavamuutoksesta.

1.4.4 Imatrankosken koulu

Imatrankosken koulun ensimmäisen asemakaavan on hyväksynyt Imatran kauppalan asemakaavaosaston A. Eerikäinen 1.4.1955. Koulurakennus sijoittuu alueelle, joka on merkitty tonttimaaksi yleisiä rakennuksia varten (Y). Alueella ei saa ylittää tonttiteholukua 0,75. Koulukadun puoleista rajaa reunustaa istutettuna pidettävä tonttimaa, jolle ei saa rakentaa.

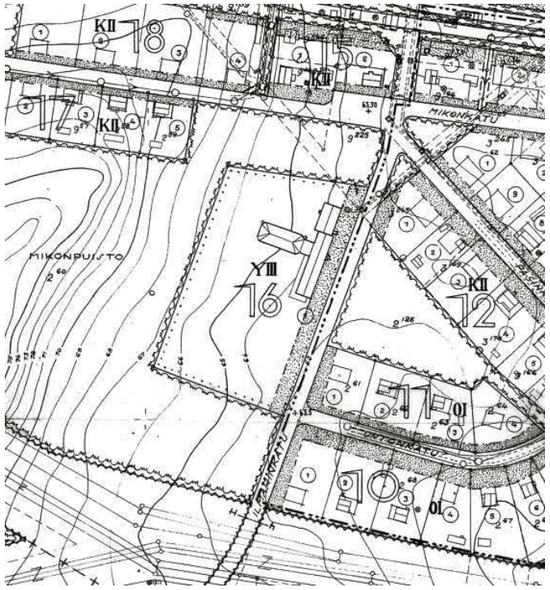

Ote alueen ensimmäisestä asemakaavasta.

Alueen ensimmäinen asemakaavamuutos on vahvistettu 21.9.1977. Asemakaavassa koulurakennus sijoittuu opetustoimintaa palvelevien rakennusten korttelialueelle (YO). Tonttitehokkuusluvuksi on annettu e=0.3. Pysäköintialueet on osoitettu rakennuksen pohjois- ja eteläpuolille. Istutettava alue Koulutien puoleiselta rajalta on poistettu.

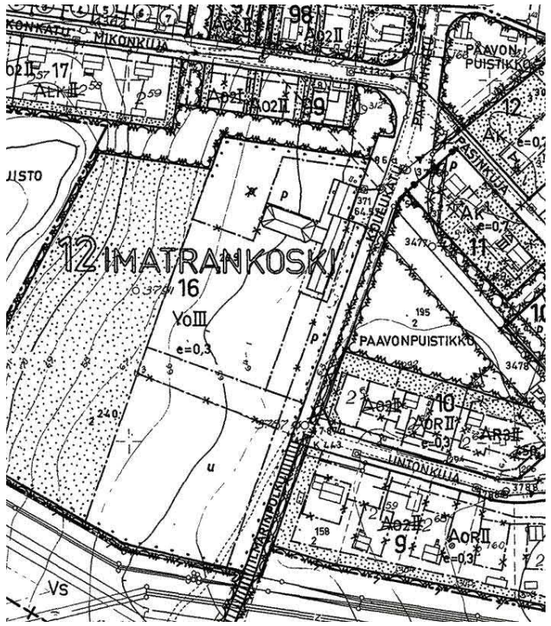

Ote alueen ensimmäisestä asemakaavan muutoksesta.

Alueen toinen asemakaavamuutos on vahvistettu ympäristöministeriössä 30.7.1986. Koulutontin korttimerkinnäksi on annettu yleisten rakennusten korttelialue (Y), joka on varattu kunnan tarpeisiin (-k). Korttelialuetta on laajennettu Mikonpuiston suuntaan. Koulun ja uuden päiväkodin pysäköintialuetta on laajennettu ja koulun eteläpuoleista pysäköintialuetta pienennetty.

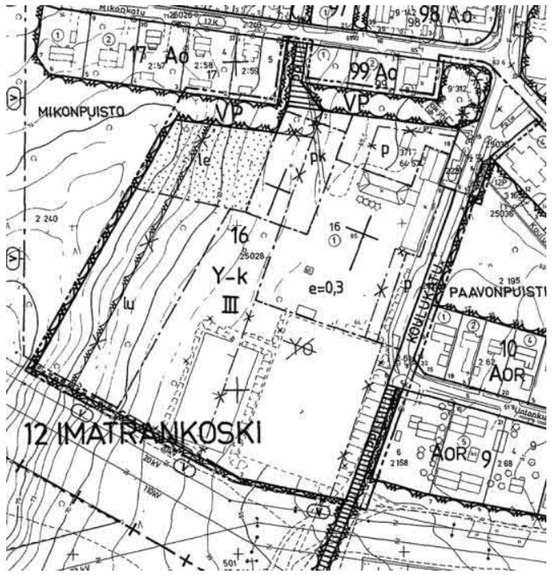

Ote alueen toisesta asemakaavamuutoksesta.

1.5 KAAVOITUS- JA SUUNNITTELUTILANNE

1.5.1 Maakuntakaava

Imatran kaupungin alueella on voimassa Etelä-Karjalan maakuntakaava, jonka ympäristöministeriö on vahvistanut 21.12.2011 sekä Etelä-Karjalan 1.vaihemaakuntakaava, jonka ympäristöministeriö on vahvistanut 19.10.2015.

Kaukopään koulu sijoittuu taajamatoimintojen alueelle (A). Koulun pohjoispuolella kulkeva Niskapietiläntie on merkitty valtakunnallisesti merkittävänä kulttuurihistoriallisena ympäristönä/tienä (ma/kv) sekä kehitettävänä matkailu- ja maisematienä (kelt.viiva). Koulu sijoittuu tärkeälle pohjavesialueelle (pv).

Kumppanuustalo sijoittuu taajamatoimintojen alueelle (A) sekä kaupunki- / taajamarakenteen kehittämisen kohdealueelle (kk). Koulun länsipuolelle sijoittuu julkisten palveluiden alue (py) ja itäpuolelle keskustatoimintojen alue (C).

Tainionkosken koulu sijoittuu taajamatoimintojen alueelle (A) sekä kaupunki- / taajamarakenteen kehittämisen kohdealueelle (kk). Koulun itäpuolelle sijoittuu maakunnallisesti merkittävä kulttuurihistoriallinen ympäristö/kohde (ma/km).

Imatrankosken koulu sijoittuu keskustatoimintojen alueelle (C).

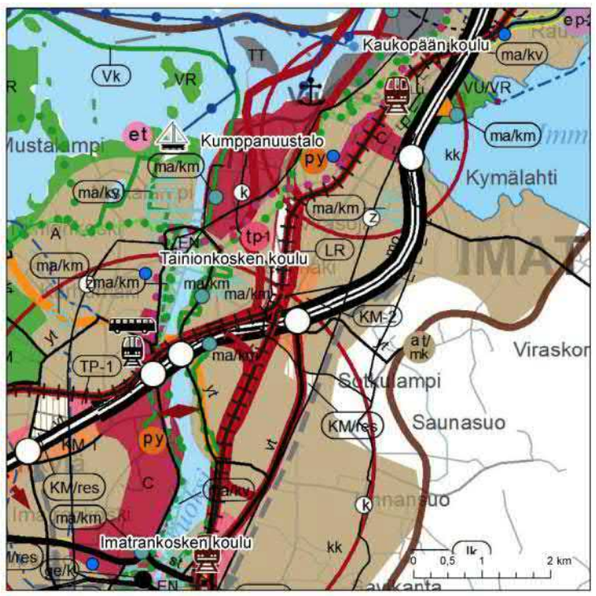

Ote voimassa olevien maakuntakaavojen epävirallisesta yhdistelmäkartasta.

1.5.2 Yleiskaava

Imatran kaupungin alueella on voimassa Imatran yleiskaava "Kestävä Imatra 2020", joka on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 19.4.2004 ja saanut lainvoiman 9.6.2004.

Voimassa olevassa yleiskaavassa kaikki koulurakennukset sijoittuvat julkisten palvelujen ja hallinnon alueelle (PY) ja ne on merkitty suojeltavina rakennuksina (sr).

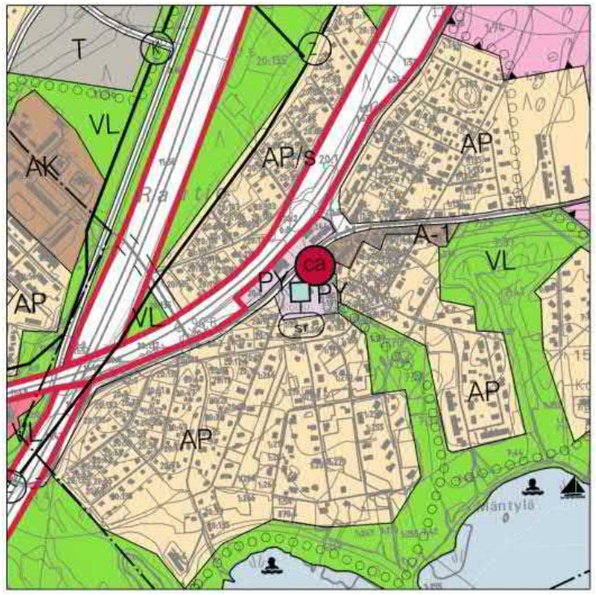

Kaukopään koulu yleiskaavassa.

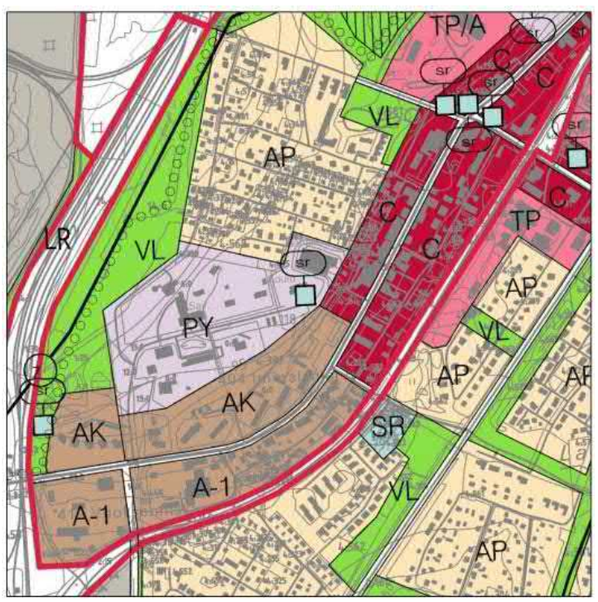

Kumppanuustalo yleiskaavassa.

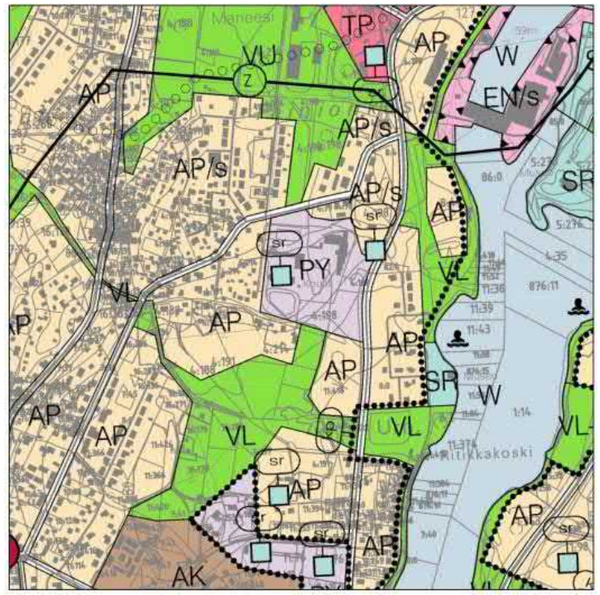

Tainionkosken koulu yleiskaavassa.

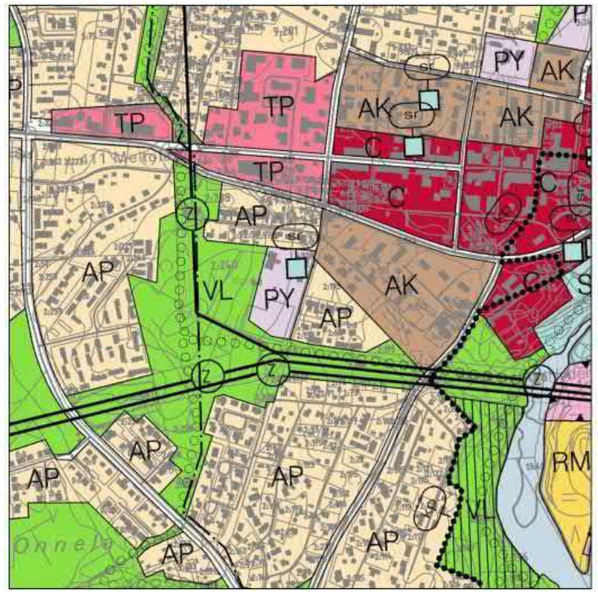

Imatrankosken koulu yleiskaavassa.

1.5.4 Asemakaavat

Vuoksenniskan koulun (Kumppanuustalo) alueella on voimassa asemakaavan nro 1025, joka on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 11.5.2011. Asemakaavassa koulurakennus sijoittuu julkisten lähipalvelurakennusten korttelialueelle (YL). Rakennus on merkitty suojeltavaksi rakennukseksi (sr-6). Rakennusta ei saa purkaa ja sen ominaispiirteet tulee korjaus- ja muutostöissä säilyttää.

Tainionkosken koulun alueella on voimassa asemakaava nro 835, joka on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 26.3.2001. Asemakaavassa koulurakennus sijoittuu opetustoimintaa palvelevien rakennusten korttelialueelle (YO).

Imatrankosken koulun alueella on voimassa asemakaava nro 666, joka on vahvistettu ympäristöministeriössä 30.7.1986. Asemakaavassa koulurakennus sijoittuu yleisten rakennusten korttelialueelle (Y), joka on varattu kunnan tarpeisiin (k).

Kaukopään koulun alueella on voimassa asemakaava nro 1001, joka on hyväksytty 27.1.2010. Voimassa olevassa asemakaavassa koulurakennus sijoittuu yleisten rakennusten korttelialueelle (Y). Rakennus on merkitty suojeltavaksi rakennukseksi (sr-6). Rakennuksia ei saa purkaa ja niiden ominaispiirteet tulee korjaus- ja muutostöissä säilyttää.

1.6 KULTTUURIYMPÄRISTÖN SUOJELUARVOT

Koulurakennukset eivät sijoitu arvokkaille maisema-alueille tai valtakunnallisesti merkittäviin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin (RKY 2009). Koulurakennusten välittömään läheisyyteen ei myöskään sijoitu kiinteitä muinaisjäännöksiä. Voimassa olevassa yleiskaavassa kaikilla koulurakennuksilla on suojelumerkintä (sr). Entinen Vuoksenniskan koulu ja Kaukopään koulu ovat suojeltuja asemakaavalla.

Kumppanuustalo ajantasa-asemakaavassa.

Imatrankosken koulu ajantasa-asemakaavassa.

Tainionkosken koulu ajantasa-asemakaavassa.

Kaukopään koulu ajantasa-asemakaavassa.

1.7 KOULURAKENTAMISEN HISTORIAA 1800-LUVUN LOPULTA 1950-LUVULLE

Kansakoulut toimivat pitkään rakennuksissa, joita ei oltu suunniteltu opetuskäyttöön. 1870-luvulta lähtien kouluille sekä maaseudulla että kaupungeissa alettiin kuitenkin rakentaa omia rakennuksia. Valtio perusti 1800-luvun lopulla suurimpiin kaupunkeihin oppikouluja, jotka olivat poika- tai tyttölyseoita. Samaan aikaan pienemmissä kaupungeissa perustettiin yksityisiä oppikouluja eli yhteiskouluja, jotka kouluttivat sekä poikia että tyttöä.

Vuonna 1892 ilmestyi ensimmäinen kokoelma mallipiirustuksia maalaiskansakouluja varten. Mallit olivat yksikerroksisia puurakennuksia. Kaupungeissa oppikoulut erottuivat kansakouluista, koska ne rakennettiin usein tiilestä. 1800-luvun lopun kivikoulujen pohjaratkaisut perustuivat leveään keskikäytävään ja tiukkaan jonoon järjestettyyn samanlaisin luokkahuoneisiin. Pääportaikko oli monumentaalinen ja aulat portaineen juhlavat. Vuonna 1898 annettiin asetus, jonka mukaan kuntien tuli rakentaa kouluja niin tiheään, etteivät koulumatkat ylittäneet viittä kilometriä. Asetuksen myötä koulurakennusten määrä kasvoi nopeasti.

Suurimmissa kaupunkikouluissa 1900-luvun vaihteessa sisätilat suunniteltiin siten, että ne muodostivat monimuotoisia sarjoja. Sivukäytävät ja niihin liittyvät aulamaiset tilat yleistyivät. Ulkoasultaan rakennukset muuttuivat epäsymmetrisiksi ja julkisivujen ornamentiikka rikastui. Epäsymmetriaa korostava jugendkausi ei kestänyt kovin kauan, sillä jo ennen vuonna 1910 siirryttiin arkkitehtuurissa eleettömämpään ilmaisuun. Symmetria ja suorat ikkunarivit palasivat julkisivuihin. Koulurakennuksista pidettiin useita arkkitehtuurikilpailuja, mikä oli osoitus siitä, että niiden suunnittelua pidettiin tärkeänä yhteiskunnallisena tehtävänä.

Väinö Vähäkallion suunnittelema Kallion yhteiskoulu, Helsinki 1929. (Arkkitehtuurimuseo)

1920-luvulla kaupunkikoulujen pääasiallinen rakennusmateriaali oli tiili. Rakennukset saattoivat olla 4-5 – kerroksisia. Julkisivut rapattiin sileiksi ja koristeltiin kipsiornamentein. Koristelu edusti ajalle tyypillistä hienostunutta klassismia. Pohjaratkaisut olivat selkeitä ja perustuivat useimmiten sivu- tai keskikäytäväjärjestelmälle. Käytävät olivat leveitä ja pääportaikot auloineen juhlavia.

1930-luvulta lähtien yleistyi koulutyyppi, jossa tilat oli sijoitettu eri siipiin. Erikorkuisilla osilla oli kullakin oma funktionsa. Voimistelusali oli yhdessä siivessä, juhlasali toisessa ja luokat kolmannessa. Ikkunakoko kasvoi sillä sisätiloihin pyrittiin saamaan mahdollisimman paljon päivänvaloa. Julkisivua hallitsivat suuret, suorissa riveissä olevat ikkunat. Käytäville saatiin luonnonvaloa niiden päätyihin sijoitetuista suurista ikkunaseinistä. Luokkahuoneiden tuuletusta pidettiin tärkeänä, sillä tuberkuloosi aiheutti vakavia ongelmia 1920- ja 1930-luvuilla. 1930-luvulla yleistyi ikkunamalli, jonka alaosassa oli sisäänpäin aukeava matala tuuletusikkuna.

Gunnar Taucherin suunnittelema Aleksis Kiven koulu. Helsinki 1934. (Arkkitehtuurimuseo)

1940–1950-luvuilla koulujen oppilasmäärää kasvattivat erityisesti evakkolapset sekä sotien jälkeen syntyneet suuret ikäluokat. Kaupunkeihin ja taajamiin syntyi monikerroksisia ja satulakattoisia koulurakennuksia, jotka seisoivat yleensä pihan tai urheilukentän laidalla. Luokkahuoneet olivat yhdessä ja voimistelusali toisessa siivessä. Funktionalismille tyypillisiä pelkistettyjä muotoja pehmennettiin materiaalirunsaudella ja suorakulmaisuudesta poikkeavilla yksityiskohdilla. Ulkoseinissä sileäksi rapatun pinnan tilalle tuli punatiili tai useiden materiaalien yhdistelmä.

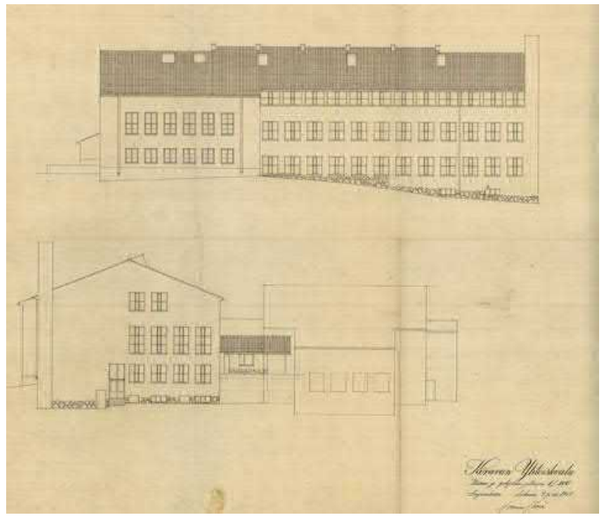

Jorma Järven suunnittelema Keravan yhteiskoulu 1947. (Arkkitehtuurimuseo)

1950-luvulla koulurakennukset alkoivat madaltua. Käytäviä levennettiin ja niistä avattiin portaikkojen ja lasiseinien välityksellä näkymiä ulos ja muihin tiloihin. Luokkahuoneisiin saatiin valoa kahdelta sivulta, kun käytävän puoleisille seinille tehtiin yläikkunat. 1950-luvulla syntyivät myös uudet koulutyypit hallikoulut ja solukoulut. Hallikoulussa oli toiminnat kokoava suuri keskusaula, jonka ympärille pienemmät tilat sijoittuivat. Solukoulussa tilat jaettiin itsenäisiin luokkahuoneisiin.

1.8 ARKKITEHTI JALMARI LANKINEN 1894–1970

Arkkitehti Jalmari Lankinen on suunnitellut Tainionkosken koulun sekä Kaukopään koulun.

Arkkitehti Jalmari Arvi Lankinen syntyi Antreassa 1.2.1894. Lankinen kävi Viipurin Suomalaisen realilyseon ja kirjoitti ylioppilaaksi vuonna 1916. Tämän jälkeen hän aloitti opiskelut Suomen Teknillisessä korkeakoulussa ja valmistui arkkitehdiksi vuonna 1921. Valmistuttuaan arkkitehdiksi hän toimi vuosina 1921–1925 arkkit. U. Ullbergin ja 1925–1927 Viipurin kaupungin rakennustoimistossa. Opintomatkoja hän teki muun muassa Ruotsiin, Tanskaan ja Italiaan. Viipurin Teollisuuskoulun opettajana hän toimi 1926–1928 välisenä aikana. Hän myös opetti Viipurin Taiteenystävien piirustuskoulussa. Tämän jälkeen hänellä oli oma toimisto vuodesta 1927 lähtien ensin Viipurissa ja sen menetyksen jälkeen Lahdessa.

Lankinen oli hyvin tuottelias arkkitehti ja hän kuuluu niihin itsenäisen Suomen arkkitehteihin, jotka jättivät pysyvän jäljen Viipurin kaupunkikuvaan. Lankisen suunnittelemia rakennuksia Viipurissa ovat muun muassa Länsi-Toukolan setlementtirakennus (1924), As Oy Pantsar (1924), Viipurin Suomalaisen säästöpankin talo (1928) ja Viipurin maalaiskunnan toimitalo (1932).

Maaseudulle Lankinen suunnitteli monia laitoksia ja yksityisiä rakennuksia. Näihin kuuluvat muun muassa Rauhan (1932–1936) ja Pälksaaren mielisairaalan laajennukset, mielisairaalat Paiholassa ja Karhulan Nikelissä, Tiurunniemen keuhkotautiparantola (1939) sekä sairaaloita Ruokolahdelle, Leppävirralle, Käkisalmeen ja Lahteen.

Hänen työpöydältään myös lähti toistakymmentä rakennusta kansakouluja, kunnantaloja, säästöpankkeja ja liiketaloja. Lankisen suunnittelemia koulurakennuksia ovat muun muassa Armilan koulu Lappeenrannassa (1938), Lavolan koulu Lappeenrannassa (1949–1951), Enson kansa-koulu nykyisessä Svetogorskissa (1938) ja Joutsenon Martikanpellon koulu (entinen Keskuskoulu).

Lankinen kuoli Lahdessa 18.5.1970.

Martikanpellon koulu Joutsenossa. (Armilan koulun rakennushistoriaselvitys)

Lappeenrannan Armilan funktionalistinen kansakoulu valmistui vuonna 1938. (Kuvaaja Aaltonen Albin, Etelä-Karjalan museo)

Viipurin Maalaiskunnan talo, Repola 27, Pohjolank. 10, 1932. (Viipurin Suomalaisen Kirjallisuusseuran toimitteita 2)

Enson kansakoulu valmistui vuonna 1938. (Armilan koulun rakennushistoriaselvitys)

Lankisen suunnittelema Suojalinna Lahdessa valmistui vuonna 1947. (RKY)

1.9 ARKKITEHTI ALEKSIS LINDQVIST

Arkkitehti Aleksis Lindqvist on toiminut Imatran kauppalan arkkitehtina. Imatralle hän on suunnitellut mm. Kumppanuustalon, Imatrankosken koulun ja. vuonna 1954 valmistuneen Imatrankosken kirkon.

Imatrankosken kirkko. (Imatran seurakunta)

2. TAINIONKOSKEN KOULU

2.1 HISTORIA JA OMINAISPIIRTEET

2.1.1 Suunnittelu- ja rakentamisvaiheet

Imatran kaupunginarkistosta löytyy ensimmäiset piirustukset Tainionkosken koulurakennuksesta vuodelta 1935 (pohjapiirrokset kellarikerroksesta, I-kerroksesta ja II-kerroksesta, leikkauksia). Piirustukset on allekirjoittanut Viipurissa Jalmari Lankinen. Ensimmäiset julkisivupiirrokset löytyvät vuodelta 1947 ja ne ovat Jalmari Lankisen Lahdessa allekirjoittamat.

Rakennuksen tiedetään valmistuneen vuonna 1936. Rakennusvalvonnasta ei kuitenkaan löydy lupatietoja uudisrakennuksesta.

2.1.2 Arkkitehtuuri ja tyylipiirteet

Koulurakennus sijaitsee Tainionkosken asuntoalueen keskellä, mäen kumpareen päällä. Sen pohjois- ja koillispuolelle on rakentunut vuosina 1960 koulun lisärakennus, 1963 työväenopisto (entinen yläaste) ja vuonna 2015 ruokala.

Rakennuksen massoittelu seuraa sen tilallista jakoa. Juhlasalisiipi on rakennuksen pohjoiseen suuntautuva osa. Rakennuksen idänpuoleiseen osaan sijoittuu asuntolatilat ja länsiosaan luokkahuoneet. T-mallinen rakennus jakaa piha-alueen kahteen osaan; koulun piha-alueeseen ja rauhallisempaan, asuntoloiden puutarhakäyttöön suunniteltuun pihaan.

Kapearunkoinen rakennus edustaa aikansa niukkaeleistä tyylisuuntaa. Selkeä laatikkomainen muotokieli, vaalea sileä rappauspinta, pyöröpäätyinen porrashuone ja harkitussa paikassa yksi pyöröikkuna on tyypillistä 1930-luvulla Suomessa valtasuuntana ollutta funktionaalista arkkitehtuuria. Tyylipuhtaasta funktionaalisesta rakennuksesta poiketen Tainionkosken koulurakennuksessa on kantavat ulkoseinät ja harjakatto.

Yläkuvassa Tainionkosken koulu etelän suunnasta katsottuna. Kuvassa oikealla Tainionkosken rantatie, jonka varressa oikealla vanha kansakoulu. Keskivaiheilla Juskunmäen 1-kerroksiset työväen kasarmit. Taustalla oikealla Tornator Oy:n tehdaslaitosten savupiippu ja happotorni. Kuvattu 1930-luvulla. (Kuvaaja Heikki Melto. Imatran kaupunginmuseon kuva-arkisto)

Alakuvassa koulurakennuksen takapihan puoleinen julkisivu. Kuva on mahdollisesti 1930-luvulta. (Enso-Gutzeitin kokoelma. Imatran kaupunginmuseon kuva-arkisto)

Ikkunajaotus on säntillinen, mutta rakennuksessa on lukuisia erilaisia ikkunatyyppejä ja niissä on vaihteleva puitejako. Liikuntasalin kookkaissa 6-ruutuisissa ikkunoissa vertikaalijako on epäsymmetrinen, etelään päin avautuvissa ikkunoissa on 5-ruutuinen puitejako, jossa on kolmea eri ruutukokoa.

Rakennuksen porrashuoneet jakavat ja elävöittävät julkisivuja. Pohjoiseen osoittavan siiven päässä on pyöreäkulmainen porrashuone ja kaarevina ulkonevat sisäänkäynnit kellarikerroksessa sijaitseviin käymälöihin. Asuntolaosassa kaksi porrashuonetta ulkonee julkisivusta ja näin korostavat sisäänkäyntejä niiden yhteydessä. Asuntolan ulkoneviin porrashuoneisiin tulee runsaasti päivänvaloa kookkaista ikkunoista. Toisessa kerroksessa porrashuoneista pääsee pienille tuuletusparvekkeille.

Rakennuksen kaikissa rakennusosissa on harjakatto ja sen alkuperäisenä katemateriaalina on ollut punatiili. Piirustusten mukaan rakennuksen itäosan matalamman osan katemateriaalina olisi alun perin ollut pelti.

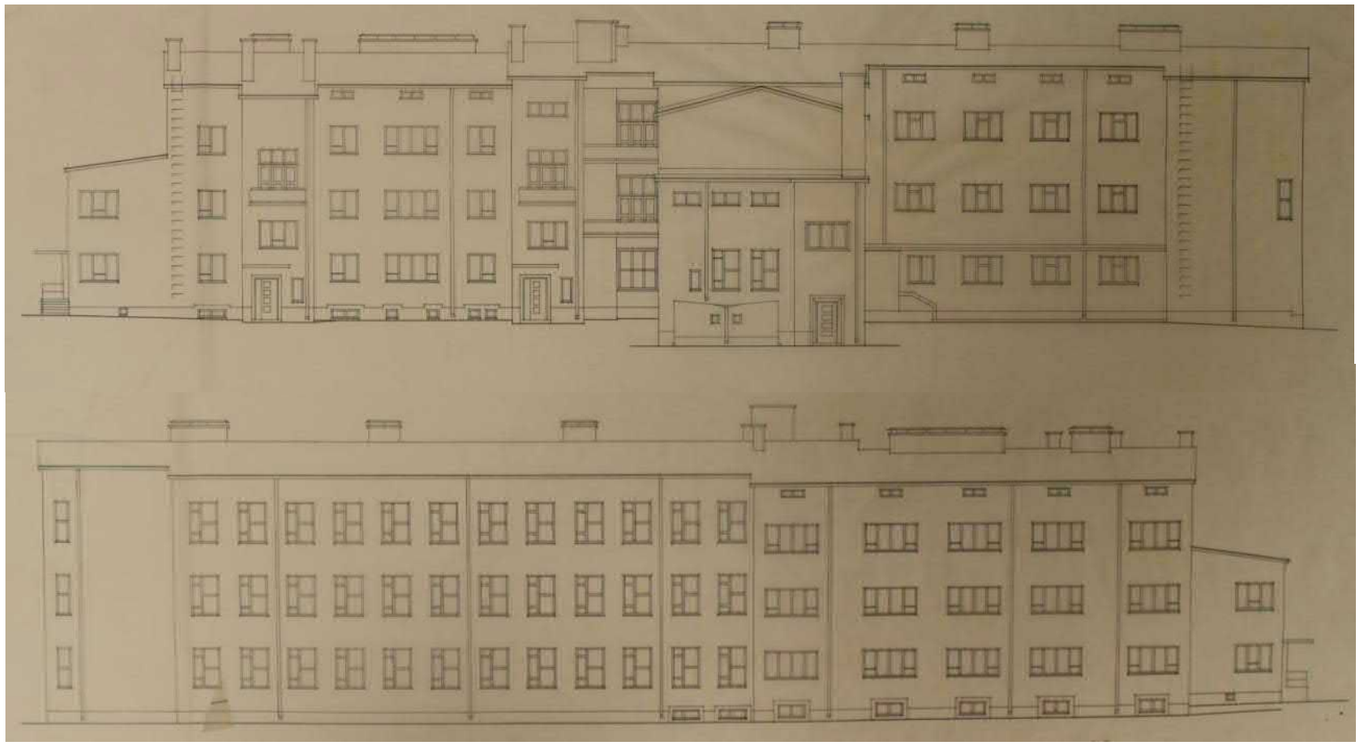

Yläkuvassa ja keskikuvassa julkisivupiirrokset vuodelta 1955. (Imatran kaupunginarkisto)

Alakuvassa Tainionkosken kansakoulu. (Alkuperäinen kuva Selma Eerolan kokoelmasta. Valokuvaaja Heikki Melto. Paul Jyllinvuoren kokoelma. Imatran kaupunginmuseon kuva-arkisto)

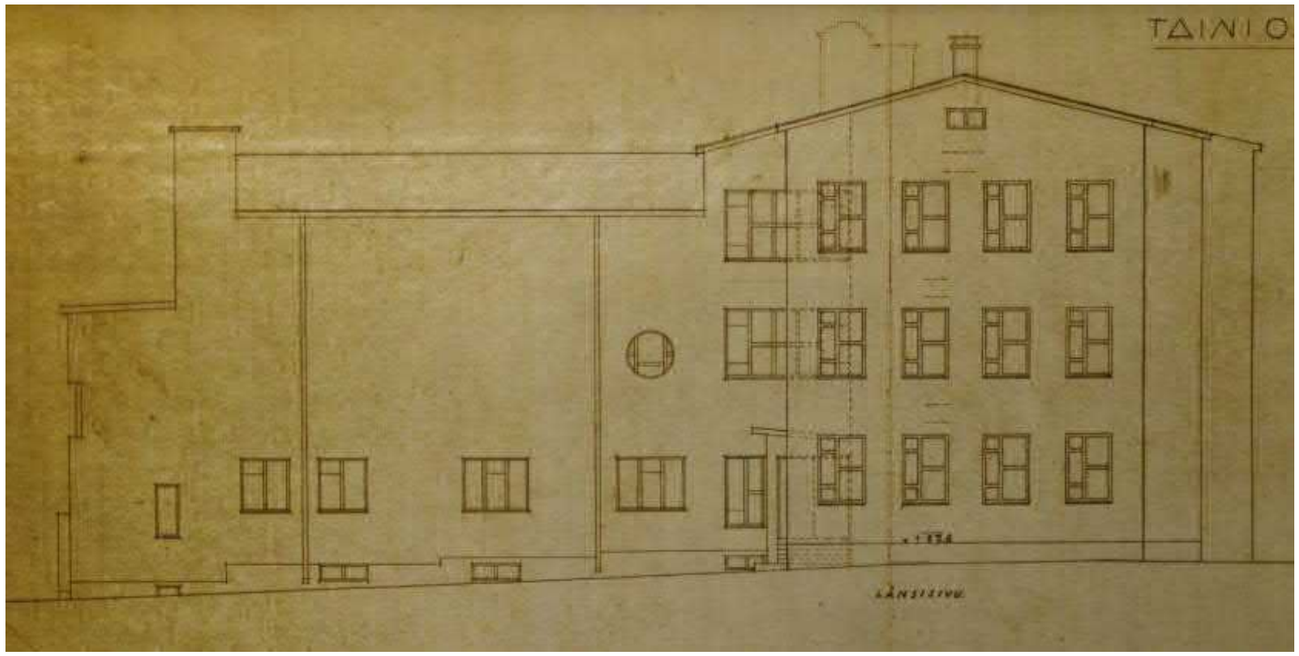

Yläkuvassa lännen puoleinen julkisivupiirros vuodelta 1947. (Imatran kaupunginarkisto)

Alakuvassa idän puoleinen julkisivu-/leikkauspiirros vuodelta 1955. (Imatran kaupunginarkisto)

Alhaalla oikealla rakennuksen itäpäädyn julkisivupiirros vuodelta 1955. (Imatran kaupunginarkisto)

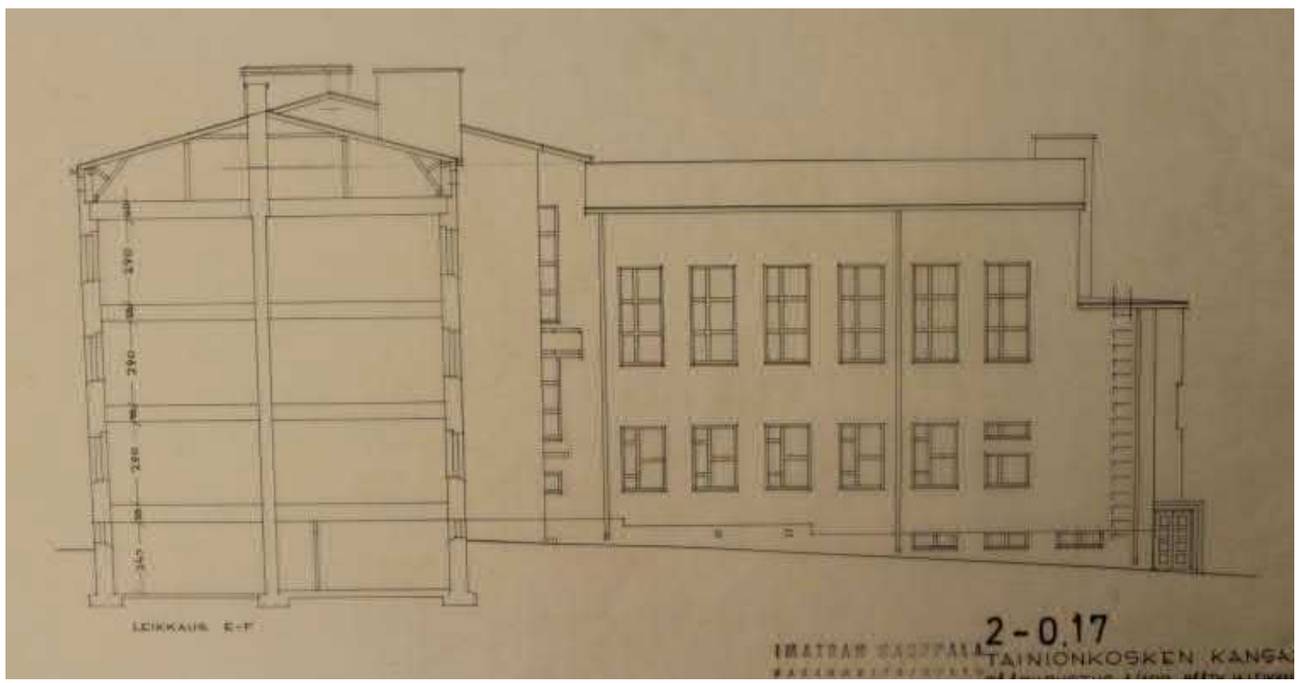

Tainionkosken kansakoulu. Alkuperäinen kuva postikortissa. (Paul Jyllivuoren kokoelma. Imatran kaupunginmuseon kuva-arkisto)

Tainionkosken kansakoulu pihan puolelta. Kuva mahdollisesti 1930-luvulta. (Osmo Kaartisen kokoelma. Imatran kaupunginmuseon kuva-arkisto)

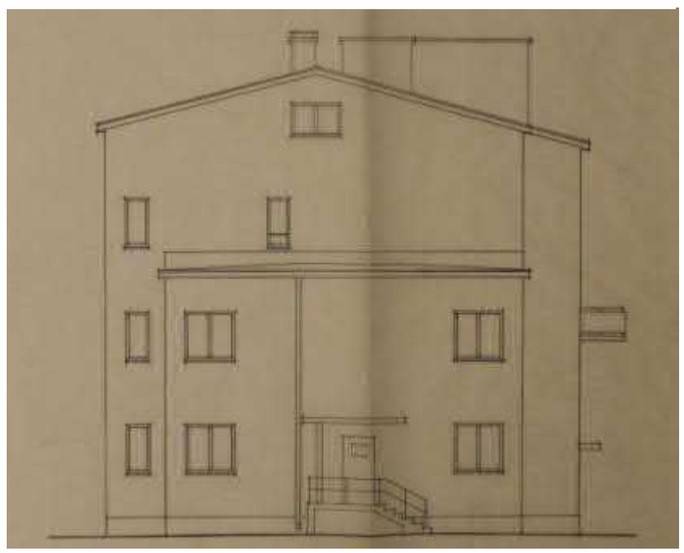

2.1.3 Pohjaratkaisut ja tilat

Koulurakennus koostui kolmesta erillisestä rakennusosasta; kouluosa, asunto-osa ja juhlasali-osa.

Rakennuksen pääsisäänkäynti sijoittuu rakennuksen pohjoisosaan länsisiiven ja pohjoissiiven kulmaukseen. Sisäänkäynnistä saavutaan pitkään ja kapeaan oppilaseteiseen, jonka varrelle sijoittuu neljä luokkahuonetta. Pohjoissiipeen sijoittuvat kanslia, käsityöluokka sekä opetuskeittiö. Itäsiipeen sijoittuivat miesopettajan asunto, naisopettajan asunto, alakouluopettajan asunto sekä vahtimestarin asunto. Asuntoihin kuului keittiö sekä erilliset pesuhuoneet ja wc:t. A-portaan kautta kuljettiin vahtimestarin asuntoon, B-portaan kautta alakouluopettajan ja naisopettajan asuntoihin ja C-portaan kautta miesopettajan asuntoihin. C-portaan kautta oli kulkuyhteys kouluosan puolelle.

Rakennuksen toiseen kerrokseen pohjoisosaan sijoittui voimistelusali (160m²) ja kouluosaan kolme luokkahuonetta (65m²) sekä opettajien ja kokoelmien huoneet. Asunto-osassa oli kaksi miesopettajan asuntoa (96,5 m² ja 95,5 m²) sekä naisopettajan asunto (67m²). Asuntoihin kuului keittiö sekä erilliset pesuhuoneet ja wc:t.

Kolmas kerros oli miltei identtinen toisen kerroksen kanssa. Sinne sijoittuivat voimistelusalin yläosa ja käytävän varrelle kolme luokkahuonetta. Neljäs luokkahuone kerroksen päädyssä näkyy vuoden 1935 pohjapiirroksissa ja julkisivukuvissa, muttei valokuvissa 1930-luvulta. Tämä lisäluokkahuone rakennettiin vasta vuonna 1948. Kolmannen kerroksen itäsiipeen sijoittuivat miesopettajan asunto (96,5m²), naisopettajan asunto (67m²) sekä alakoulun opettajan asunto (17,5m²).

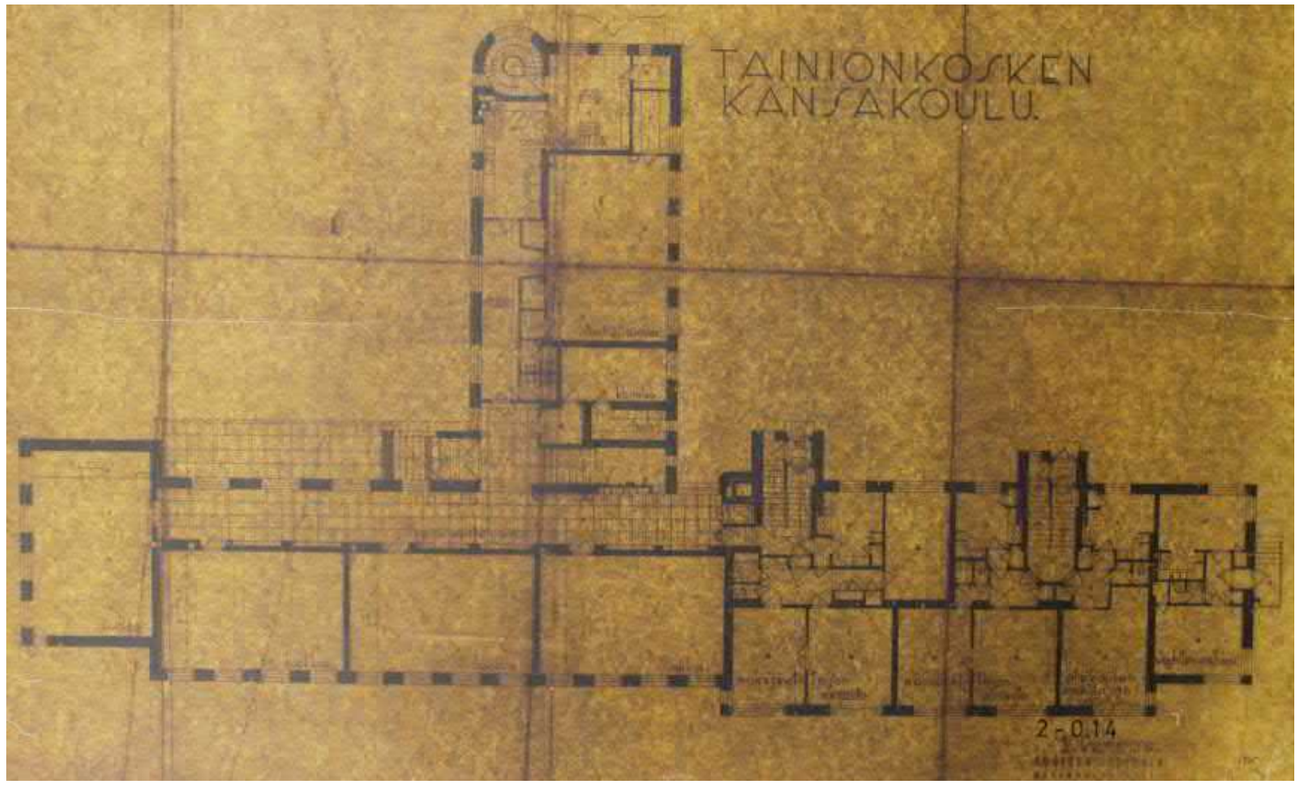

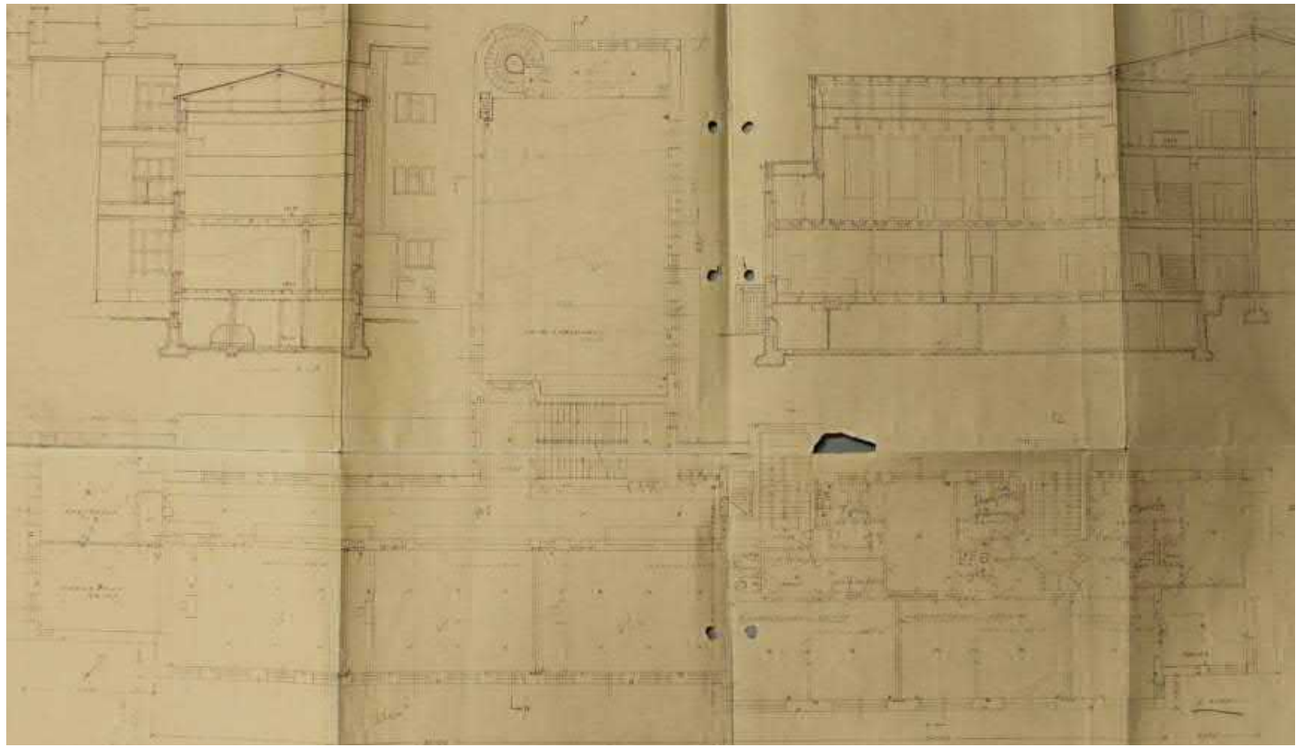

Yläkuvassa ensimmäisen kerroksen pohjapiirros vuodelta 1935. (Imatran kaupunginarkisto)

Alakuvassa toisen kerroksen pohjapiirros vuodelta 1935. (Imatran kaupunginarkisto)

Kellarikerrokseen pohjoissiipeen sijoittuivat koulukeittiön kellari. Ruokailu tapahtui erillisessä rakennuksessa. Pohjoissiipeen sijoittuivat lisäksi tyttöjen ja poikien wc-tilat sekä pukeutumishuone ja suihkut. Itäsiipeen sijoittui pannuhuone ja polttoainevarasto, puku-huoneet, sauna pesutupa sekä asuntojen kellarit.

Kellarikerroksen pohjapiirros vuodelta 1935. (Imatran kaupunginarkisto)

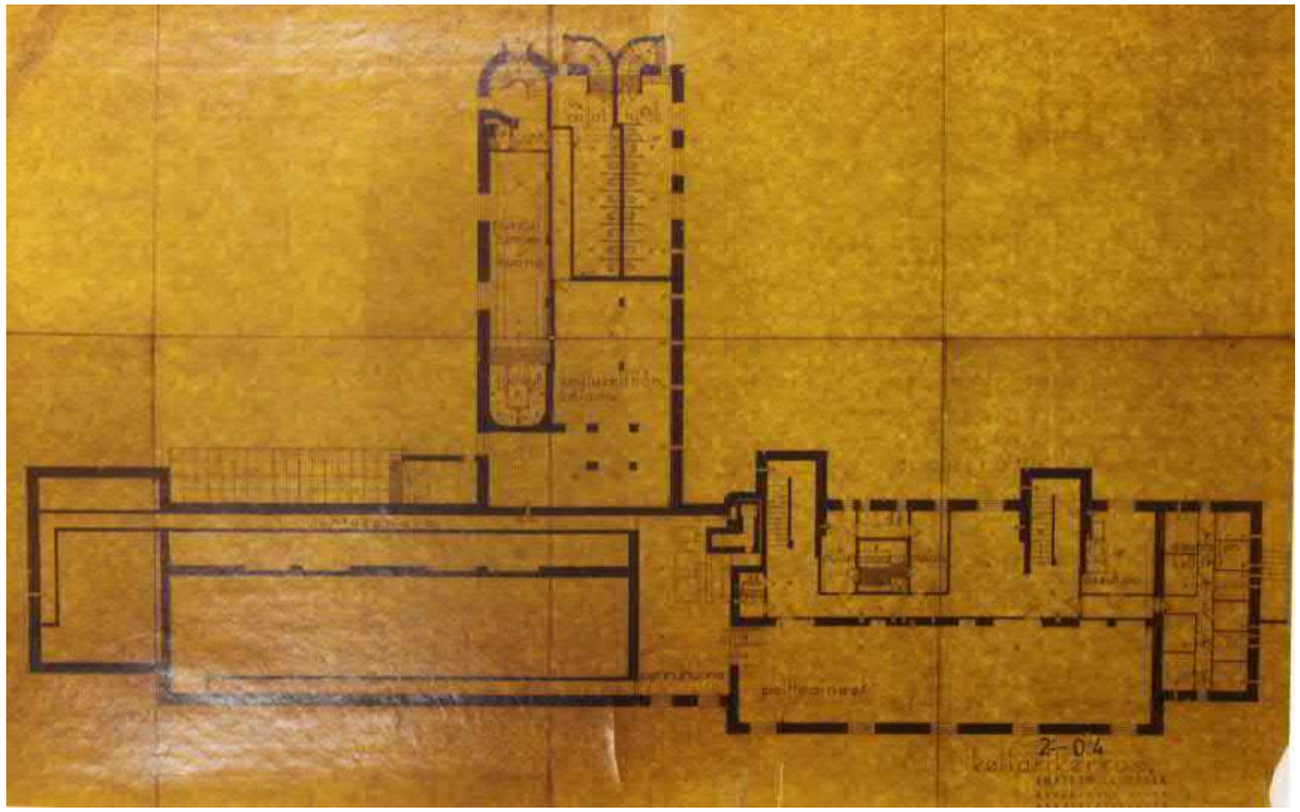

2.2 KESKEISET MUUTOSVAIHEET JA TOIMENPITEET

Imatran rakennusvalvonnasta ja kaupungin arkistosta löytyivät muutoslupakuvat vuosilta 1985, 1991 ja 2011. Näiden lisäksi löytyi runsaasti erilaisia muita piirustuksia. Seuraavassa on listattu puutospiirustusten avulla keskeisimpiä muutoksia koulurakennuksessa. Listattujen muutosten lisäksi on tehty ylläpitokunnostusta ja muutettu pintamateriaaleja.

Vuonna 1948 laajennettiin koulun tiloja korottamalla rakennusta yhdellä kerroksella rakennuksen Telkänkadun puoleisesta osasta.

Vuonna 1960 valmistui koulurakennuksen pohjoispuolelle koulun lisärakennus, jonka suunnittelusta vastasi Arkkitehtitoimisto Olli Kivinen.

Vuonna 1963 valmistui koulun koillispuolelle yläasteen rakennus.

Vuonna 1964 piha sai asfalttipäällysteen.

Vuonna 1974 rakennettiin koulun kanslian eteistilaan kierreportaat ensimmäisen kerroksen ja kellarikerroksen välille.

Vuonna 1978 kellarikerroksen koulukeittiön kellaritilaan rakennettiin pojille ja tytöille omat pukuhuoneet sekä oppilassuihkut.

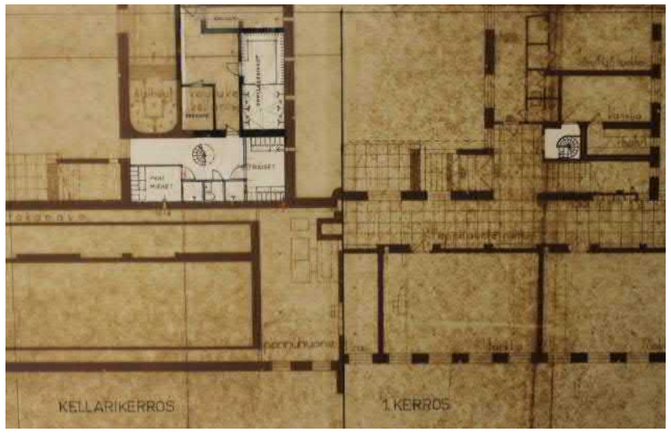

Pohjapiirros vuodelta 1978.

Vuonna 1985 saatiin lupa muutos- ja peruskorjaustöille koko rakennuksessa sekä urheiluvälinevaraston rakentamiselle rakennuksen kaakkoispuolelle.

Julkisivussa huomattavin muutos oli ullakkokerroksen kattomuodon muutos.

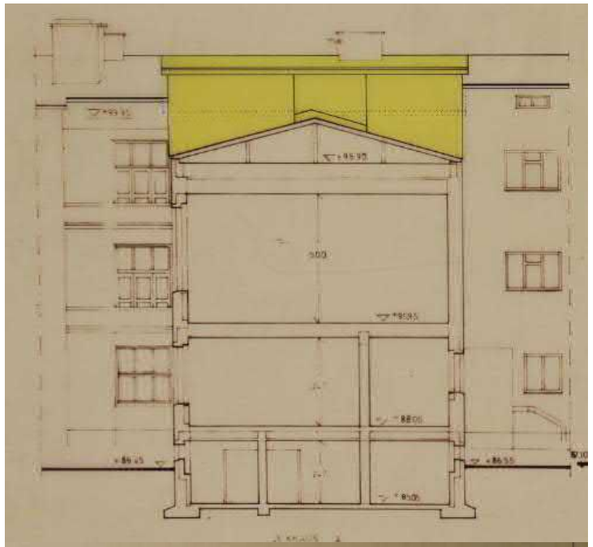

Kattomuutoksen leikkauspiirustukset.

Toisessa ja kolmannessa kerroksessa porraskäytävän ja eteistilan välille asennettiin teräsovet.

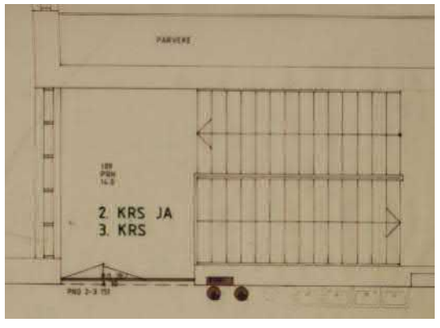

Väliovien pohjapiirros.

Toisen kerroksen länsipäädyn opettajien huone ja kokoelmahuone muutettiin normaaliksi luokkahuoneeksi.

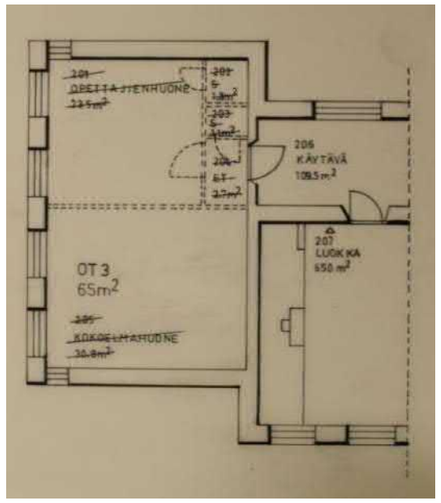

Luokkahuoneen pohjapiirros.

Laajat muutos- ja korjaustyöt valmistuivat vuonna 1987. Samana vuonna valmistui koulun koillispuolelle ruokalarakennus.

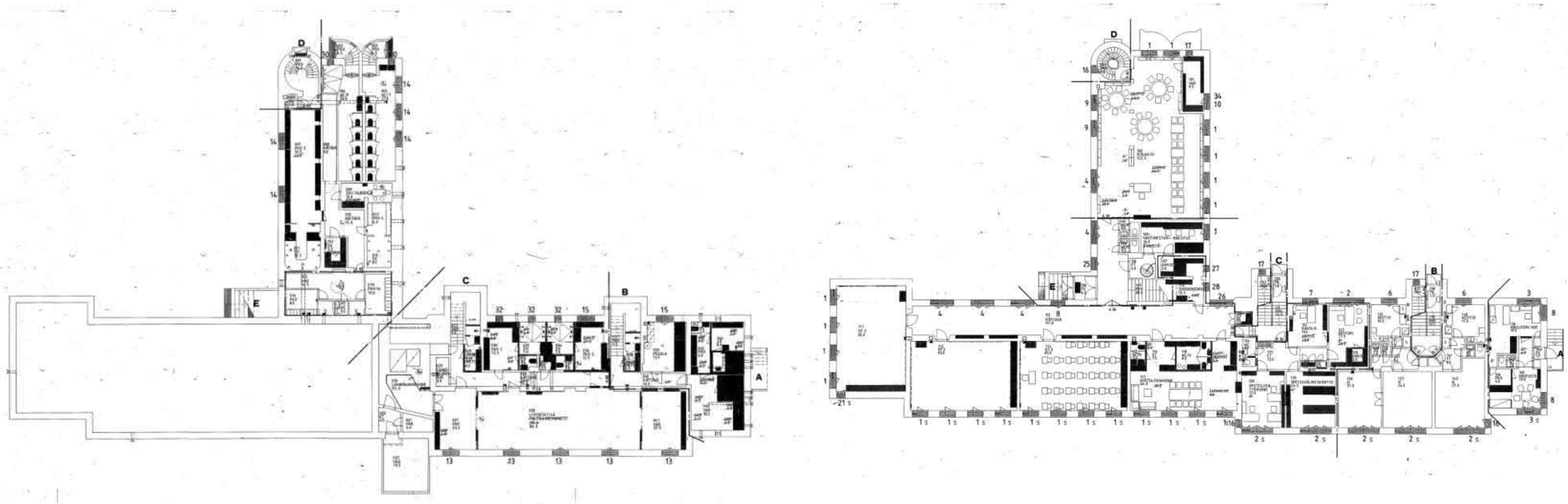

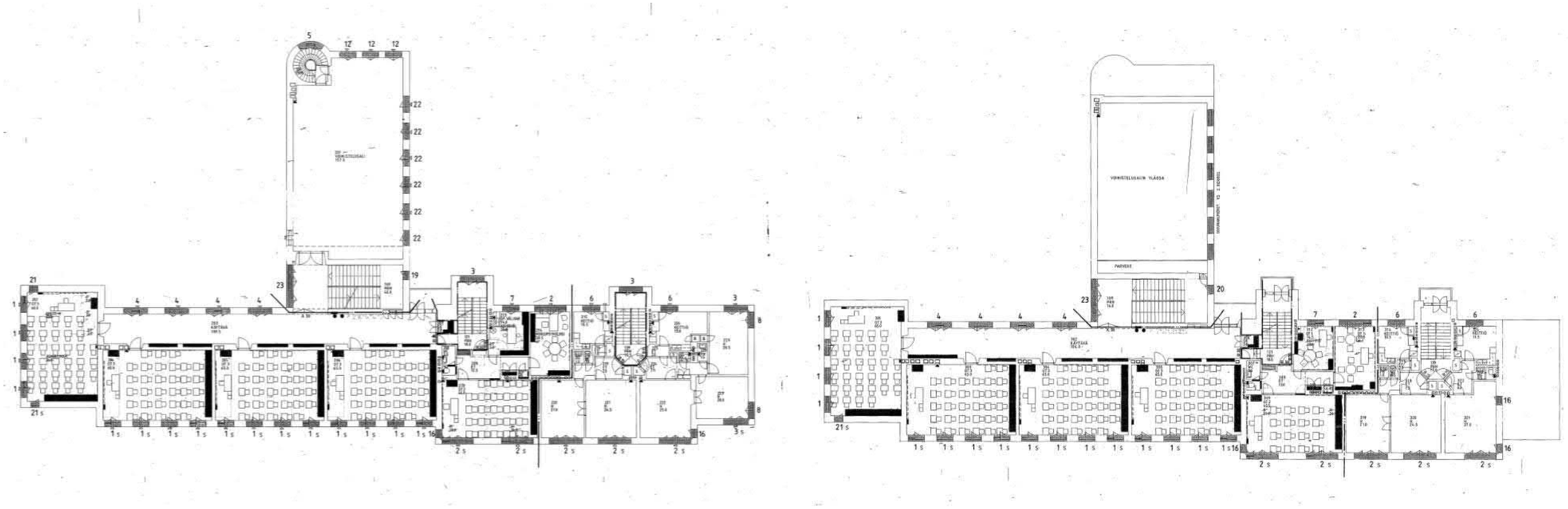

Ylhäällä vasemmalla kellarikerroksen, ylhäällä oikealla ensimmäisen kerroksen, alhaalla vasemmalla toisen kerroksen ja alhaalla oikealla kolmannen kerroksen pohjapiirros. Piirroksissa näkyy mustalla korostetusti uudistetut kohteet. (Imatran kaupunginarkisto)

Vuonna 1991 saatiin lupa betonitiilikatteen vaihtamiseen muovipinnoitettuun peltikatteeseen. Työ valmistui vuonna 1992.

Vuonna 1991 saatiin lupa myös ikkunoiden uusimiseen. Työ saatiin valmiiksi vuonna 1994.

Ikkunapiirrokset vuodelta 1985. Lupa saatiin vuonna 1991 ja työ valmistui vuonna 1994. Mustalla näkyvät uusittavat ikkunat. (Imatran kaupunginarkisto)

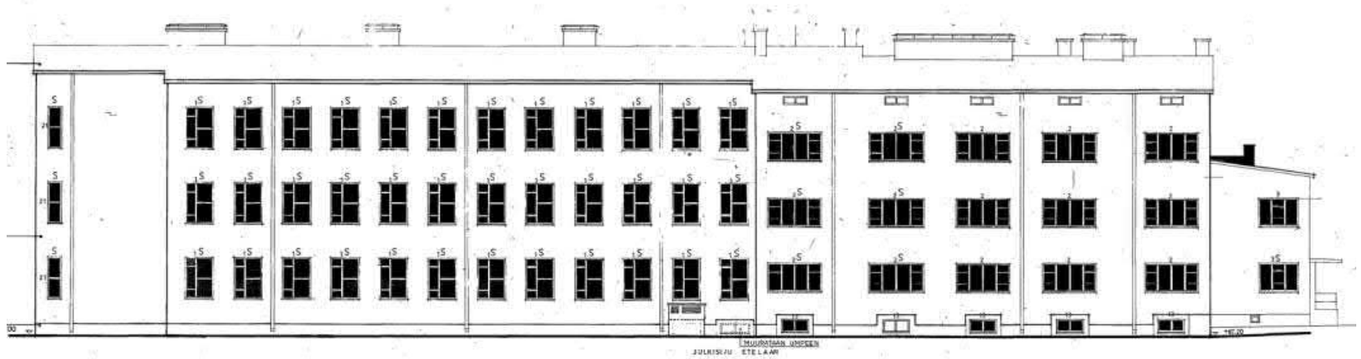

Vuonna 2011 saatiin lupa osittaiseen käyttötarkoituksen muutokseen, koneellisen ilmanvaihdon rakentamiseen, palo-osastorajojen muutokseen, asuntojen muuttamiseksi koulutiloiksi sekä huonetilamuutoksille. Työt valmistuivat samana vuonna. Muutostyön yhteydessä uudistettiin käytännössä kokonaan rakennuksen asunto-osa.

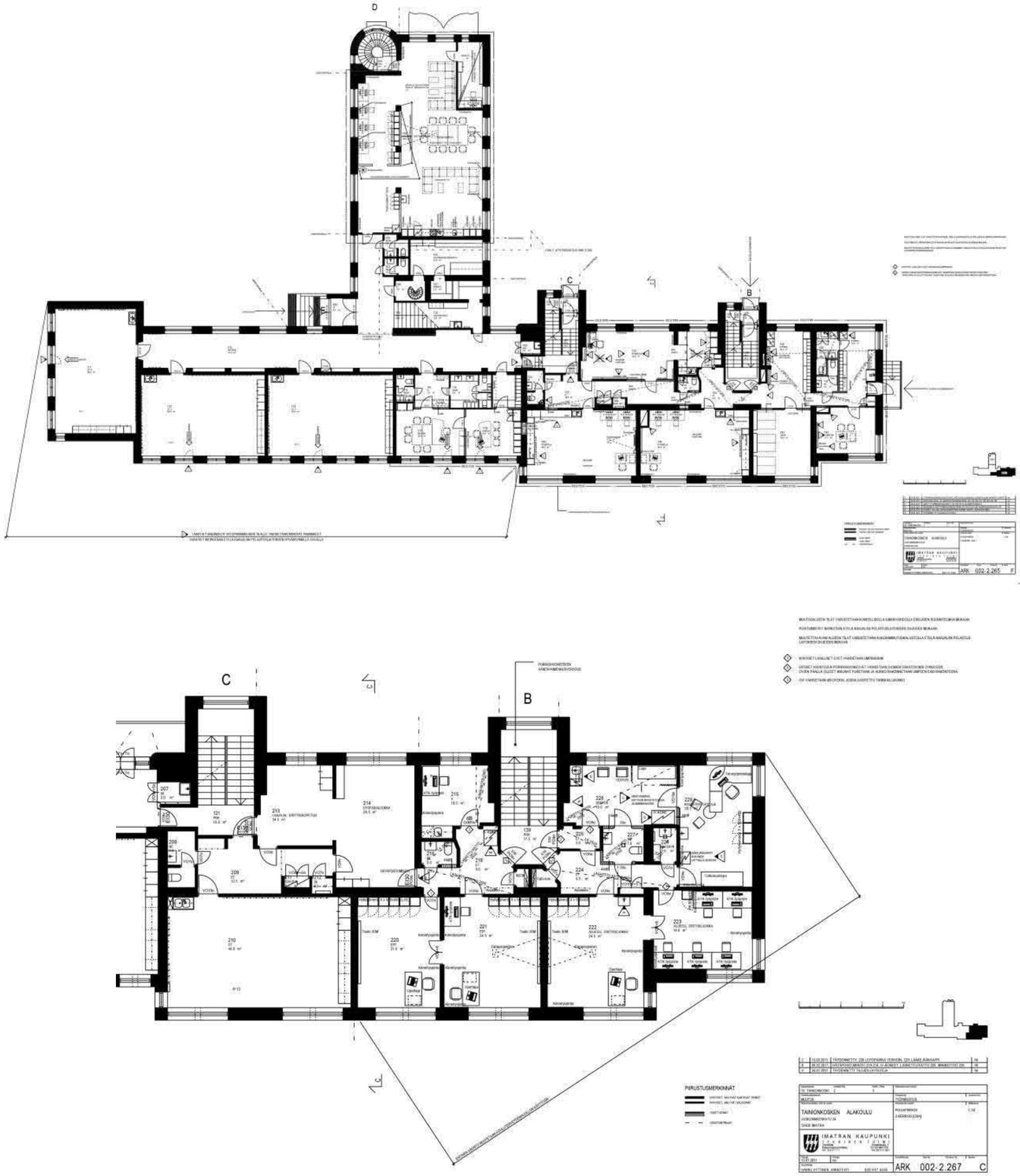

Yläkuvassa ensimmäisen kerroksen pohjapiirros ja alakuvassa toisen kerroksen asunto-osan pohjapiirros. (Imatran kaupunginarkisto)

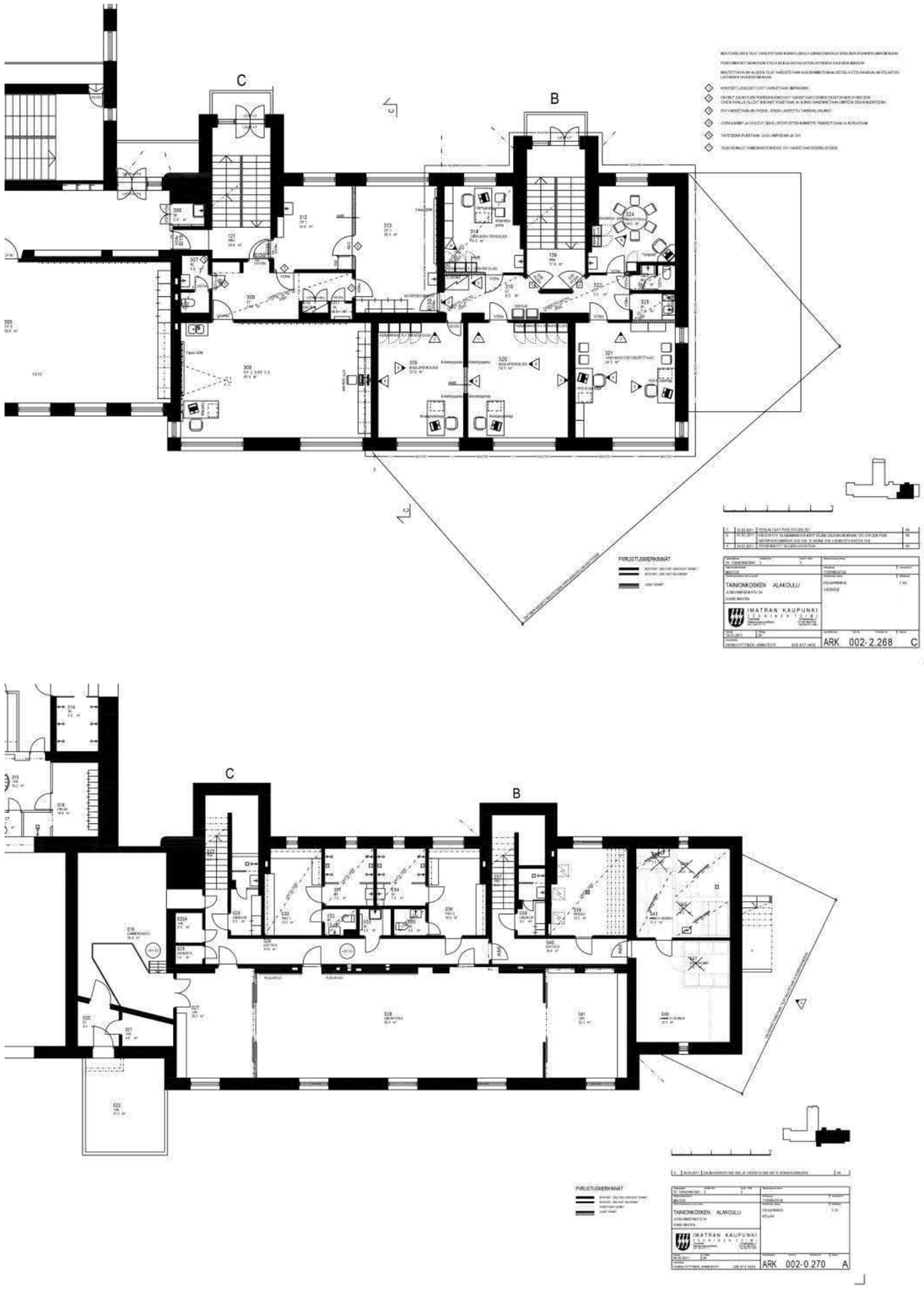

Yläkuvassa asunto-osan kolmannen kerroksen pohjapiirros ja alhaalla kellarikerroksen pohjapiirros. (Imatran kaupunginarkisto)

Vuonna 2013 paloi koulun koillispuolella sijainnut vuonna 1985 valmistunut ruokala-rakennus. Rakennuksen paikalle rakennettiin uusi koulurakennus vuonna 2015.

MYÖNNETYT RAKENNUSLUVAT:		
Lupapäätös	**Tunnus**	**Toimenpide**
13.3.1985	26/85	Muutos- ja peruskorjaustyöt sekä urheiluvälinevaraston rakentaminen. Valmis 1987.
7.2.1991	91-23	Ikkunoiden uusiminen.
18.9.1991	91-270	Vesikatteen muutos. Betonitiilikate vaihdetaan muovipinnoitetuksi peltikatteeksi.
13.1.2011	10-317	Osittainen käyttötarkoituksen muutos ja koneellisen ilmanvaihdon rakentaminen sekä palo-osastorajojen muutos, asuntojen muutos koulutiloiksi sekä huonetilamuutoksia.

2.3 NYKYTILA

2.3.1 Pihapiiri

Tainionkosken alakoulurakennuksen kanssa samaan pihapiiriin sijoittuvat koulun lisärakennus, ruokalarakennus sekä työväenopisto (entinen yläaste). Alakoulu, lisärakennus sekä ruokala muodostavat keskenään osittain suljetun sisäpihan toimintoineen.

Koulurakennuksen takapihalle sijoittuu urheilukenttä. Vehreällä pihalla on runsaasti leikkivälineitä.

Pihan opastetaulu.

Entinen yläaste, joka valmistui vuonna 1963.

Koulun takapihaa.

Lisärakennus vuodelta 1960.

Sisäpihaa.

Vuonna 2015 valmistunut ruokalarakennus.

Päiväkodin pihaa.

2.3.2 Ulkohahmo ja julkisivut

Koulurakennus on pääosin säilynyt alkuperäisenä ulkohahmoltaan ja julkisivuiltaan. Vuosien saatossa tehdyt muutokset ja kunnostukset on tehty kunnioittaen rakennuksen alkuperäistä ilmettä. Muutostöissä on käytetty alkuperäiseen tyyliin sopivia värejä ja materiaaleja. Mahdollisuuksien mukaan myös alkuperäisiä rakennusosia kuten ovia on kunnostettu.

Julkisivussa huomattavin muutos on vuonna 1948 toteutettu rakennuksen länsiosan yhden kerroksen korotus.

Tainionkosken kansakoulu ennen korotusta. (Alkuperäinen kuva Selma Eerolan kokoelmasta. Valokuvaaja Heikki Melto. Paul Jyllinvuoren kokoelma. Imatran kaupunginmuseon kuva-arkisto)

Koulurakennuksen eteläjulkisivu.

Nykyinen vesikatemateriaali on punaiseksi maalattu saumattu pelti kaikissa rakennuksen osissa.

Vuonna 1991 uusittiin peltikatto. Syöksytorvet ovat alkuperäiset.

Metallikaiteet eivät ole alkuperäiset.

Pääsisäänkäyntiä korostaa pulpettikattoinen suorakaiteen muotoinen katos. Rakennukseen johtavat isot lasiruutuiset puuovet, joissa on vaakasuuntaiset messinkiset ottimet. Ovet ottimineen ovat alkuperäiset. Rappusia reunustaa graniittinen kaide, jonka päälle on asennettu metallinen käsijohde. Myös portaat ovat graniittia. Käytävätilan ikkunoiden alapuolinen osa on rusehtavaa tiiltä.

Pääsisäänkäynti.

Sisäänkäyntikatos.

Muiden sisäänkäyntien päällä on pienet pulpettikattoiset ja peltikatteiset katokset. Vihreäksi maalatut puuovet ovat alkuperäiset. Lukkopesät ja ottimet eivät ole alkuperäiset.

Julkisivujen yhden materiaalin illuusion viimeistelevät upotetut ja julkisivuväriin maalatut syöksytorvet. Vesikatto on pinnoitettu punaiseksi maalatulla saumatulla pellillä. Rakennuksen sokkeli on julkisivun pinnan tasossa, mutta harmaaksi maalattua betonia.

Rakennuksen ikkunat on vaihdettu ja avattavat ruudut on muutettu sisäänpäin aukeaviksi. Puitejako on säilytetty alkuperäisenä. Ikkunalistat ja – pellit on maalattu vihreäksi ja puitteet valkoiseksi. Kahden värin käyttö elävöittää rikkaan puitejaon ikkunoita entisestään.

Ylhäällä vasemmalla asunto-osan sisäänkäynti, ylhäällä keskellä D-portaan sisäänkäynti, ylhäällä C-portaan sisäänkäynti.

Alhaalla vasemmalla poikien wc:n sisäänkäynti ja alhaalla oikealla pääsisäänkäynti.

Vaikka suurin osa ikkunoista on uusittu 90-luvun alussa, on niiden alkuperäinen ruutujako alkuperäisen mukainen.

2.3.3 Keskeiset tilat

2.3.3.1 Aulat, käytävät ja portaikot

Pääsisäänkäynnin kautta saavutaan pitkänomaiseen keskeisaulaan, joka kulkee läpi luokkahuonesiiven ja yhdistää juhlasali- ja asuntolasiiven varrelleen. Ulko- ja väliovet ovat alkuperäiset puiset ja harmaaksi maalatut. Pariovia koristavat neliönmalliset lasiruudut. Sisäänkäynnistä on suora yhteys pääportaikkoon. Kuvaushetkellä kesällä 2016 portaikko oli maalattavana.

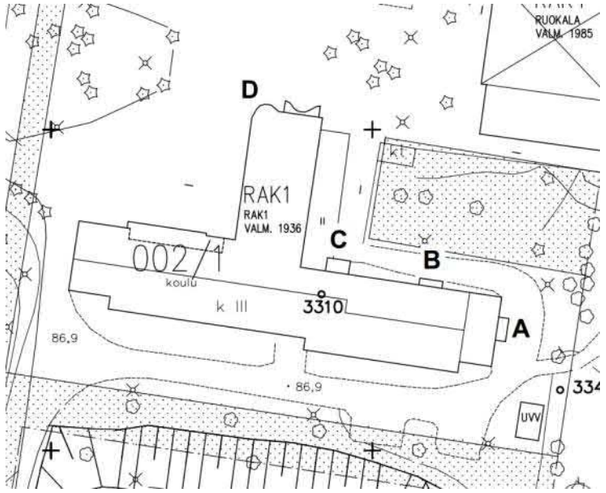

Portaiden sijainnit.

Porrashuoneet ovat hyvin säilyttäneet alkuperäisen asunsa ja niissä on nähtävissä alkuperäisiä materiaaleja ja pintoja.

Vasemmalla ylhäällä pääsisäänkäynnin tuulikaappi ja vasemmalla alhaalla kuvattuna pääportaasta sisäänkäynnin suuntaan.

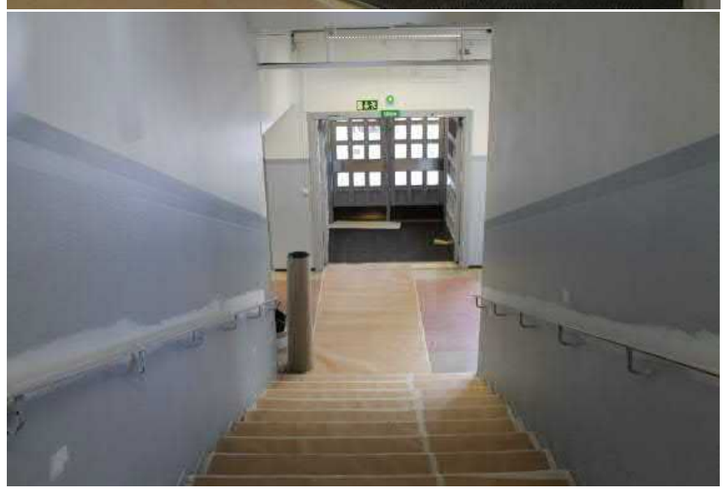

Oikealla ylhäällä pääportaan remonttia.

Oikealla keskellä D-portaikon kierreportaat.

Oikealla alhaalla B-porrashuone.

Kouluosan käytävät ovat säilyneet alkuperäisessä muodossaan ilmastoinnin kotelointia lukuun ottamatta. Mosaiikkibetonilattia porrashuoneissa ja käytävillä on todennäköisesti alkuperäisenä säilynyt pintamateriaali. Muutoin alakaton levytys ja väliovet on uusittu.

Ensimmäisen kerroksen oppilaskäytävä.

Toisen kerroksen oppilaskäytävä.

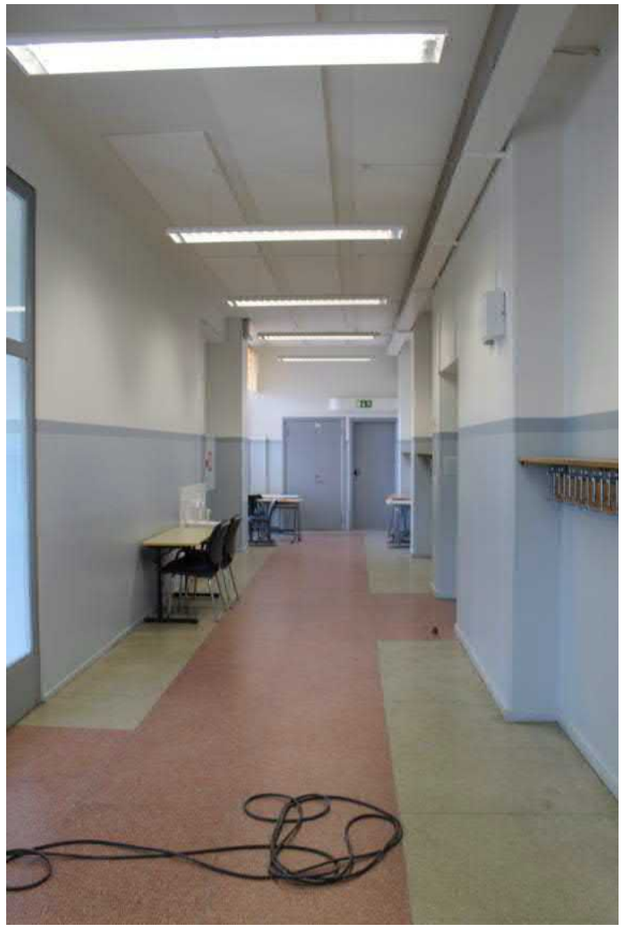

Kolmannen kerroksen oppilaskäytävä.

2.3.3.2 Luokat

Rakennuksessa on yhteensä 14 luokkahuonetta, joista kolme sijoittuu entiseen asunto-osaan. Kouluosaan sijoittuvat luokkahuoneet ovat säilyttäneet alkuperäisen tilajaon. Poikkeuksena vuonna 1948 rakennettu luokkahuone ja toisen kerroksen päädyn luokkahuone, jotka ovat alun perin olleet opettajanhuone ja kokoelmahuone. Luokkahuoneissa ei ole nähtävissä alkuperäisiä materiaaleja tai kiinteää sisustusta.

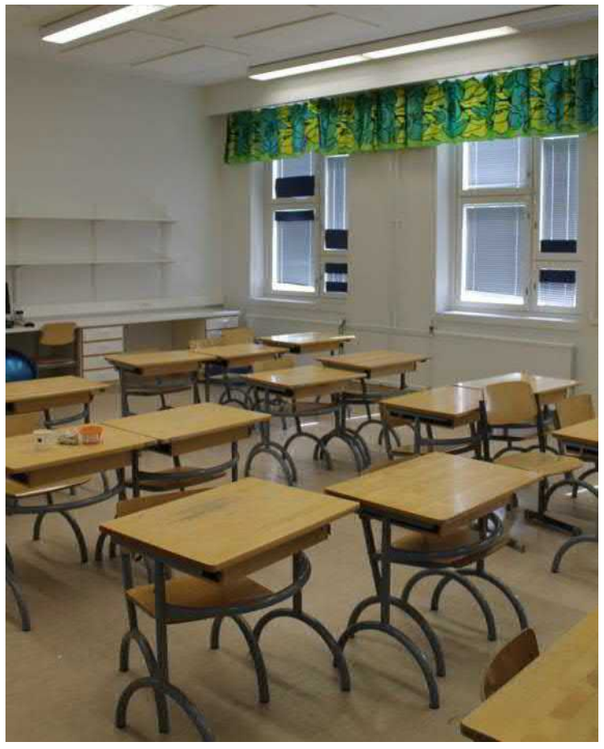

Luokkahuone 1.kerroksessa.

Luokkahuone 2.kerroksessa.

Luokkahuone 3.kerroksessa.

Luokkahuone 3.kerroksessa.

2.3.3.3 Juhlasali

Juhla-/liikuntasalista avautuvat suuret ikkunat idän suuntaan. Vastakkaiselle seinustalle sijoittuvat alkuperäiset puolapuut.

2.3.3.4 Asunto-osa

Asunto-osan ensimmäiseen kerrokseen sijoittuvat nykyään päiväkodin tilat. Toisessa kerroksessa on luokkahuone, kouluterveyshoitajan tilat sekä erityisopetuksen luokat. Kolmanteen kerrokseen sijoittuu luokkahuone sekä psykologien huoneet. Kellarikerroksessa on erilaisia varastotiloja, sekä henkilökunnan sosiaalitilat.

Rakennusosa toimi alun perin opettajien asuntoina. Vuosien saatossa tiloissa on tehty useita muutoksia ja alkuperäisiä materiaaleja tai sisustusta ei löydy kuin porrashuoneista. Viimeisimmät muutokset ja saneeraus on tehty vuonna 2011.

Päiväkodin käytävätila.

Päiväkodin tiloja.

2.3.3.5 Muut tilat

Opettajien huone ensimmäisessä kerroksessa.

Kellarikerroksen pukuhuoneet sijaitsevat alkuperäisillä paikoilla.

Vuonna 1976 puhkaistu kulkuyhteys kellarikerroksen ja I-kerroksen välille.

Kellarikerroksen käytävätila.

Kellarikerroksen käytävätila.

2.3.4 Pintakäsittelyt, materiaalit, rakennusosat ja kiinteä sisustus.

Rakennuksessa on jäljellä vain vähän koulun alkuperäisistä materiaaleista, rakennusosista tai kiinteästä sisustuksesta. Osa ovista, niiden karmeista ja mahdollisesti porrashuoneiden ja luokkahuonesiiven käytävien mosaiikkibetoni lattiamateriaali on säilynyt näihin päiviin asti ennallaan. Erityisesti vanhoja ovia ja ovien karmeja on jäljellä rakennuksen kellarikerroksessa ja ullakkokerroksessa. Luokkahuoneiden ovissa on alkuperäiset karmit, mutta uudet laakaovet. Portaikkojen kaiteet ovat alkuperäiset.

Alkuperäiset mosaiikkibetonilattia sekä oven karmit.

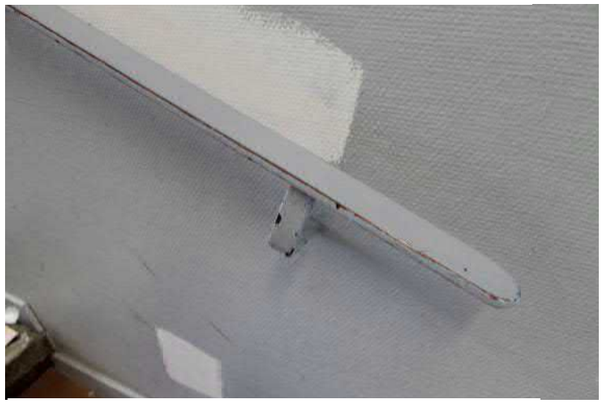

Pääportaikkoa koristaa yksinkertainen metallikaide.

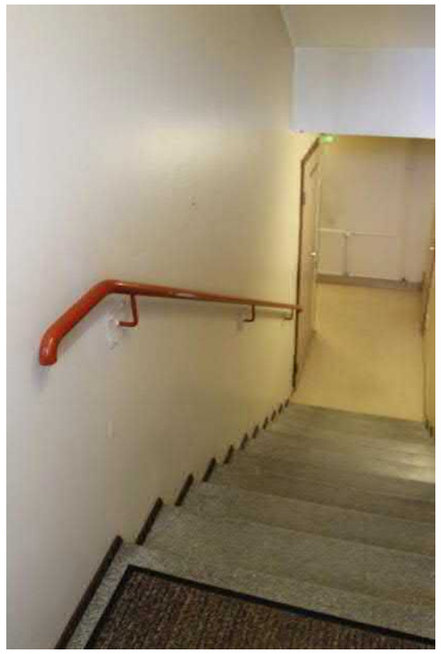

Vasemmalla C-portaan punaiseksi maalattu metallikaide, keskellä B-portaan harmaa metallikaide ja oikealla D-portaan musta-valkoinen kaide.

Alkuperäisiä puuovia löytyy ullakkokerroksesta ja kellarikerroksesta. Vasemmalla ullakkokerroksen ovi, keskellä B-portaan ovi ja oikealla tyttöjen wc-tilojen pariovet.

Juhlasalin puolapuut.

Koulun vanhoja soittimia.

Koulun vanhoja soittimia.

Sisäpihan parvekkeiden alkuperäiset ikkunat kolmannessa kerroksessa.

Alkuperäisiä naulakkokalusteita ei rakennuksessa ole säilynyt.

3. KAUKOPÄÄN KOULU

3.1 HISTORIA JA OMINAISPIIRTEET

3.1.1 Suunnittelu- ja rakentamisvaiheet

Kaukopään kansakoulun perustaminen tuli ajankohtaiseksi vuonna 1937, kun Enso Gutzeit Oy:n paperitehdas sekä rautatien ja lentokentän rakentaminen olivat tuoneet uusia perheitä paikkakunnalle.

Kaukopään kansakoulun alkuperäistä rakennuslupaa ei Imatran rakennusvalvonnasta tai kaupunginarkistosta löytynyt. Rakennusvalvonnan rekisterin mukaan rakennus on valmistunut noin vuonna 1938.

Imatran kaupunginarkistosta löytyi rakennustoimikunnan hyväksymät pohjapiirrokset kellarikerroksesta ja III-kerroksesta, jotka mahdollisesti ovat Kaukopään kansakoulun alkuperäisiä piirustuksia. Piirustukset on allekirjoittanut Jalmari Lankinen Viipurissa 25.1.1937.

3.1.2 Arkkitehtuuri ja tyylipiirteet

Jalmari Lankisen suunnittelema kolmikerroksinen koulurakennus koostuu kolmesta osasta, jotka muodostavat U-mallisen kokonaisuuden. Rakennus on istutettu rinteeseen siten, että eteläosan maan tason kerros on matalammalla, kuin mitä pohjoiseen aukeavan sisäpihan puoleinen kerros.

U-mallinen koulurakennus jakautuu massaltaan kolmeen osaan; juhlasali-, luokka- ja asuntolaosaan. Eteläisin osa on alkuperäisessä muodossaan ollut rakennuksen neljäs ja matalampi osa, ja se on yksikerroksisena ollut hieno nivel viistosti itään ojentuvalle asuntolasiivelle. Sen katolla on ollut aidattu kattoterassi. Rakennusta on kuitenkin siltä osat korotettu kolmella lisäkerroksella ja massoittelu on hieman kärsinyt muutoksessa.

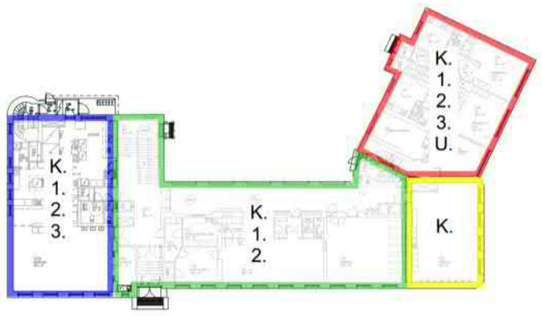

Koulurakennuksen alkuperäiset rakennusosat ja kerrokset.

Rakennuksessa on havaittavissa samaa pelkistettyä muotokieltä kuin Lankisen Tainionkosken koulussa. Laatikkomainen muoto, julkisivun vaalea rapattu pinta, päätyjen pyöristys sekä ikkunoiden sommittelu yhdistää molempia rakennuksia. Muotokieli on kuitenkin hieman jäyhempää funkkista, kuin mitä Tainionkoskella. Vaikutelman antaa lapekatto, joka jättää pääjulkisivun lounaan suuntaan tasaiseksi ja aineettomaksi muuriksi sekä ikkunoiden samankaltaisuus ja puitejako, joka on pelkistetympi.

Pääsisäänkäynti jää hieman ulkonevan juhlasaliosan ja sisäänvedetyn luokkahuoneosan kulmaukseen. Katos on tasakattoinen betonirakenne, joka valkoiseksi rapattuna sulautuu hyvin julkisivuun. Katos taittuu toisesta päästään suorassa kulmassa ja muodostaa L-profiilin yksityiskohdaksi julkisivuun. Jälkeenpäin sen jatkeeksi on rakennettu irrallinen teräs- ja puurakenteinen pitkä katos, joka ei tee kunniaa vanhalle sisäänkäynnille.

Etelänpuoleinen julkisivu koostuu pitkistä luokkahuoneosan ikkunarivistöistä. Ikkunat ovat neliruutuiset, mutta puitejako ei ole pystysuunnassa keskellä. Asuntolaosassa on kolme sisäänkäyntiä, jossa on pienet tasakattoiset lipat. Kaikissa harmaiksi maalatuissa ulko-ovissa on kuusi vaakasuuntaista ikkunaa.

Sisäpihan puoleinen julkisivu poikkeaa pääjulkisivun ankarasta eleettömyydestä. Porrashuoneen alaosan sisäänkäynti on sisäänvedetty ja julkisivu kaareutuu kauniisti ovelle rapattuna pintana. Juhlasalisiiven matala siilomainen porrashuone kääntää pohjoisen kulman kauniisti.

Julkisivupiirrokset vuodelta 1948. (Imatran kaupunginarkisto)

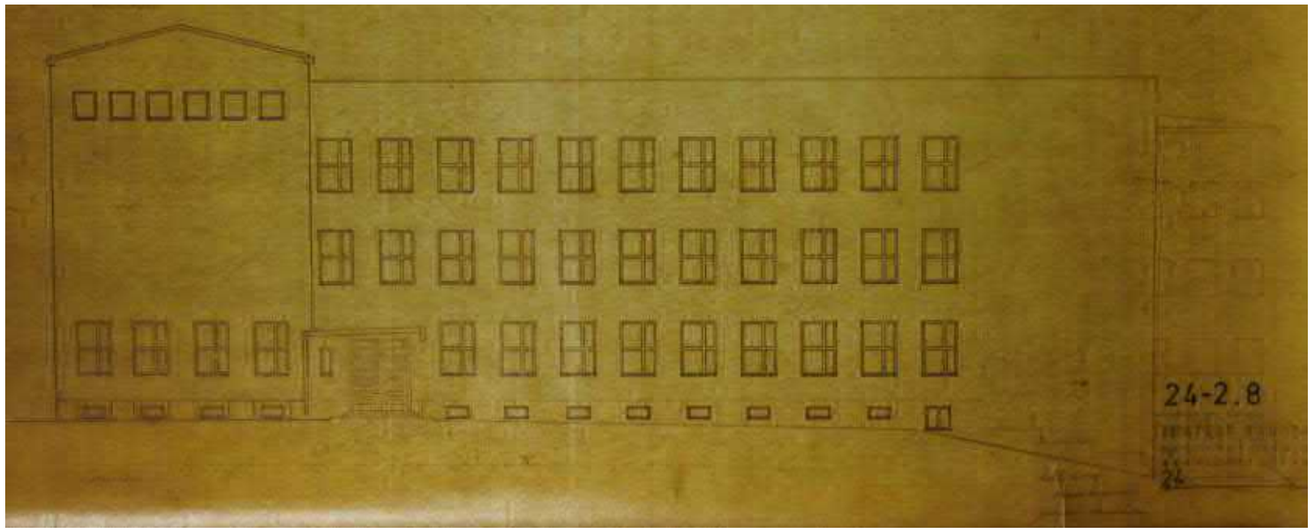

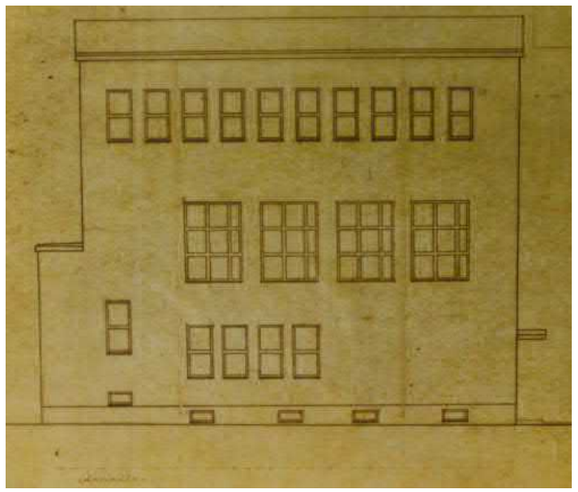

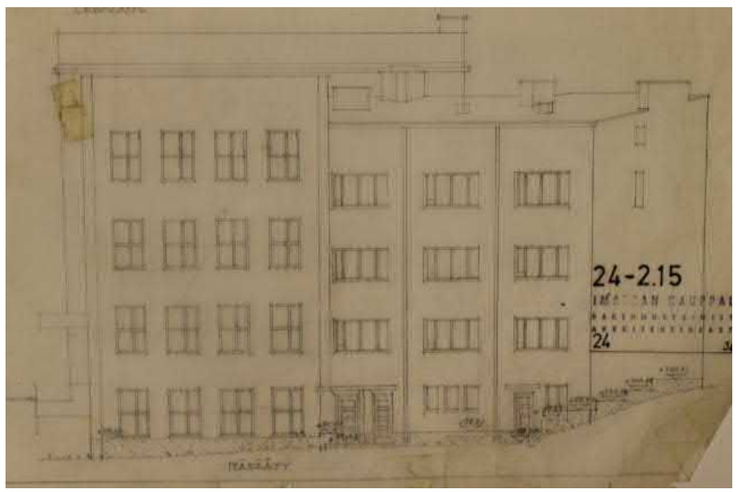

Ensimmäiset julkisivupiirrokset rakennuksesta löytyvät vuodelta 1948. Samana vuonna rakennusta korotettiin, joka näkyy kyseisissä julkisivupiirroksissa.

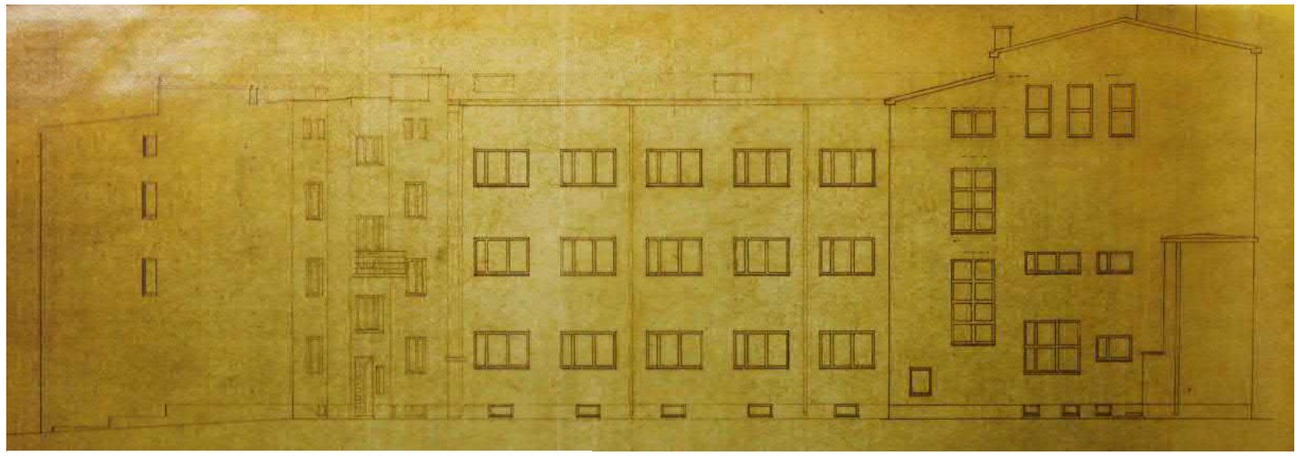

Julkisivupiirros vuodelta 1948. (Imatran kaupunginarkisto.

Vasemmalla Kaukopään koulu ennen vuotta 1948 tehtyjä korotuksia. (Kuvaajasta ei ole tietoa. Alkuperäinen kuva opettaja Kosti Valtosen kokoelmassa. Paul Pyllinvuoren kokoelma. Imatran kaupunginmuseon kuva-arkisto)

Oikealla Kaukopään koulu ympäristöineen vuoden 1948 korotusten jälkeen. Alkuperäinen kuva postikortista. (Imatran kaupunginmuseon kuva-arkisto)

3.1.3 Pohjaratkaisut ja tilat

Rakennuksen pääsisäänkäynnin kautta saavutaan L-malliseen eteistilaan, joka jatkuu päädyssä luokkahuonesiiven ja asuntolasiiven kulmassa porrashuoneelle. Käytävän varrelle sijoittuu neljä luokkahuonetta. Kerroksen pohjoispäätyyn sijoittui opetuskeittiö, koulun keittiö sekä luokkahuone. Itäsiipeen oli oma sisäänkäynti rakennuksen pohjoisen puoleiselta julkisivulta sekä rakennusosien kulmauksesta. Itäosassa sijaitsivat yläkansakoulu, kanslia ja opettajainhuone, opettajattaren asunto (64m²) sekä vahtimestarin asunto (40m²).

Toiseen kerrokseen sijoittuu iso voimistelu-/juhlasali ja sen pohjoispäätyyn näyttämö. Toisessa kerroksessa on neljä luokkahuonetta. Itäosaan sijoittui asuinhuoneistoja. Vuoden 1937 pohjapiirrokseen on nimetty miesopettajain (87m²) sekä alakansakoulun opettajan (40m²) asunnot keittiöineen. Asuntoihin kuljettiin saman porrashuoneen kautta. Vuoden 1943 pohjapiirroksessa miesopettajain ja alakansakoulun opettajan asunnot sijoittuvat toiseen kerrokseen.

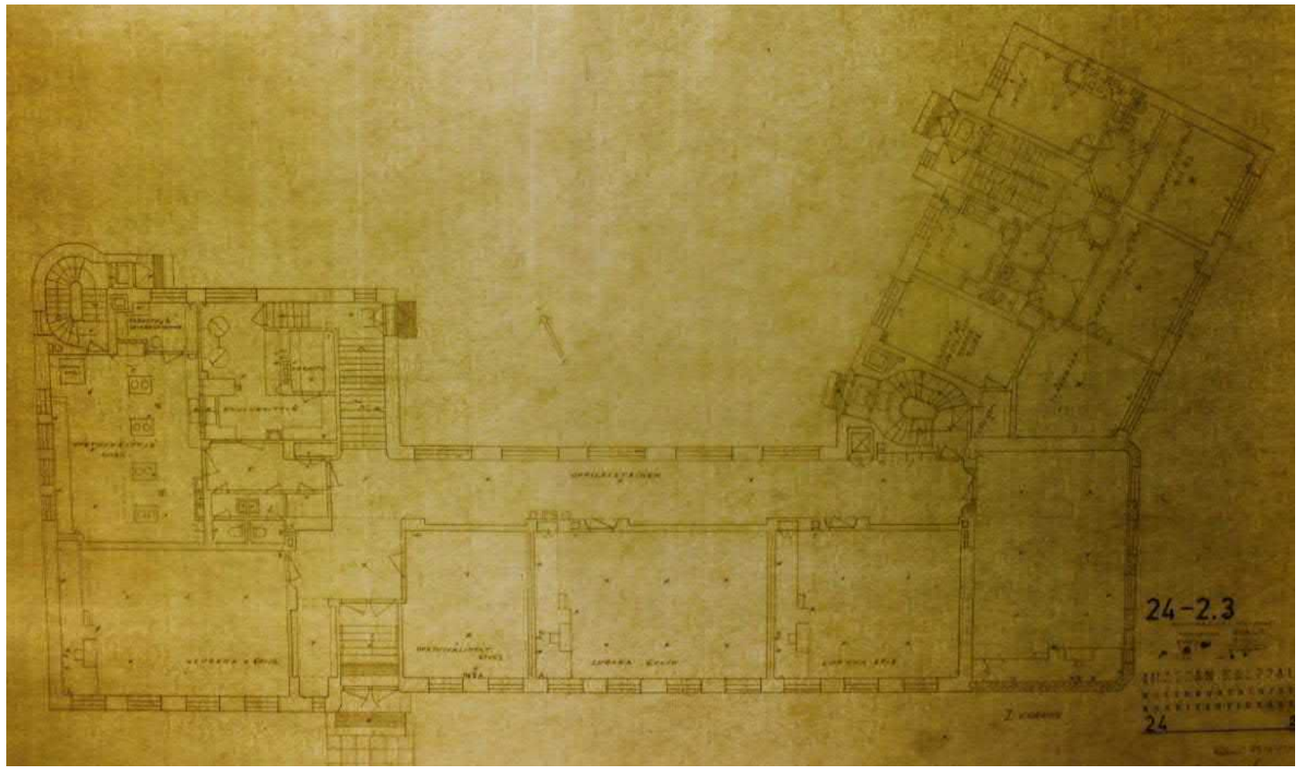

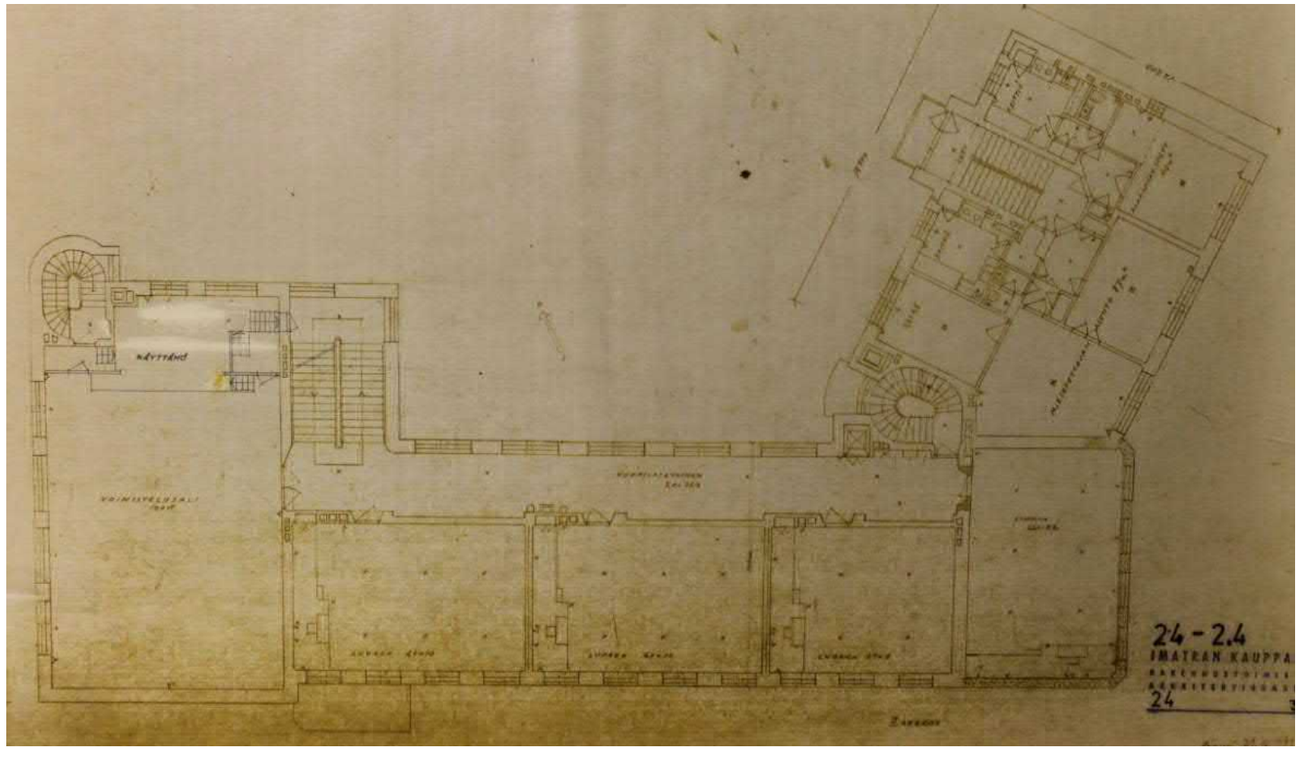

Ylhäällä ensimmäisen kerroksen pohjapiirros vuodelta 1943. (Imatran kaupunginarkisto)

Alhaalla toisen kerroksen pohjapiirros vuodelta 1943. (Imatran kaupunginarkisto)

Kolmannen kerroksen pohjoisosaan sijoittui voimistelusalin yläosa ja parveke. Itäosassa oli toisen kerroksen tapaan asuinhuoneistoja. Kolmannen kerroksen asuntojen yläpuolelle sijoittui ullakkotila.

Kellarikerros oli pääosin varastokäytössä, mutta sinne sijoittui myös pannuhuone, iso polttoainevarasto, suihku- ja peseytymistiloja, sauna, wc-tiloja sekä käsityöluokka. Käsityöluokan huonekorkeus oli poikkeuksellisesti muita kellarikerroksen tiloja korkeampi, noin 3,4 m. Luokasta avautui suuret ikkunat etelän suuntaan. Tyttöjen ja poikien wc-tiloihin oli omat sisäänkäynnit.

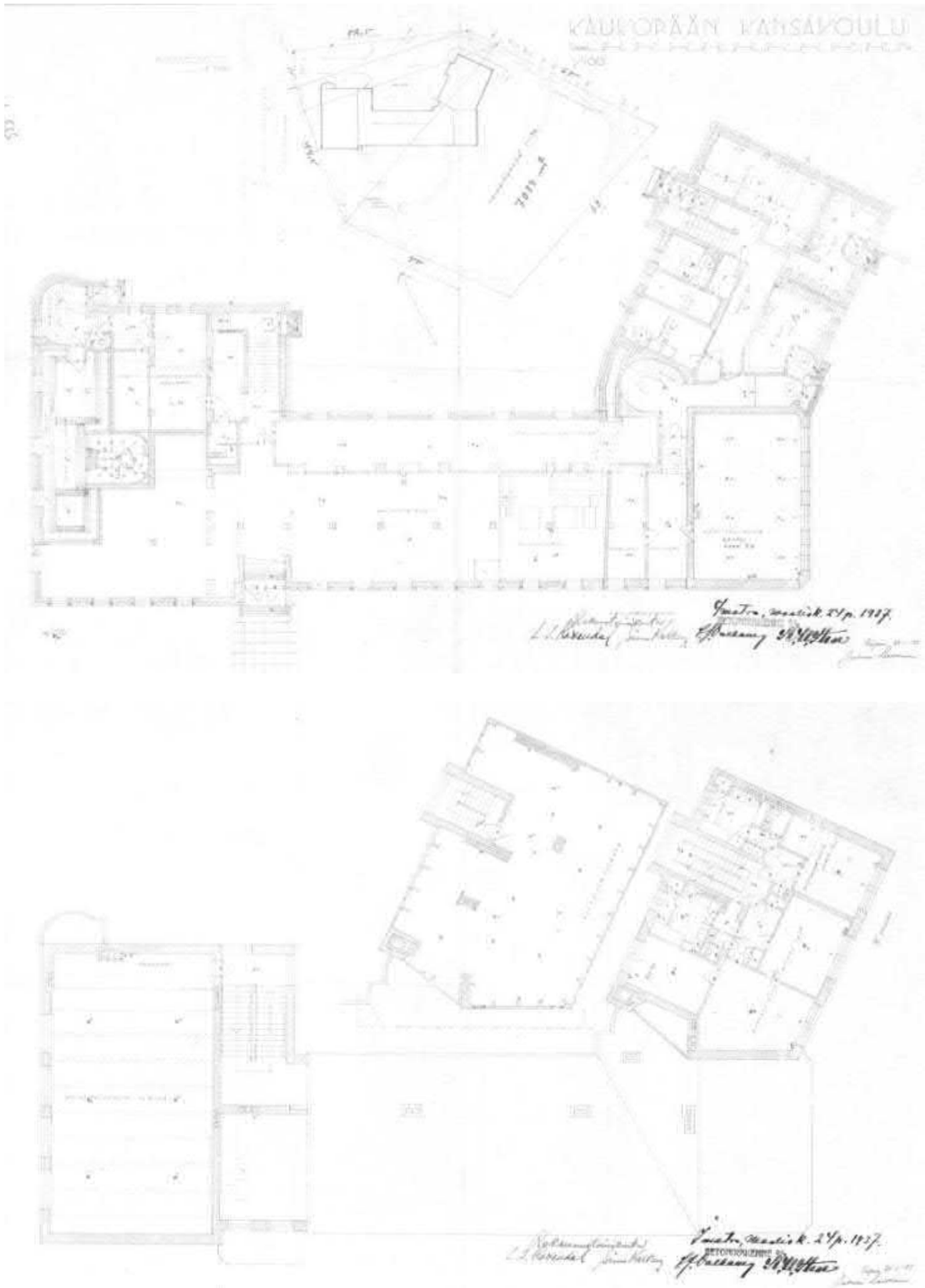

Ylhäällä kellarikerroksen pohjapiirros vuodelta 1937. (Imatran kaupunginarkisto)

Alhaalla kolmannen kerroksen pohjapiirros vuodelta 1937. (Imatran kaupunginarkisto)

3.2 KESKEISET MUUTOSVAIHEET JA –TOIMENPITEET

Imatran rakennusvalvonnasta ja kaupungin arkistosta löytyivät muutoslupakuvat vuosilta 1964, 1972, 1984 sekä 1992. Näiden lisäksi löytyi runsaasti erilaisia muita piirustuksia. Seuraavassa on listattu puutospiirustusten avulla keskeisimpiä muutoksia koulurakennuksessa. Listattujen muutosten lisäksi on tehty ylläpitokunnostusta.

Vuonna 1948 koulurakennus koki suuren muutoksen julkisivussa kun sen eri osia korotettiin 1-3 kerroksella. Rakennuksen pohjoisosa sai neljännen kerroksen ja ullakon, keskimmäinen osa sai kolmannen kerroksen ja ullakon sekä eteläosa sain 1-3 kerrokset ja ullakon. Asuntosiipeä ei korotettu.

Voimistelusalin yläpuolelle neljänteen kerrokseen rakennettiin tyttöjen käsityöluokka, kokoelma –huone sekä luentosali. Keskiosaan kolmanteen kerrokseen rakennettiin kolme luokkahuonetta ja eteläosaan rakennettiin 1-3 yksi luokkahuone kerrosta kohden.

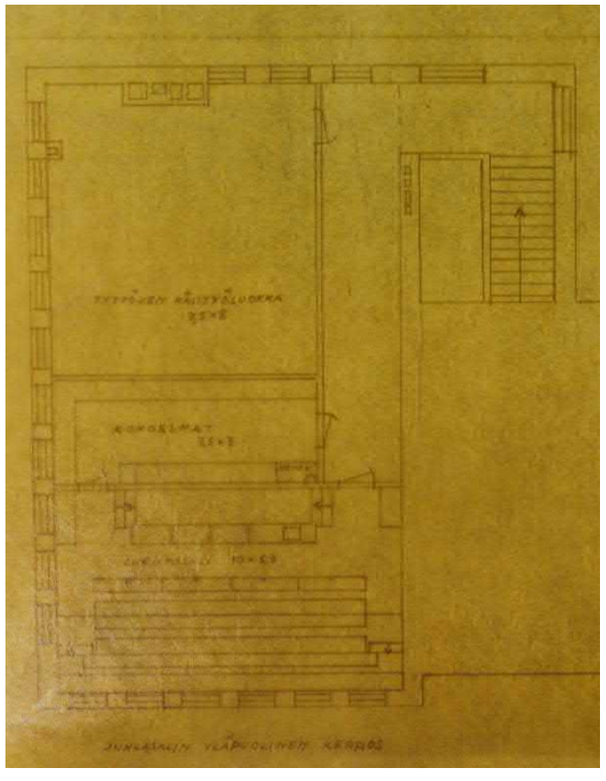

Juhlasalin yläpuolinen kerros. Kesäkuu 1948. (Imatran kaupunginarkisto)

Suunnitelmista vastasi Imatran kauppalan rakennustoimiston arkkitehtuuriosaston Jalmari Lankinen. Piirustukset on päivätty Lahdessa kesäkuussa 1948.

Vuonna 1964 on haettu lupaa sadekatoksen rakentamiselle. Piirustusten vuodelta 1955 mukaan katoksesta piti tulla harjakattoinen. Suunnitelmia kuitenkin muutettiin siten, että katokseen tuli pulpettikatto.

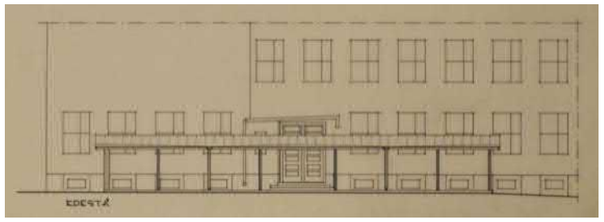

Julkisivupiirros edestä suunnitellusta sadekatoksesta. Imatran kauppalan rakennustoimiston Arkkitehtuuriosasta. Ehdotus 8.10.1955 (Imatran kaupunginarkisto)

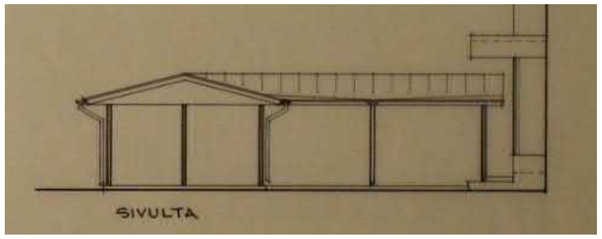

Julkisivupiirros sivulta suunnitellusta sadekatoksesta. Imatran kauppalan rakennustoimiston Arkkitehtuuriosasta. Ehdotus 8.10.1955 (Imatran kaupunginarkisto)

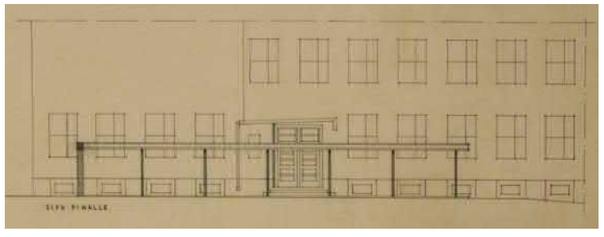

Toteutetun sadekatoksen julkisivupiirros edestä. Imatran kauppala. Rakennusosasto. 13.5.1964. (Imatran kaupunginarkisto)

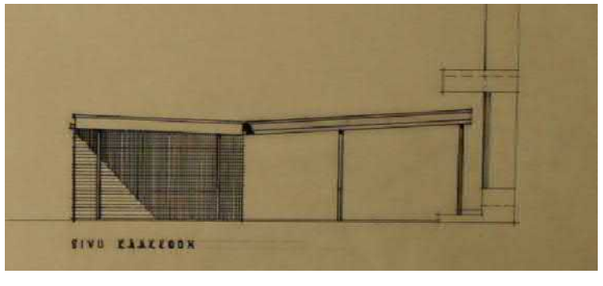

Toteutetun sadekatoksen julkisivupiirros sivusta. Imatran kauppala. Rakennusosasto. 13.5.1964. (Imatran kaupunginarkisto)

Vuonna 1972 on saatu lupa 5:n auton autokatoksen rakentamiselle. Suunnitelmista vastasi Imatran kauppalan rakennusosasto.

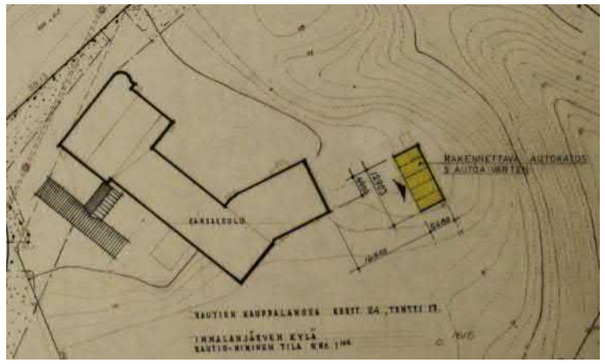

Autokatoksen asemapiirros. (Imatran kaupunginarkisto)

Vuosien 1969 on kellarikerroksen polttoainevaraston toinen pääty muutettu maalaushuoneeksi.

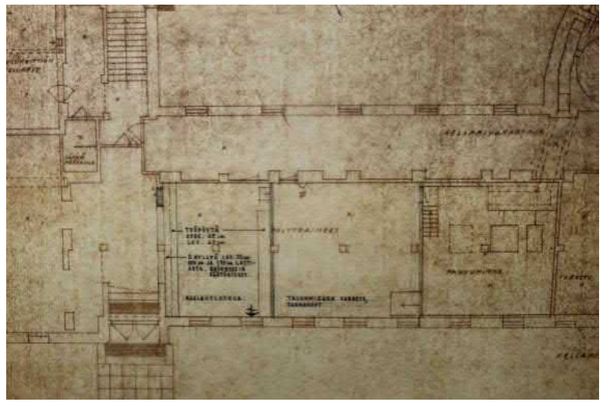

Kellarikerroksen pohjapiirros. (Imatran kaupunginarkisto)

Vuonna 1972 on tehty muutoksia kokoelmahuoneessa ja koulun keittiössä ensimmäisessä kerroksessa. Opetuskeittiö muutettiin kokoelmahuoneeksi, johtajan kansliaksi sekä opettajien pukuhuoneeksi.

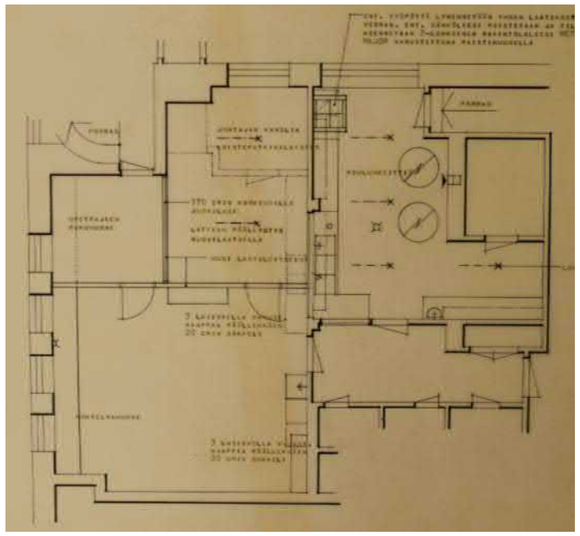

Ensimmäisen kerroksen kokoelmahuone, koulunkeittiö sekä opettajien pukuhuone ja johtajan kanslia. (Imatran kaupunginarkisto)

Vuonna 1972 muutettiin neljännen kerroksen luonnontietoluokka normaaliluokaksi.

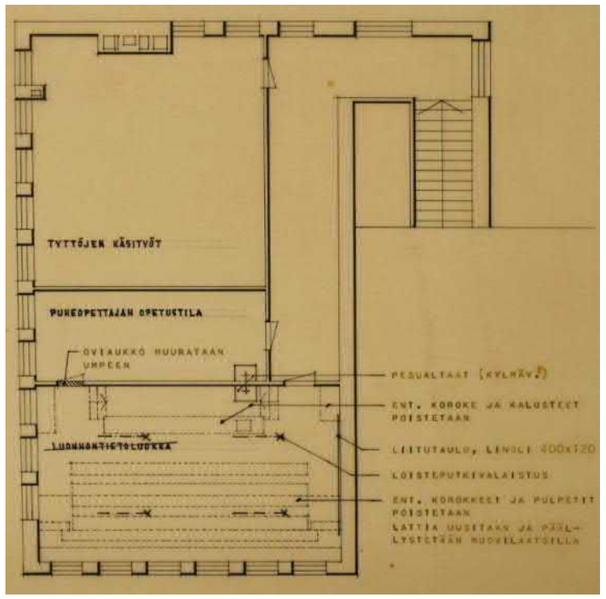

Muutospiirustus neljännessä kerroksessa. (Imatran kaupunginarkisto)

Vuonna 1974 rakennettiin ensimmäisen kerroksen pääsisäänkäynnin yhteydessä olevan vahtimestarin huoneeseen ovi.

Lisäksi **vuonna 1974** muutettiin kellarikerroksen osa polttoainevarastosta henkilökunnan sosiaalitiloiksi. Samasta pohjapiirroksesta voidaan lisäksi havaita, että pohjoispäädyn kulmaukseen on muodostettu veistossali sekä kaksi pienempää huonetta.

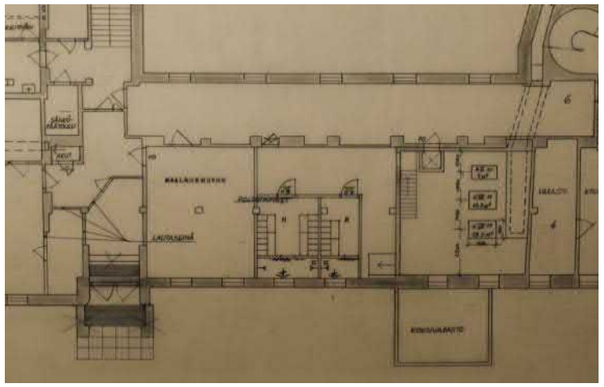

Henkilökunnan sosiaalitilat. (Imatran kaupunginarkisto)

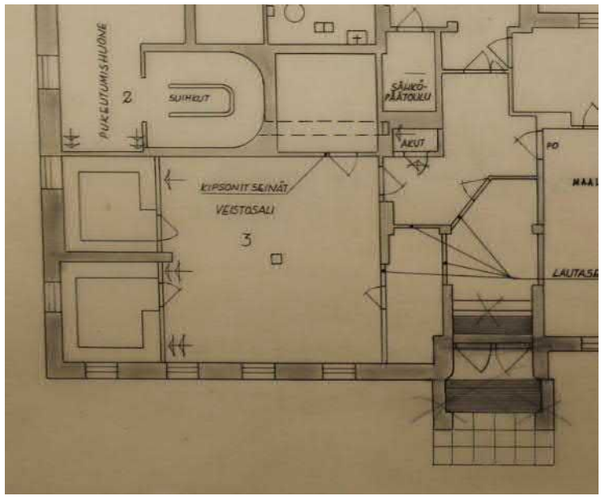

Veistossali. (Imatran kaupunginarkisto)

Vuonna 1984 on haettu lupa luokka- ja kokoelmahuoneiden muutokselle hallintotiloiksi. Suunnittelusta vastasi Imatran kaupungin teknisen viraston rakennussuunnitteluosasto. Ensimmäisen kerroksen pohjoisosaan huonejakoa muutettiin siten, että kokoelmahuone muutettiin opettajien huoneeksi. Opettajienhuoneen eteläpuolelle sijoitettiin opettajien työhuone, käytävätilaa, johtajan huone, kanslia sekä monistus/materiaali –huone.

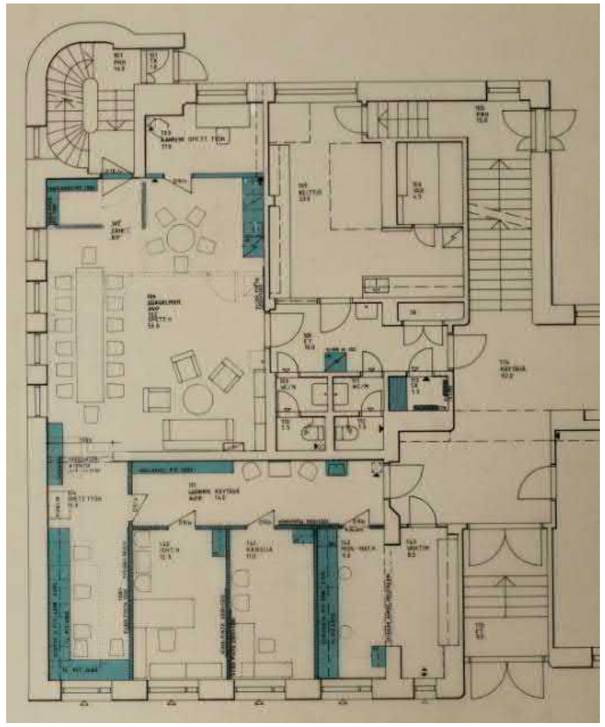

Muutokset ensimmäisessä kerroksessa näkyvät sinisellä korostettuna. (Imatran kaupunginarkisto)

Vuosina 1985 ja 1986 tehtiin suunnitelmat rakennuksen laajentamisesta pohjoiseen. Laajennusosan kellarikerrokseen suunniteltiin kirjaston varastotilat, ensimmäiseen kerrokseen ruokala ja keittiö. Toiseen kerrokseen suunniteltiin näyttämötiloja, pukuhuone pesuhuonetiloineen sekä musiikin - kuvaamataidon luokka. Kolmas kerros oli ullakkotilaa. Nykyisen rakennuksen kerrosala laajennuspiirustusten mukaan on 2 585 m² ja laajennus olisi ollut 1 550 m².

Suunnittelusta vastasi Imatran kaupungin teknisen virasto rakennussuunnitteluosasto. Laajennus jäi kuitenkin toteuttamatta.

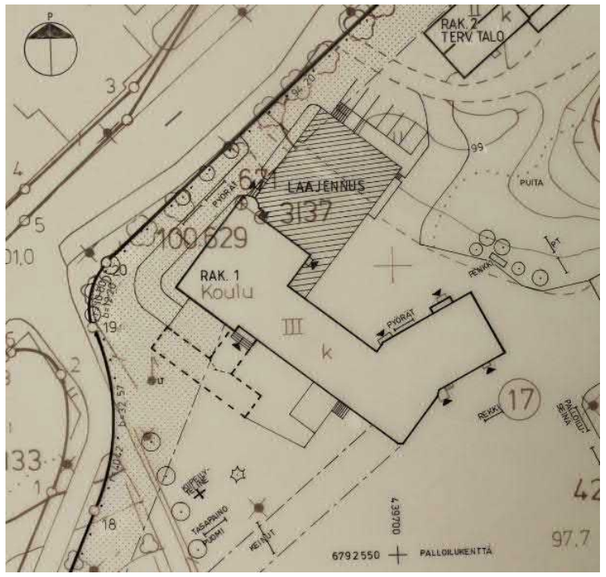

Suunnitellun laajennuksen asemapiirros vuodelta 1986. (Imatran kaupunginarkisto)

Vuonna 1992 saatiin lupa koulurakennuksen laajoille muutostöille. Ensimmäisen kerroksen pohjoisosan hallintotilat muutettiin suureksi ruokasaliksi ja keittiöksi. Käytävän varren luokkahuoneet muutettiin koulun johtajan huoneeksi, opettajien huoneeksi, kirjastoksi sekä wc-tiloiksi. Itäosan asuinhuoneistoissa tehtiin pieniä väliseinämuutoksia. Terveydenhoitaja muutti entiseen kansliaan ja opettajainhuoneeseen.

Toisessa kerroksessa käytävän varrella olevien luokkahuoneiden ja itäosan asuntojen osalta tehtiin väliseinämuutoksia.

Kolmannen kerroksen itäosan asuntojen osalta tehtiin väliseinämuutoksia.

Neljännessä kerroksessa tyttöjen käsityöluokka, puheopettajan opetustila sekä luokkahuone muutettiin tekstiilityö- ja musiikkiluokaksi sekä opettajanhuoneeksi. Kellarikerroksessa tehtiin runsaasti huonetilamuutoksia erityisesti kerroksen itä- ja pohjoisosissa.

Julkisivussa uusittiin koulurakennuksen sekä sen katosten peltikatteet, katolle lisättiin lumiesteitä sekä tikkaita. Rakennuksen pohjoispäätyyn rakennettiin uusi katos.

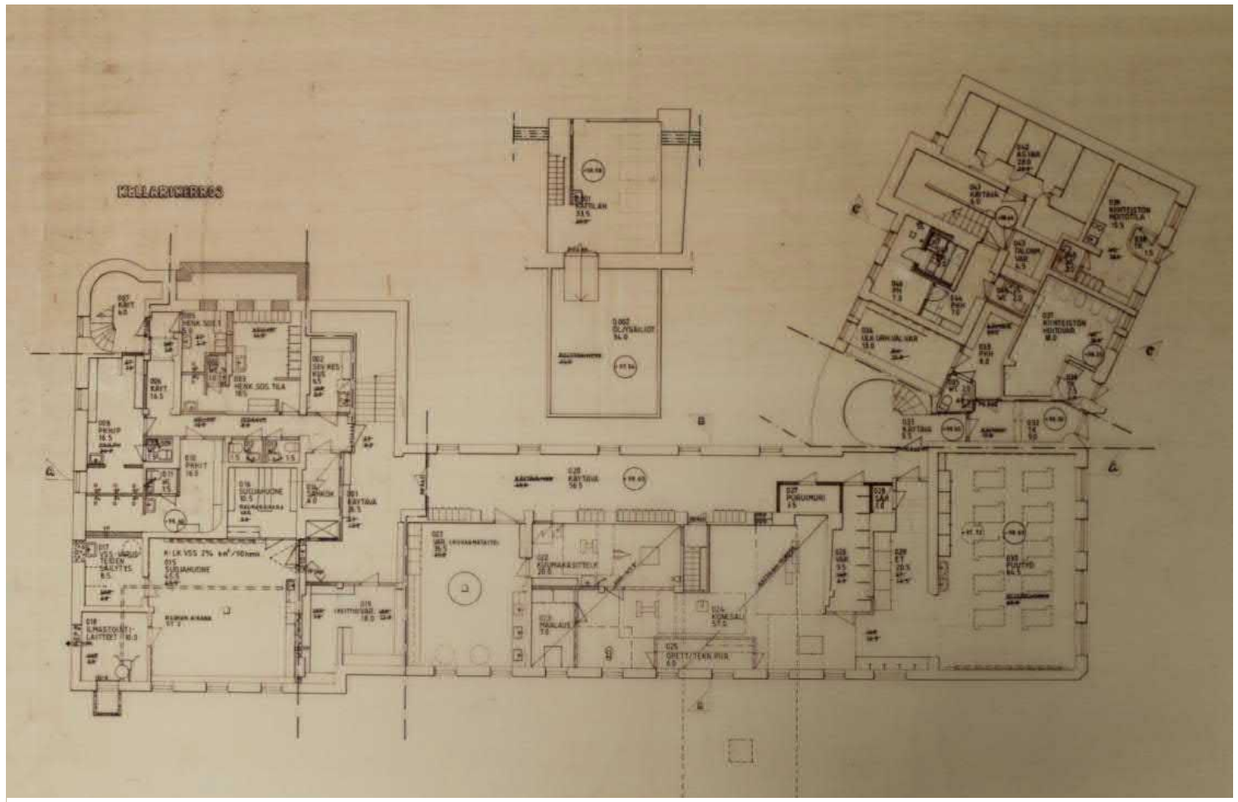

Ylhäällä kellarikerroksen pohjapiirros ja alhaalla ensimmäisen kerroksen pohjapiirros vuodelta 1992. (Imatran kaupunginarkisto)

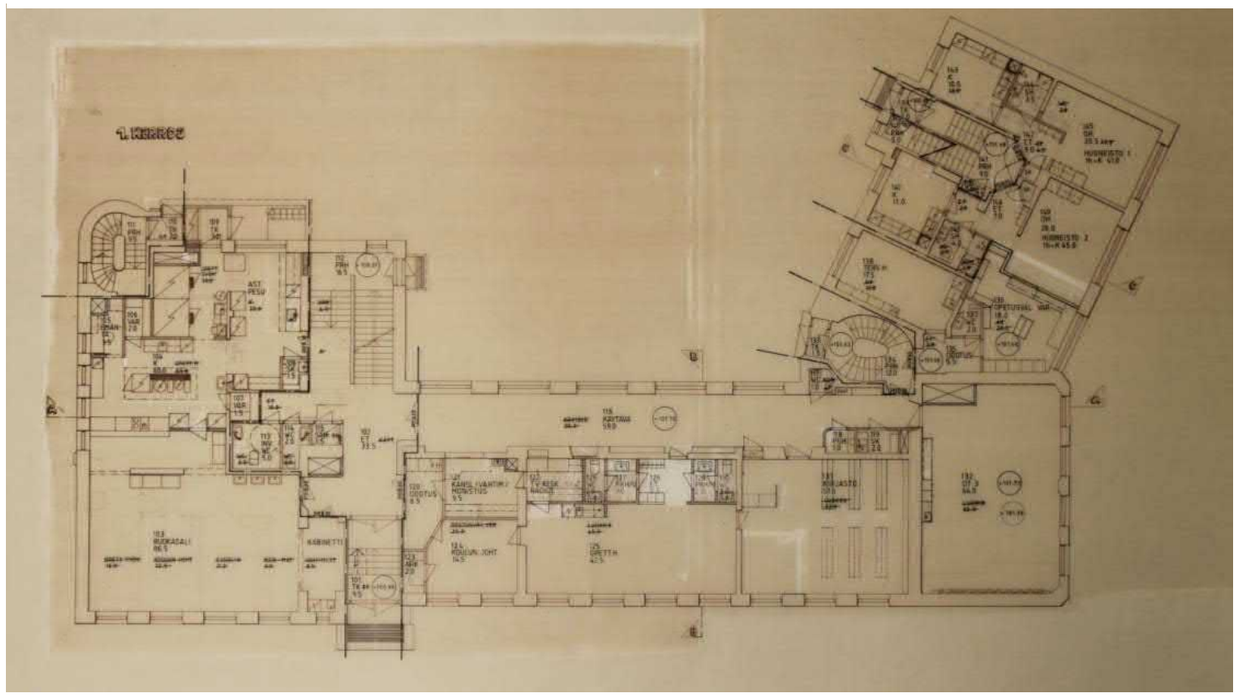

MYÖNNETYT RAKENNUSLUVAT:		
Lupapäätös	**Tunnus**	**Toimenpide**
4.6.1964	97/64	Sadekatos
20.4.1972	71/72	Autokatos
24.8.1984	304/84	Luokka- ja kokoelma-huoneiden muutos hallin-totiloiksi. Valm. 1985.
11.6.1992	92-111	Kaukopään peruskoulun muutostyöt. Valm. 1993.

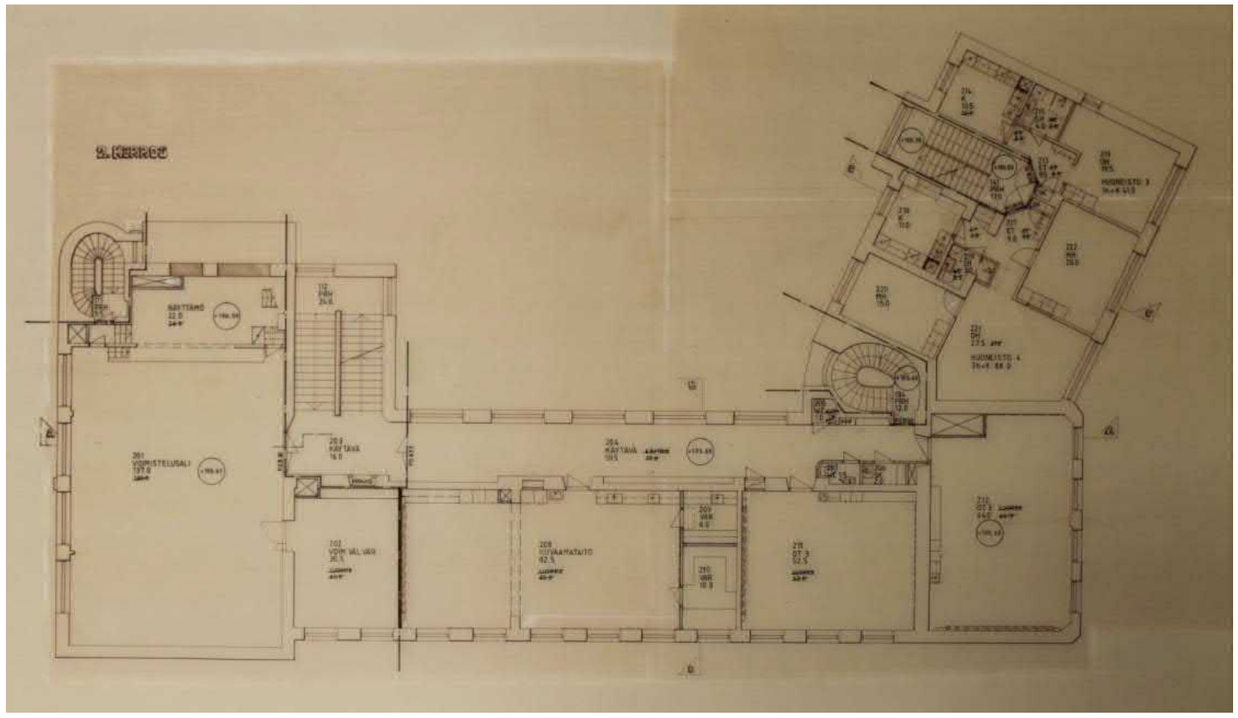

Ylhäällä toisen kerroksen pohjapiirros ja alhaalla kolmannen kerroksen pohjapiirros vuodelta 1992. (Imatran kaupunginarkisto)

Neljännen kerroksen pohjapiirros vuodelta 1992. (Imatran kaupunginarkisto)

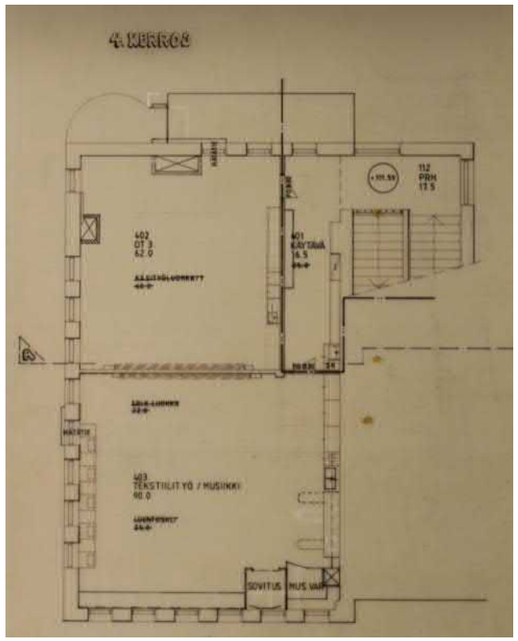

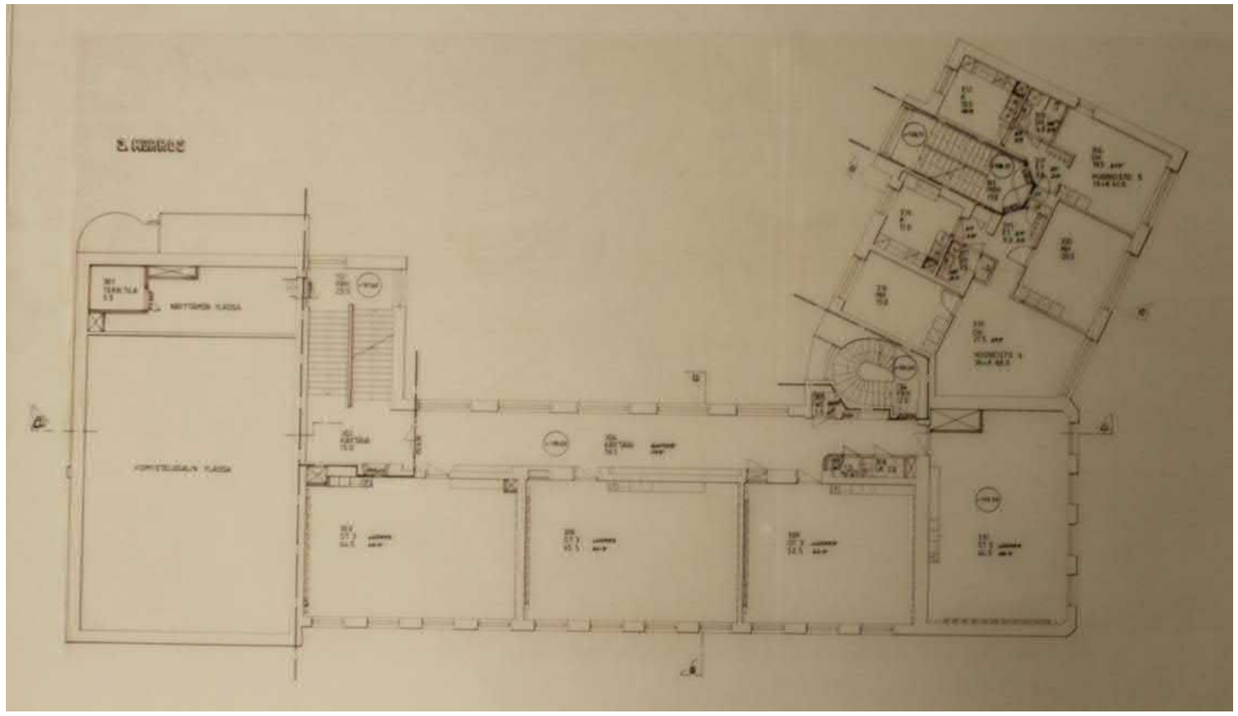

3.3 NYKYTILA

3.3.1 Pihapiiri

Kaukopään koulun kanssa samalle tontille ja koulurakennuksen pohjoispuolelle sijoittuu vanha neuvolan rakennus. Pelikenttä sekä leikkialueet sijoittuvat koulurakennuksen eteläpuolelle. Niskapietiläntien toiselle puolelle sijoittuu Rautionpäiväkoti. Sisäpihalle sijoittuvat auto- ja roskakatokset.

Koulun asemapiirros vuodelta 2002. (Imatran kaupunki)

Pelikenttä.

Sisäpihan puoleista aluetta.

Leikkivälineitä.

Vuonna 1972 valmistunut autokatos.

Koulun eteläpuolella sijaitseva oppilaiden saattoalue.

Vanha neuvolarakennus.

Rautionpäiväkoti.

3.3.2 Ulkohahmo ja julkisivut

Merkittävin muutos koulurakennuksen julkisivussa on ollut vuonna 1948 tehty korotus. Muutoksen myötä korotettiin rakennuksen pohjoisosaa yhdellä kerroksella + ullakolla, kouluosaa korotettiin yhdellä kerroksella + ullakolla ja eteläistä osaa korotettiin peräti kolmella kerroksella + ullakolla. Asunto-osaa ei korotettu.

Toinen merkittävä muutos on vuonna 1964 etupihalle rakennettu loivasti pulpettikattoinen sadekatos.

Sisäpihan puolella rakennuksen pohjoisosan keittiön yhteyteen rakennettiin uusi sisäänkäynti vuonna 1992 sekä luiska vuonna 1993. Muutostöiden yhteydessä poistettiin julkisivun kolme ja kellarikerroksen kolme ikkunaa. Lisäksi rakennettiin keittiön sisäänkäynnin yhteyteen katos.

Luiska kaiteineen rakennettiin vuonna 1992.

Vuonna 1992 tehty sisäänkäynti. Palotikkaat on elegantin pelkistetyt. Jokainen askelma on yksittäin julkisivuun kiinnitettyä teräsputkea.

Kevytrakenteinen pyöräkatos sisäpihan puolella.

Sisäpihan tuuletusparveke.

Alun perin tyttöjen wc:n sisäänkäynti. Sisäänkäynnin oikealla puolella on vuoden 1948 piirustusten mukaan ollut pieni seinäke.

Pääsisäänkäynnin puuovet.

Asunto-osan sisäänkäynti.

Pelikentän puoleiset sisäänkäynnit.

Asunto-osan ja kouluosan kulmauksen porrashuoneen sisäänkäynti.

Sisäänkäynti pääportaikkoon, jossa on alkuperäisestä poikkeava katos.

Rakennuksen ikkunat on vaihdettu ja ne on muutettu avautuvilta osiltaan sisäänpäin aukeaviksi. Puitteet ja listat ulommaisia, harmaiksi maalattuja listoja lukuun ottamatta on maalattu valkoisiksi. Sokkeli on harmaaksi maalattua betonia ja pääjulkisivulle sijoittuvia kellarin ikkuna-aukkoja kehystävät tasapintaiset graniittilohkareet.

Itäpäädyn ensimmäisen kerroksen puutyöluokan ikkunat ovat vuoden 1948 piirustusten mukaan olleet samanlaiset kuin muutkin sen rakennusosan ikkunat. Näiden lisäksi kellarikerroksen muutamia pieniä ikkunoita on poistettu käytöstä. Ikkunat eivät ole alkuperäiset.

Pohjakerroksen puutyöluokan ikkunat poikkeavat muista ikkunoista.

Kellarikerroksen ikkunoita reunustaa graniittiset reunakivet.

Kouluosan ikkuna.

Asunto-osan ikkuna.

3.3.3 Keskeiset tilat

3.3.3.1 Aulat, käytävät ja portaikot

Pääsisäänkäynti sijoittuu rakennuksen kaakkoisjulkisivuun. Ensimmäisenä saavutaan tuulikaappiin, jossa on portaat. Tuulikaapin ovet ovat metalliset pariovet, joissa on vaakasuuntaiset lasi-ikkunat. Portaat ovat mosaiikkibetonia.

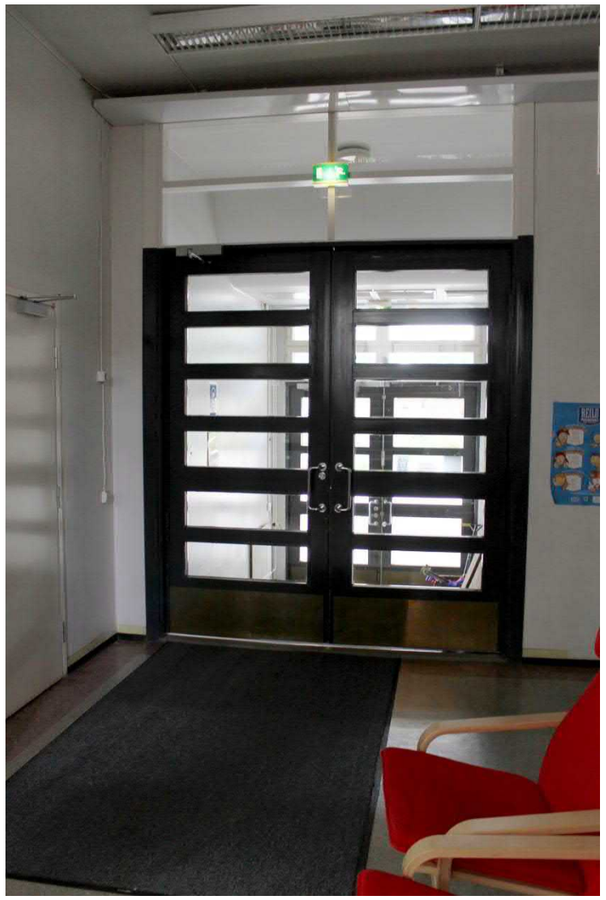

Pääsisäänkäynti.

Pääsisäänkäynnistä on suora yhteys tilavaan porrashuoneeseen, jonne tulee paljon luonnonvaloa suurista ikkunoista. Metalliset eleettömät käsijohteet on kiinnitetty betonisiin ja valkoiseksi maalattuihin kaiteisiin ja seiniin. Korkeita ikkunoita suojaavat mustaksi maalatut metallikaiteet. Ohuet metallipinnat muodostavat salmiakkikuvion kaiderungon keskelle.

Asuntolaosan ja luokkahuoneosan välinen kaareva porrashuone on säilynyt lähes alkuperäisenä. Valkoiset, tasaiseksi slammatut pinnat, portaiden etenemien ja nousujen mosaiikkibetonipinnat sekä kaiteet ovat alkuperäiset. Vain ikkunat on vaihdettu ja ikkunasyvennykset on päällystetty mustalla laatalla. Valettu, kaareva porras on hienostunut ja siro muodoltaan. Nousu ja etenemä, eivät kohtaa 90 asteen kulmassa, vaan nousuosuutta on hieman sisään vedetty.

Pääportaikko.

Kouluosan ja asunto-osan välinen porrashuone. Ikkunalaudat on päällystetty keramiikkalaatoilla.

Vasemmalla pääporrashuone. Keskellä pääporrashuoneen koristeelliset metallikaiteet. Oikealla asunto-osan porrashuone.

Ensimmäisen, toisen ja kolmannen kerroksen oppilaskäytävät ovat pintamateriaaleiltaan ja pohjaratkaisuiltaan identtiset. Käytävien ikkunat avautuvat sisäpihan puolelle, luokkahuoneiden sijoittuessa käytävän toiselle puolelle. Lattiamateriaalina on mosaiikkibetonilaatta.

Kellarikerroksen käytävä.

Etualalla alkuperäistä rakennusosaa ja taustalla vuonna 1948 rakennettu kouluosan neljäs kerros.

Ylhäällä ensimmäisen kerroksen oppilaskäytävä.

Keskellä toisen kerroksen oppilaskäytävä.

Alhaalla kolmannen kerroksen oppilaskäytävä.

3.3.3.2 Luokat

Kellarikerrokseen sijoittuvat puu- ja metallityöluokat sekä yksi luokkahuone. Ensimmäiseen kerrokseen sijoittuu esikoulun kaksi huonetta. Toisessa kerroksessa on kuvaamataidon luokka sekä kaksi luokkahuonetta. Kolmannessa kerroksessa on neljä luokkaa. Neljänteen kerrokseen sijoittuu musiikkiluokka. Luokkahuoneissa ei ole nähtävissä alkuperäisiä pintamateriaaleja tai kiinteää sisustusta.

Toisen kerroksen luokkahuone.

Kolmannen kerroksen luokkahuone.

Kellarikerroksen alkuperäisessä käytössä oleva puutyöluokka.

3.3.3.3 Juhlasali

Juhlasalista avautuvat suuret ikkunat lännen suuntaan. Vastakkaiselle seinustalle sijoittuvat alkuperäiset puolapuut.

3.3.3.4 Muut tilat

Ruokala ensimmäisessä kerroksessa.

Koulun keittiö.

Koulun kirjasto.

Kellarikerroksen väestönsuoja, joka rauhan aikaan toimii luokkahuoneena.

3.3.4 Pintakäsittelyt, materiaalit, rakennusosat ja kiinteä sisustus sisätiloissa

Rakennuksessa ei juuri ole jäljellä alkuperäisiä materiaaleja, rakennusosia tai kiinteää sisustusta. Alkuperäisiä materiaaleja ovat käytävien mosaiikkibetonipinnoitteiset lattiat, portaat ja metallikaiteet.

Käytävätiloissa on käytetty punertavaa ja harmaata mosaiikkibetonilaattaa.

Puutyöluokan puulattia.

Ruokalan käsienpesualtaat.

Vasemmalla pääaulan vitriini. Keskellä puiset vaatenaulakot oppilaskäytävällä. Oikealla juhlasalin puolapuut.

Koulun vanhoja soittimia ja Iskun koulukalusteen tuoli.

4. KUMPPANUUSTALO ELI ENTINEN HONKAHARJUN KOULU

4.1 HISTORIA JA OMINAISPIIRTEET

4.1.1 Suunnittelu- ja rakentamisvaiheet

Ensimmäiset luonnokset Vuoksenniskan kansakoulun suunnitelmista laadittiin vuonna 1946 ja 1947. Nämä luonnospiirustukset on allekirjoittanut Lahdessa Jalmari Lankinen. Suunnitelmissa koulun nimenä on ollut Virasojan kansakoulu. Luonnoksissa olevan rakennuksen julkisivut ja pohja poikkeavat merkittävästi rakennuksen lopullisesta muodosta. Ensimmäisissä luonnoksissa koulurakennus muodostuu kolmesta kulmistaan kiinni olevasta osasta, jotka on sovitettu kauniisti rinteeseen. Rakennuksen suunnittelu kesti pitkään ja arkkitehti vaihtui kesken suunnittelutyön; tästä syystä suunnitelmat ottivat uuden muodon.

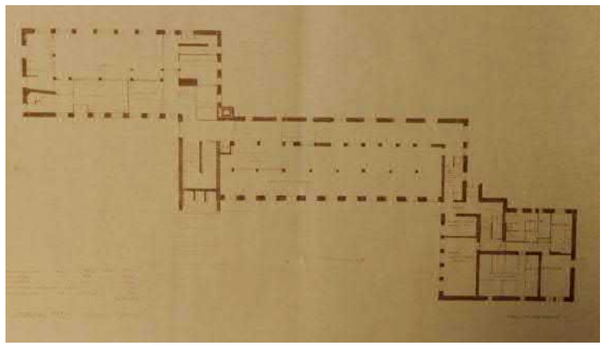

Kellarikerroksen pohjapiirros. (Imatran kaupunginarkisto)

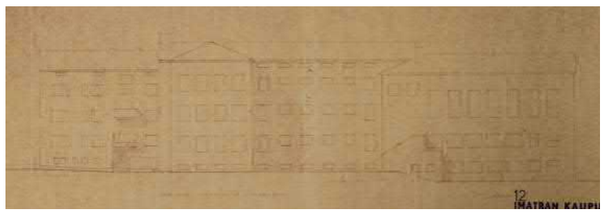

Julkisivupiirros. (Imatran kaupunginarkisto)

Julkisivupiirros. (Imatran kaupunginarkisto)

Lisäksi kaupunginarkistosta löytyy luonnoksia vuodelta 1949. Nämä piirustukset on allekirjoittanut Aleksis Lindqvist. Lindqvistin piirrokset ovat pääosin lopullisen rakennuksen mukaiset.

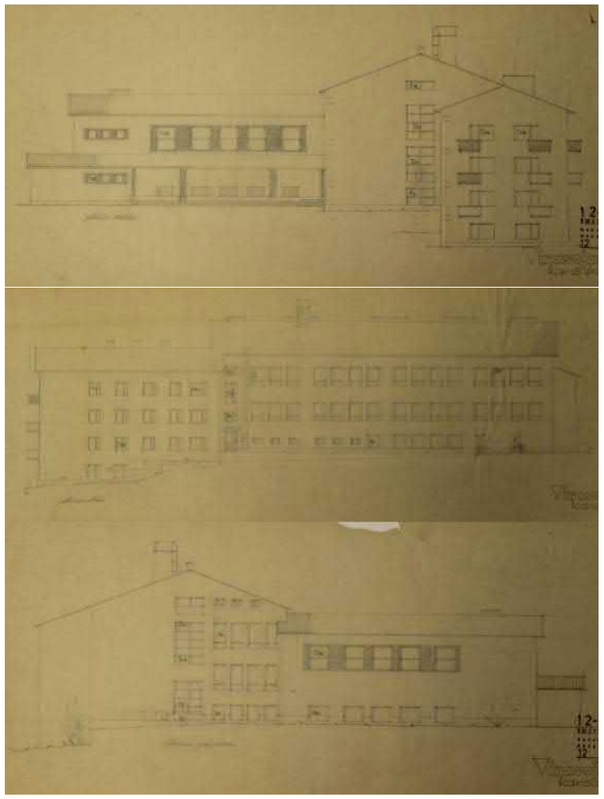

Lindqvistin laatimat luonnospiirustukset vuodelta 1949. (Imatran kaupunginarkisto)

Rakennuslupa koulurakentamiselle saatiin 22.11.1951 ja rakennus valmistui vuonna 1952. Lopullisten piirustusten laatimisesta vastasi Imatran kauppalan arkkitehtiosasto (Aleksis Lindqvist).

4.1.2 Arkkitehtuuri ja tyylipiirteet

Rakennus on kapearunkoinen ja muodostuu kolmesta laatikkomaisesta osasta, jotka on sommiteltu L:n muotoon. Kaikkien selvityksessä olevien kansakoulujen lailla tilallinen jako on selvästi nähtävissä massoittelussa ja tilajako noudattaa samaa kaavaa; juhlasali-/liikuntasaliosa, luokkahuoneosa ja asuntolaosa.

Rakennuksen arkkitehtuurissa on piirteitä tuon ajan kansakoulujen tyyppipiirustuksista. Koulun käytävän päätteenä on laajat ikkunapinnat, suuri välituntikatos ja eri korkuisiin rakennusosiin perustuva massoittelu.

Asuinkäytössä ollut eteläisin rakennuksen osa on pohjapinta-alaltaan pienin. Kerroksia asuntolaosassa on kolme/neljä. Rakennus laskee etelän suuntaan ja rakennuksen päädyn maantason kerros on matalammalla. Keskellä sijaitseva luokkahuoneosa on kookkain. Länteen suuntautuva juhlasali-/liikuntasaliosa on kaksikerroksinen ja sisäpihan puoleisella edustalla on läpi siiven kulkeva katos joka päättyy ulkokautta kuljettaviin wc-tiloihin ja varastoon juhlasalisiiven kulmalla.

Julkisivut ovat rapatut ja vaaleat. Ikkunoiden puitejako on pääosin kaksiosainen, osassa vaakajakoinen ja osassa pysty. Kookkaita ja monijakoisia ikkunoita on juhlasalissa ja luokkahuoneosan käytävien päädyissä.

Rakennus on pelkistetyin kaikista neljästä selvityksessä mukana olleesta kansakoulusta, mutta siinä muutama huomionarvoinen erityispiirre. Asuntolan etelään avautuvat parvekkeet, jotka on sommiteltu julkisivuun poikkeuksellisesti parvekkeen oven vieressä sijaitsevasta ikkunasta aina poispäin, ei sen alla. Parvekekaiteet on hitsattu ohuista metallipinnoista siten, että niistä muodostuu teräväkärkistä kolmiokuviota. Upeat puuovet ja sisäänkäyntikatoksen vuolukivilaatoitus ansaitsevat myös huomionsa. Puuovissa on kulmista viistetyt ikkunat ja alaosassa puinen pystyrimoitus.

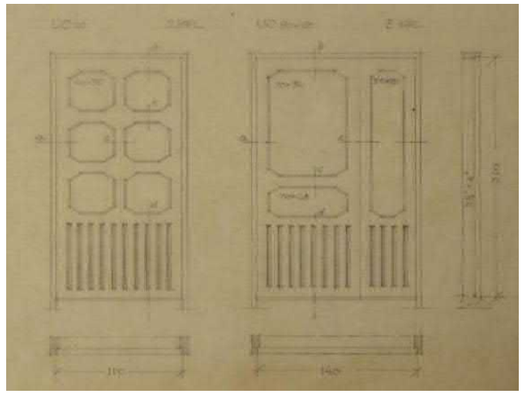

Ulko-ovien periaatepiirustukset vuodelta 1950. Vasemmalla asunto-osassa käytetty ovimalli. (Imatran kaupunginarkisto)

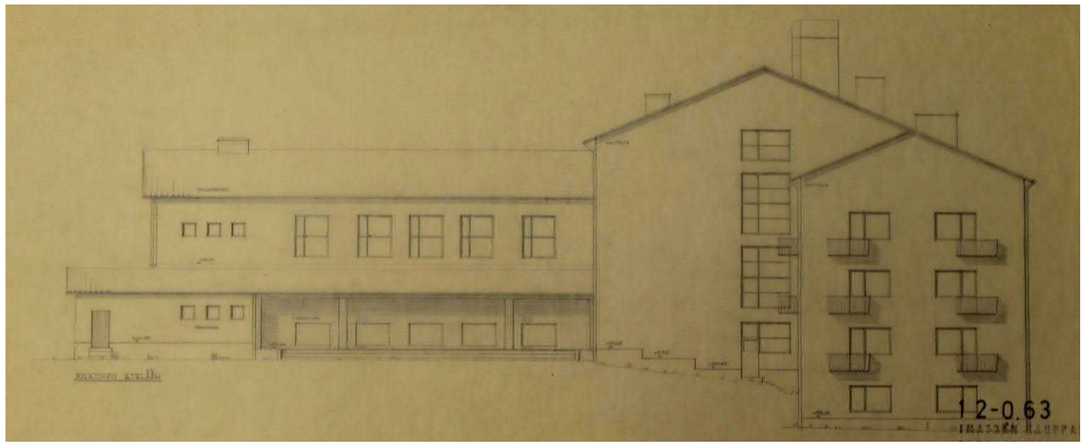

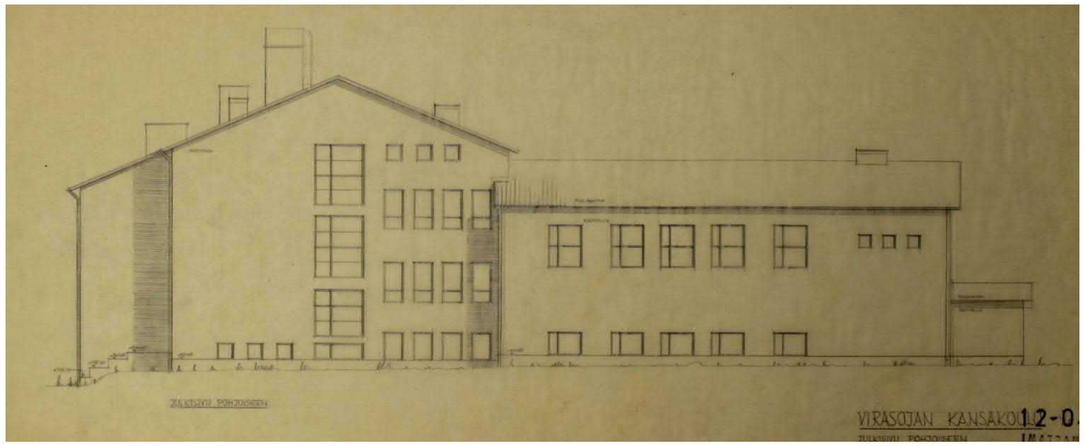

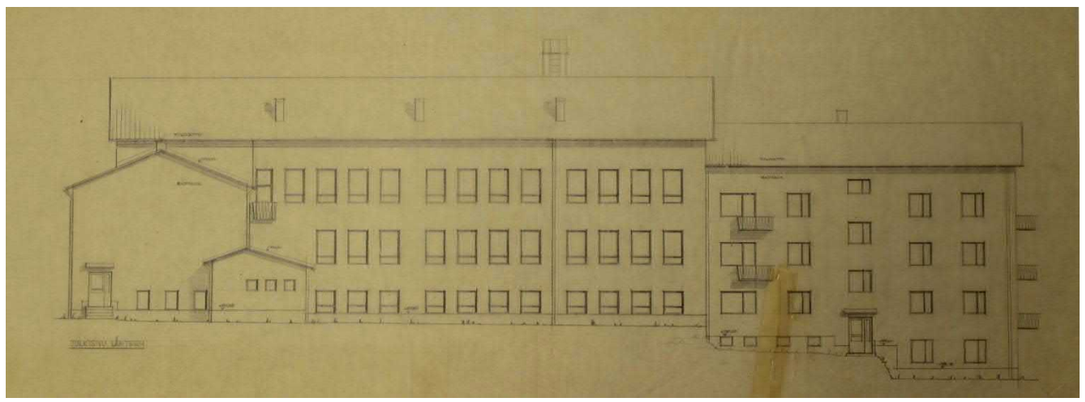

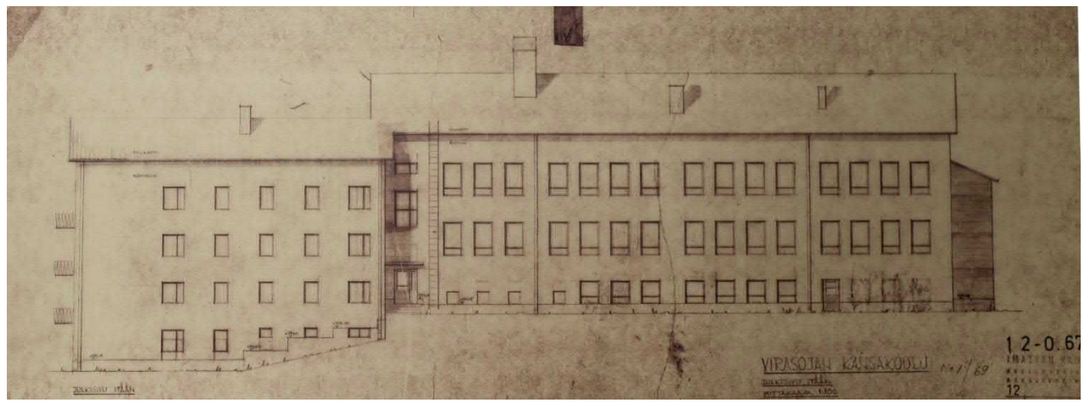

Vuoksenniskan kansakoulu. Kuvissa koulun pihalla ilmeisesti 1957 myrskyssä kaatuneiden puiden karsittuja ja pätkittyjä rankoja. (Kuvaaja Eino Mäkinen. Imatran kaupunginmuseon kuva-arkisto)

4.1.3 Pohjaratkaisut ja tilat

Koulu-osa

Kouluosan kellarikerrokseen sijoittui kattilahuone, polttoainevarasto, pumppuhuone sekä varastotilaa. Rakennuksessa oli alun perin puulla toimiva vesikiertoinen keskuslämmitysjärjestelmä.

Pohjakerrokseen sijoittui koulukeittola varasto- ja kellaritiloineen, opetuskeittiö ja kodinhoitohuone, metallityöhuone, puutyöhuone, maalaamo sekä varastotiloja. Ullakolle sijoittui ullakko- ja varastotiloja sekä suuri näyttelyhalli. Näyttelyhallin aulatilaan sijoittui toimisto ja wc-tilat. Näyttelyhallissa oli kattoikkunat.

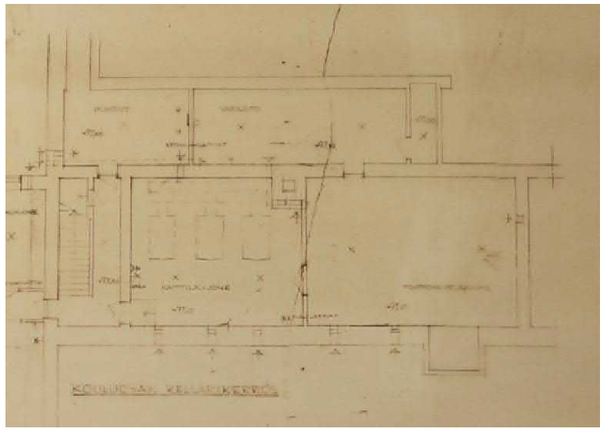

Kouluosan kellarikerros. (Imatran kaupunginarkisto)

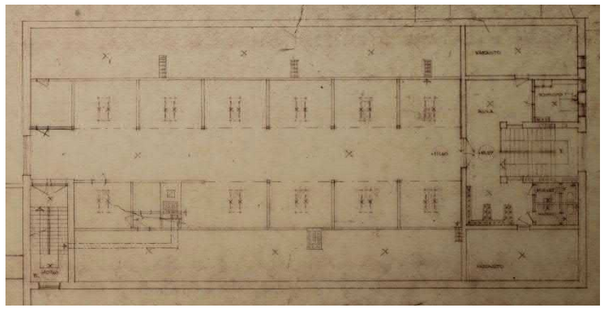

Kouluosan ullakkokerros. (Imatran kaupunginarkisto)

Piirustusten mukaan kouluosan eteistilojen lattiamateriaalina oli kumilattia ja luokkahuoneissa massalattia.

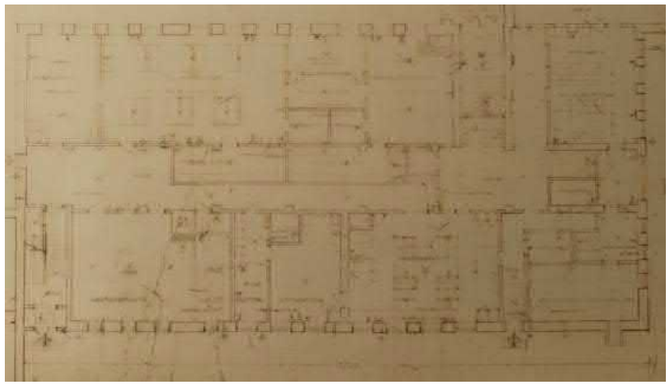

Kouluosan pohjakerros. (Imatran kaupunginarkisto)

Ensimmäiseen kerroksen keskelle sijoittui pitkä käytävä. Käytävän varrelle sijoittui kolme luokkahuonetta, kirjasto, lääkärin ja hammaslääkärin tilat, opetusvälinehuone, opettajainhuone sekä johtajaopettajan huone.

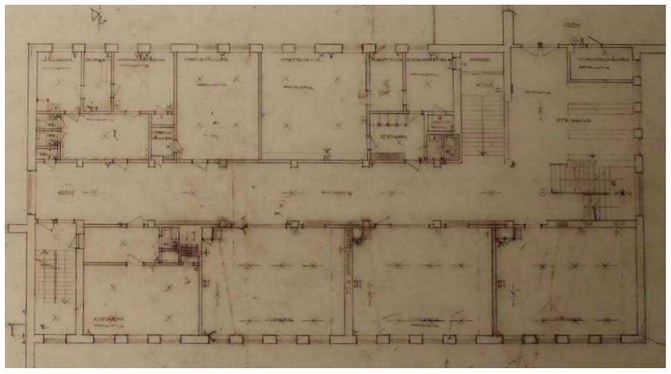

Kouluosan ensimmäinen kerros. (Imatran kaupunginarkisto)

Toiseen kerrokseen sijoittui kahdeksan luokkahuonetta.

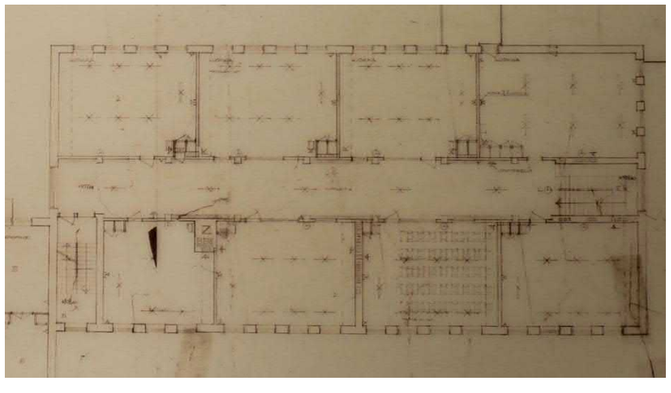

Toisen kerroksen pohjapiirros. (Imatran kaupunginarkisto)

Käytävät ja portaikot

Sisäportaiden vinopinnakaiteiden käsijohteet ovat koivua. Parvekkeissa on metalliset vinopinnakaiteet.

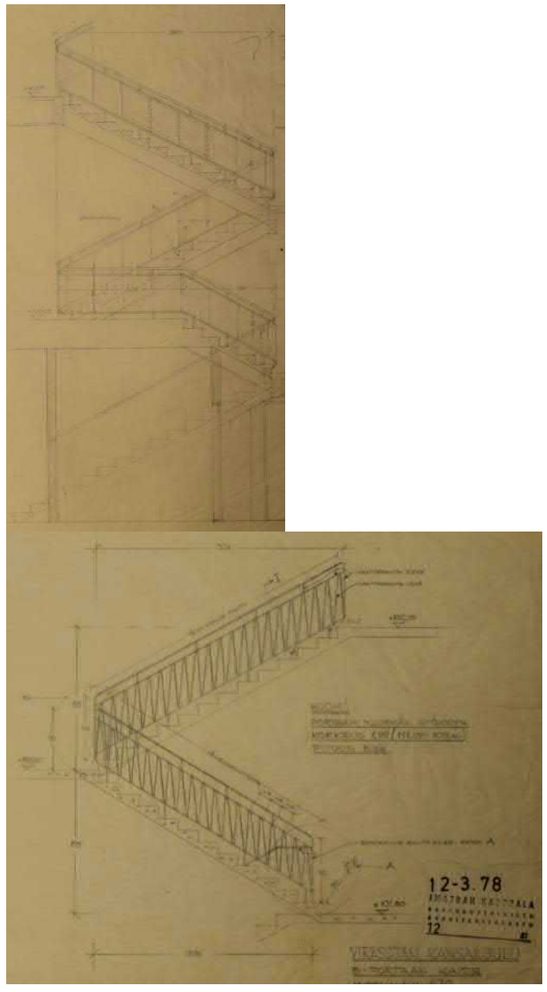

Periaatepiirrokset E- ja B-portaiden kaiteista vuodelta 1950. (Imatran kaupunginarkisto)

Asunto-osa

Asunto-osan kokonaisuudessaan maan alle sijoittuvaan kellarikerrokseen sijoittuivat talouskellarit ja varasto. Pohjakerrokseen sijoittui kaksi asuntoa, sauna, pesutupa, pukuhuone sekä varastotiloja. Pohjakerroksesta oli kulkuyhteys kouluosan kellarikerrokseen. Ullakolle sijoittui varastotiloja.

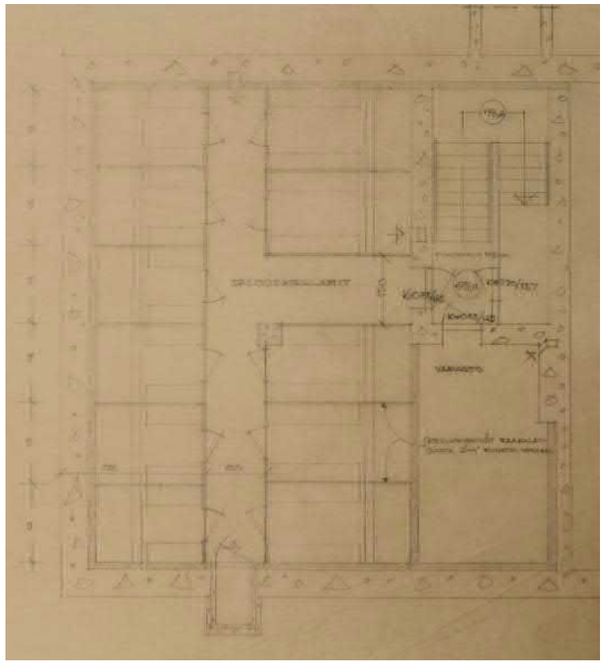

Asunto-osan kellarikerros. (Imatran kaupunginarkisto)

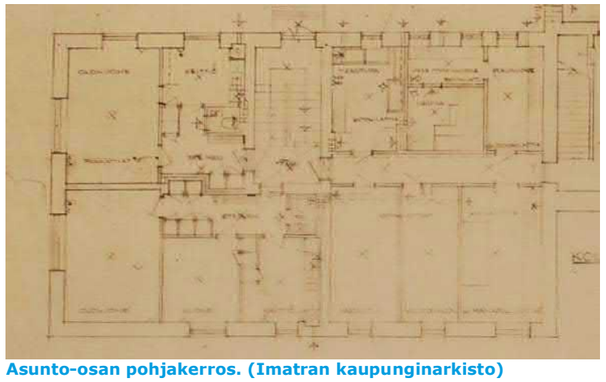

Asunto-osan pohjakerros. (Imatran kaupunginarkisto)

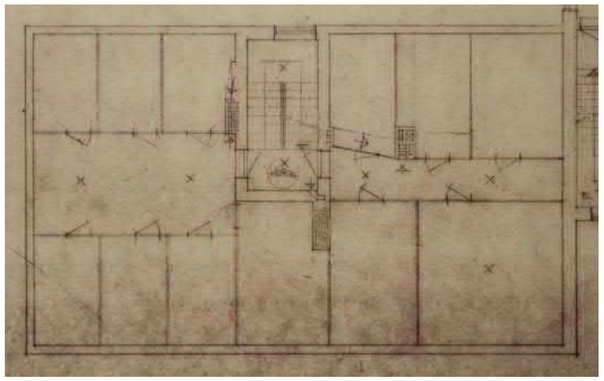

Asunto-osan ullakko. (Imatran kaupunginarkisto)

Asunto-osan I, II ja III:n kerroksien pohjaratkaisut ovat identtiset. Molempiin kerroksiin sijoittui kolme asuntoa, joista kaksi oli pienempää ja yksi suurempi. Pienimmässä asunnossa oli keittiön lisäksi yksi huone. Toiseksi suurimmassa asunnossa oli keittiön lisäksi kaksi huonetta ja suurimmassa palvelijan huone sekä kolme huonetta. Piirustusten mukaan asunnoissa oli lautalattiat.

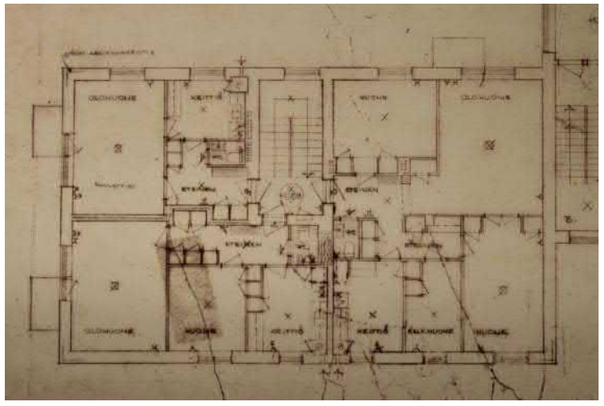

Asunto-osan toisen kerroksen pohjapiirros. (Imatran kaupunginarkisto)

Juhlasali-osa

Juhlasaliosan pohjakerrokseen sijoittui suuri oppilasruokala. Ruokalasta avautuivat lasitiili-ikkunat etupihan puolelle. Rakennusosan länsipäätyyn sijoittuivat tyttöjen ja poikien wc-tilat, joihin oli kulku etupihan puolelta sekä tyttöjen ja poikien pukuhuoneet ja yhteinen suihkuhuone, jonne oli kulku rakennuksen länsipäädystä. Juhlasaliosan ensimmäinen ja toinen kerros olivat juhlasalin tiloja. Pohjakerroksessa oli ruokala.

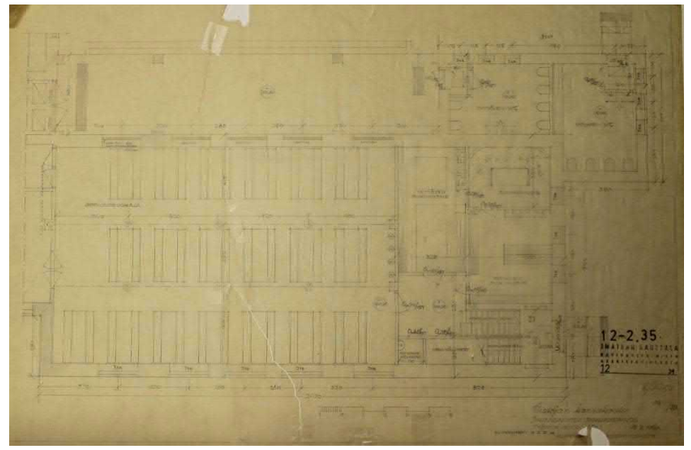

Juhlasali-osan pohjakerros. (Imatran kaupunginarkisto)

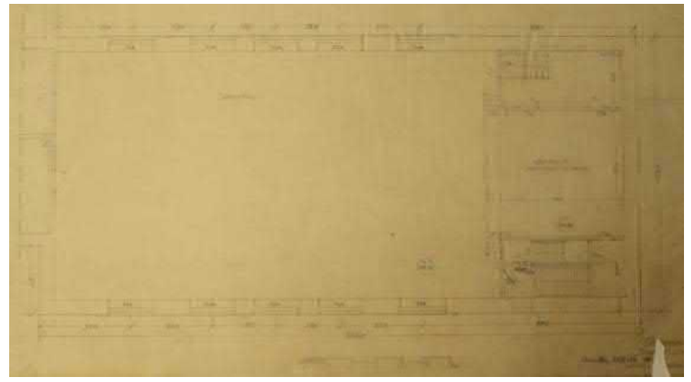

Juhlasalin pohjapiirros. (Imatran kaupunginarkisto)

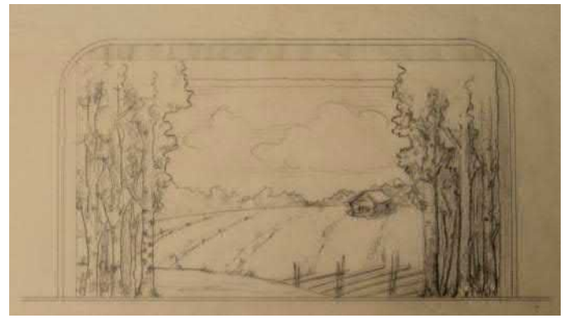

Juhlasalin näyttämökankaan piirustus vuodelta 1950. (Imatran kaupunginarkisto)

4.2 KESKEISET MUUTOSVAIHEET JA TOIMENPITEET

Imatran rakennusvalvonnasta ja kaupungin arkistosta löytyivät muutoslupakuvat vuosilta 1962, 1985, 1986, 1989, 1998 ja 2005. Näiden lisäksi löytyi runsaasti erilaisia muita piirustuksia. Seuraavassa on listattu puutospiirustusten avulla keskeisimpiä muutoksia koulurakennuksessa. Listattujen muutosten lisäksi on tehty ylläpitokunnostusta ja muutettu pintamateriaaleja.

Vuonna 1969 kouluosan pohjakerroksen opetuskeittiö ja kodinhoitohuone muutettiin normaaleiksi luokiksi. Samassa yhteydessä tukittiin opetuskeittiön ja sen eteläpuoleiseen käytävätilaan johtanut oviaukko.

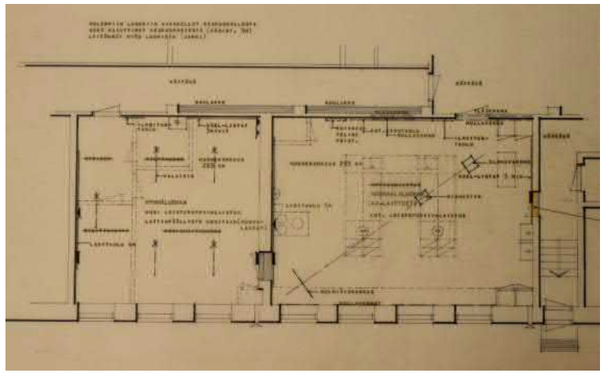

Vuosien 1970 ja 1971 aikana muutettiin rakennuksen kouluosan ensimmäisen kerroksen hammaslääkärin ja koululääkärin huoneet odotustiloineen normaaliluokaksi. Hammashoitola sijoitettiin entisen talonmiehen asuntoon. Hammashoitolan piirustusten mukaan alkuperäinen lautalattia päällystettiin muovimatolla.

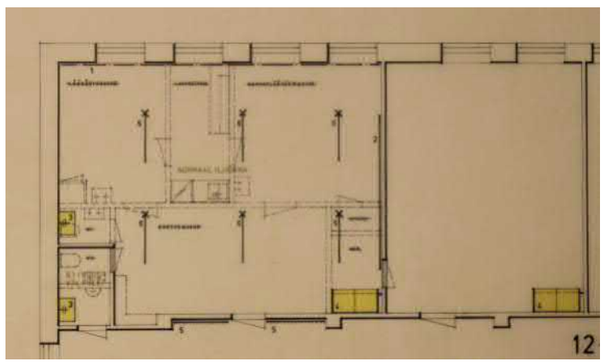

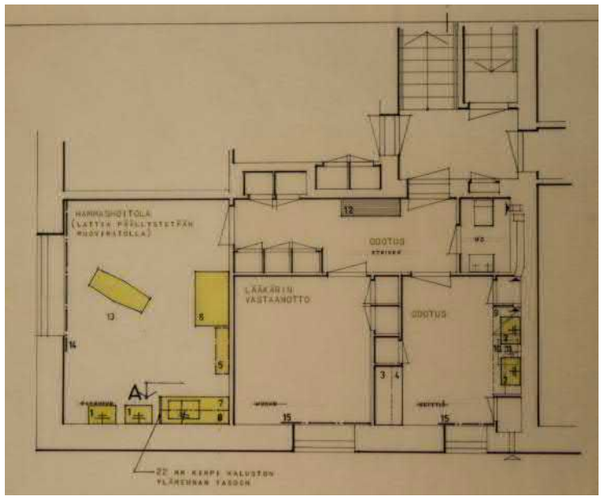

Uuden hammashoitolan ja lääkärin vastaanoton tilat. (Imatran kaupunginarkisto)

Vuonna 1981 muutettiin kouluosan ensimmäisen kerroksen luokka opettajien työhuoneeksi.

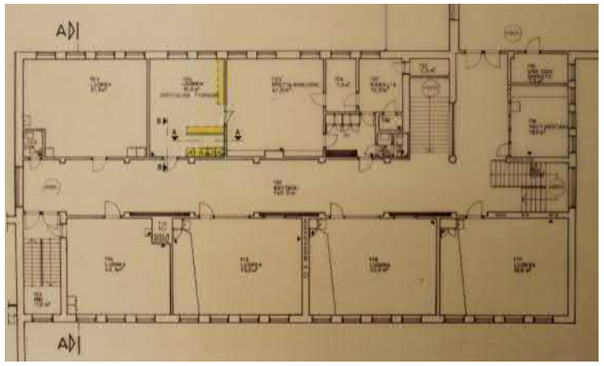

Vuonna 1984 rakennettiin luiska rakennuksen etupihan puolelle.

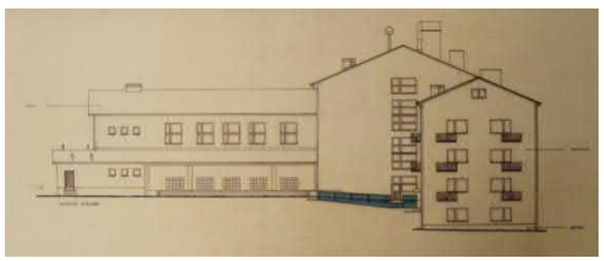

Vuonna 1985 saatiin lupa asunto-osan ensimmäisessä kerroksessa olevan toisen asunnon muuttamiseksi koululoiksi. 91m²:n alalle sijoitettiin kaksi erillistä tekstiilitöiden tilaa, opettajan työhuone, kodinhoitohuone sekä varasto. Wc jäi vanhalle paikalleen.

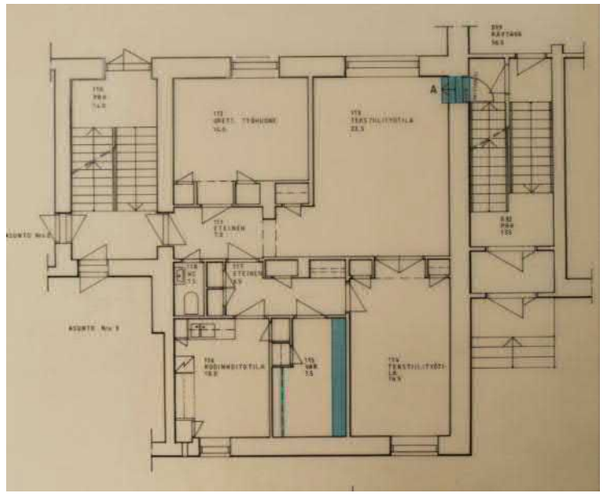

Vuonna 1986 saatiin lupa teknisen käsityöluokan muutoksella kouluosan pohjakerroksessa. Valmiiden töiden tiloihin tehtiin työkaluvarasto sekä varastotiloja. Metallityöhuoneessa olleiden pienten varastotilojen seinät purettiin ja muodostettiin yhtenäinen iso metallityöhuone.

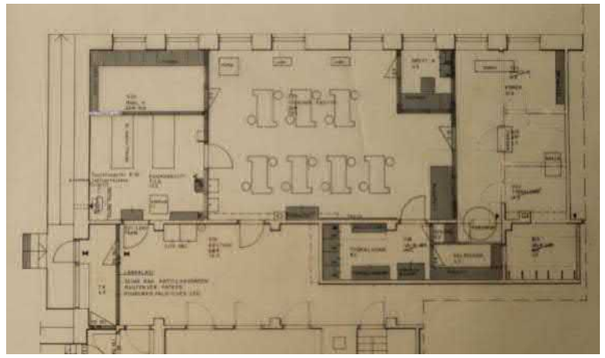

Vuonna 1989 saatiin lupa kouluosan kellarikerroksessa olleen kattilahuoneen muuttamiseksi liikuntatilaksi. Suunnitelma jäi sellaisenaan toteutumatta. Tila on nykyisin varastotilana. Samalla saatiin lupa öljysäiliötilan muuttamiseksi varastoksi ja pukutilojen rakentamiseen. Pukutilojen rakentamisen ensimmäiset piirustukset löytyvät jo vuodelta 1979.

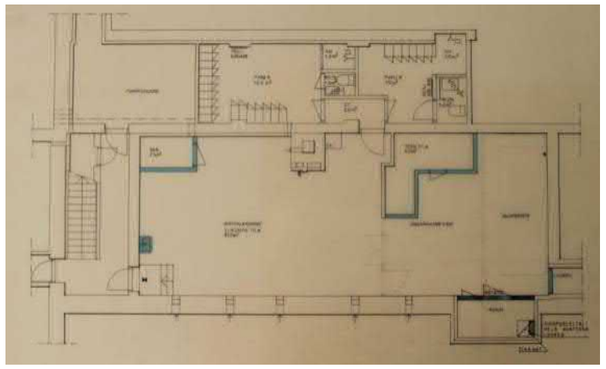

Vuonna 1998 saatiin lupa muutostöille vaikeasti vammaisten opetustilan sijoittamiselle asuntosiiven pohjakerroksen päätyyn. Huonejako pysyi ennallaan. Muutostyön yhteydessä rakennettiin myös uusi ulko-ovi.

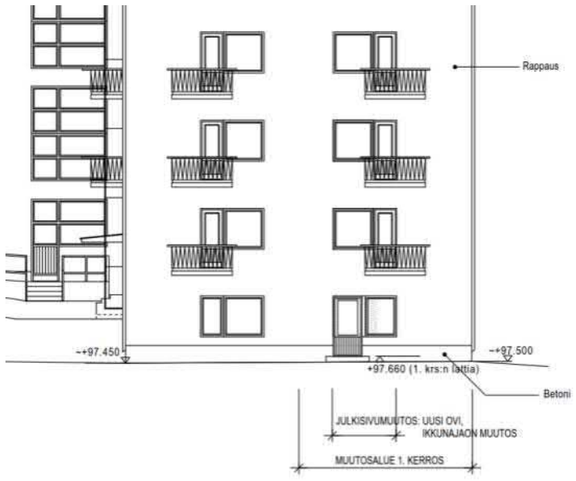

Julkisivupiirros. (Imatran kaupunginarkisto)

Vuonna 2005 saatiin lupa opetustilojen muuttamiseksi toimistotiloiksi. Muutostöiden yhteydessä kouluosan kolmanteen kerrokseen rakennettiin pieniä toimistotiloja.

Vuoden 2015 keväällä uusittiin kouluosan ikkunat.

MYÖNNETYT RAKENNUSLUVAT:		
Lupapäätös	**Tunnus**	**Toimenpide**
22.11.1951	298/51	Uudisrakennus. Valm. 1951.
28.3.1962	47/62	Autokatos
18.10.1985	85-322	Asunnon muutos koulutiloiksi
7.2.1986	85-398	Teknisen käsityön muutos
26.10.1989	89-365	Peruskoulun muutos: kattilahuoneen muutos liikuntatilaksi, öljysäiliötilan muutos varastoksi, pukutilojen rakentaminen. Valm. 1990.
8.6.1998	98-118	Muutostyö (EHA2-opetustilan sijoittaminen asuntosiiven pohjakerrokseen.
9.6.2005	05-172	Opetustilojen muutos toimistotiloiksi

4.3 NYKYTILA

4.3.1 Pihapiiri

Koulurakennusta ympäröi pohjois-, länsi- ja eteläpuolella laajat hiekkakentät, jotka ovat toimineet peli- ja pysäköintialueina. Takapihalle sijoittuu viheralueita sekä varastorakennus. Tontin länsipuolelle sijoittuu kaksikerroksinen asuinrakennus 50-luvulta sekä hoiva- ja palvelukeskusrakennus. Etelässä/kaakossa tontti rajautuu Mäntyrinteen tiealueeseen ja pohjoisessa/koillisessa jäähalliin. Pohjoispuolelle sijoittuu pientaloasusta. Kouluaikaisesta toiminnasta ei pihassa ole jäljellä leikkivälineitä.

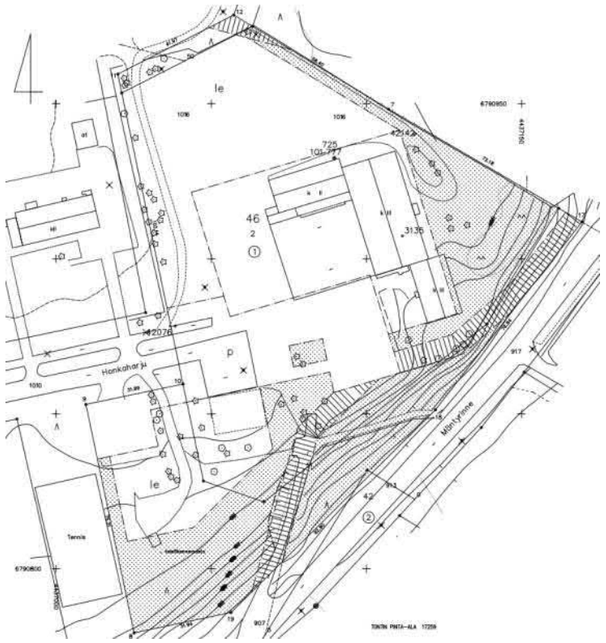

Asemapiirros vuodelta 2008. (Imatran kaupunki)

Etupihan laajat hiekkakentät ovat toimineet pysäköintialueina.

Takapihaa.

Vanhat tomutustelineet.

Varastorakennus.

Honkaharju 8:n asuinrakennus.

Hoiva- ja palvelukeskusrakennus edustaa uudempaa arkkitehtuuria.

Koulurakennuksen pohjoispuolelle sijoittuu sodanjälkeen rakentunutta pientaloasutusta.

4.3.2 Ulkohahmo ja julkisivut

Koulurakennuksen ulkohahmo ja julkisivut ovat säilyneet miltei muuttumattomina. Julkisivussa ainoat muutokset ovat vuonna 1984 rakennettu luiska sekä asunto-osan uusi sisäänkäynti vuonna 1998. Kouluosan ikkunoita uusittiin vuonna 2015. Muutoin rakennuksessa on alkuperäiset ikkunat ja ulko-ovet.

Rakennuksen kaikissa rakennusosissa on harjakatto ja niiden kattomateriaalina on punainen savitiili. Räystäs on avomallinen ja aluslaudoitus ja ruoteet on maalattu vihreiksi. Savupiiput on muurattu punatiilestä, mutta ne on myöhemmin pellitetty. Ikkunalistat ja pellit ovat harmaiksi maalattuja. Sokkeli on tummanharmaata rappausta.

Osa ulko-ovista on maalattu, mutta osassa on säilynyt alkuperäinen lämpimän ruskea petsaus. Sisäänkäyntikatoksen vuolukivilaatoitus on julkisivuissa, lattiassa sekä katosta kannattelevissa pilareissa.

Asunto-osan parvekkeita koristavat alkuperäiset metalliset kaiteet.

Luiska rakennettiin vuonna 1984.

Pääsisäänkäynnin alkuperäiset ovet ja aikakaudelle tyypillistä liuskekivetystä.

Asunto-osassa on alkuperäiset ikkunat.

Asunto-osan sisäänkäynti.

Kouluosan käytävissä on vanhat ja opetusosassa uudet ikkunat.

Kouluosan takapihan sisäänkäynti.

Kouluosan pohjakerroksen alkuperäiset kattilahuoneen ja polttoainevarastojen luukut.

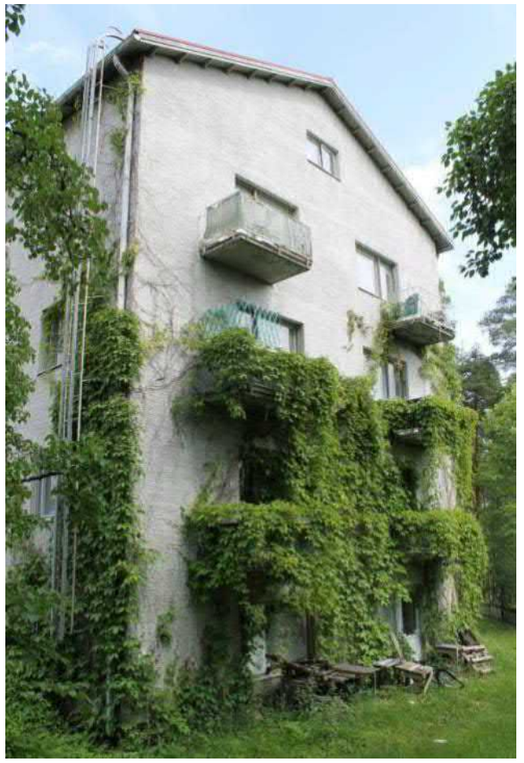

4.3.3 Keskeiset tilat

4.3.3.1 Aulat, käytävät ja portaikot

Pääovista saavutaan tuulikaappiin ja tämä jälkeen noustaan portaat ylös pääaulaan. Tuulikaapissa on alkuperäiset puiset pariovet ja messinkiset ottimet. Aulasta johtaa pääporrashuone toiseen kerrokseen. Pääporrashuoneen metallikaiteissa on puujohteet. Portaat ovat mosaiikkibetonia.

Pääsisäänkäynti.

Ensimmäisen kerroksen aulatila ja pääporras.

Pääportaikkoa lukuun ottamatta rakennuksen muita porrashuoneita koristavat alkuperäiset metalliset vinopinnakaiteet. Väritykseltään kaiteet ovat erilaiset. Portaat ovat mosaiikkibetonia.

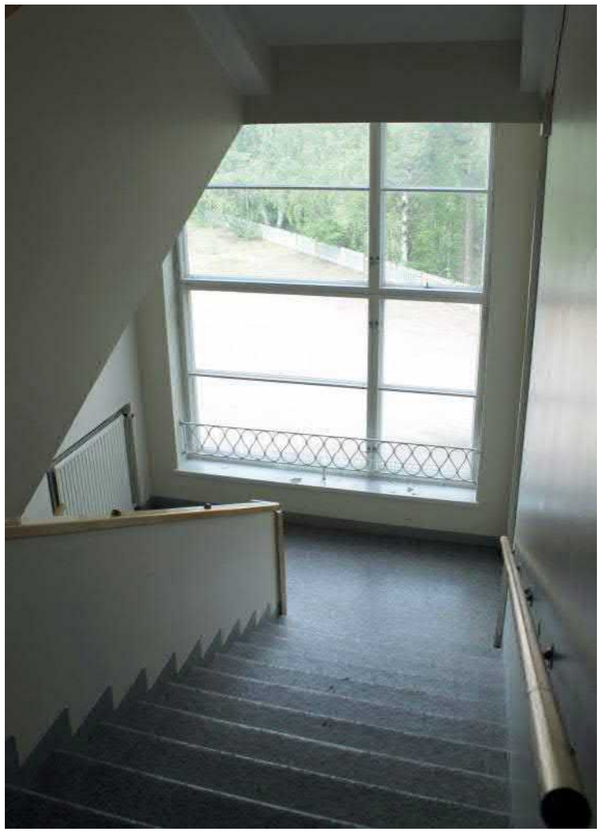

Pääporras.

Asunto-osan porrashuone.

Kouluosan takapihan puoleinen porrashuone.

Ruokalan ja juhlasalin välinen portaikko.

Luokkahuoneet sijoittuvat pitkien oppilaskäytävien varrelle. Osasta luokista avautuu käytävään ikkunat.

Luokkahuoneista avautuu ikkunat oppilaskäytävään.

Kouluosan pohjakerroksen käytävä.

Kouluosan pohjakerroksen aula.

Ensimmäisen kerroksen oppilaskäytävä.

Toisen kerroksen oppilaskäytävä.

Ensimmäisen kerroksen oppilaskäytävän pääty.

Toisen kerroksen oppilaskäytävä.

4.3.3.2 Luokat

Alkuperäisiä luokkahuoneita rakennuksessa on ainoastaan kolme ja ne sijoittuvat kouluosan ensimmäiseen kerrokseen. Myös kouluosan pohjakerroksen puutyöluokka on alkuperäisellä paikallaan. Luokkahuoneiden pintamateriaalit ovat kaikki uusittuja lukuun ottamatta puutyöluokan puulattiaa. Alkuperäistä sisustusta ovat vanhat ovien karmit sekä seinäkaapit.

Kellarikerroksen puutyöluokka.

Kouluosan pohjakerroksen opetustila.

Ensimmäisen kerroksen alkuperäistä luokkatilaa.

4.3.3.3 Juhlasali

Juhla- ja voimistelusalista avautuvat salin yläosassa olevat ikkunat salin molempiin suuntiin.

4.3.3.4 Muut tilat

Ruokasali.

Koulun keittiö.

Kolmannen kerrokseen on luokkahuoneiden paikalle rakennettu toimistotiloja.

Asunto-osan entisiä asuintiloja.

4.3.4 Pintakäsittelyt, materiaalit, rakennusosat ja kiinteä sisustus sisätiloissa

Rakennuksen sisätiloissa on jäljellä suhteellisen paljon alkuperäisiä rakennusosia, materiaaleja ja sisustusta.

Lattiamateriaaleja on uusittu runsaasti. Alkuperäisiä puulattioita löytyy puutyöluokasta ja asunto-osan tekstiilityötilasta ja mosaiikkibetonia porrashuoneista. Käytävissä ja aulatiloissa lattiamateriaalina on pääsääntöisesti uudempaa Hovi-laattaa. Luokkahuoneissa on muovimatto. Seinät on maalattu.

Runsaista muutoksista huolimatta rakennuksessa on jäljellä paljon alkuperäisiä valokatkaisijoita, ovissa vetimiä, kiinteitä kalusteita ja ikkunoita. Alkuperäisistä luokkahuoneista sekä asunto-osasta löytyy alkuperäisiä keittiökaappeja sekä kiinteitä säilytyskomeroita. Ensimmäisen kerroksen luokkahuoneissa on alkuperäisiä ovien karmeja. Porrashuoneiden kaiteet ovat alkuperäiset.

Asunto-osan ensimmäisen kerroksen entisessä tekstiilityötilassa on vanha puulattia.

Puutyöluokan alkuperäinen puulattia.

Kouluosan aulatilojen lattiamateriaalina on Hovi-laattaa.

Alkuperäisiä vaneri-ovisia keittiökalusteita asunto-osassa.

Kouluosan ensimmäinen kerroksen alkuperäinen ovenkarmi.

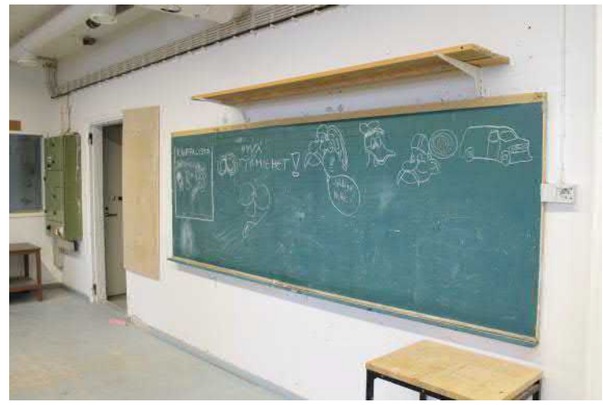

Puutyöluokan liitutaulu.

Pääsisäänkäynnin alkuperäisten ovien messinkiset ottimet.

Asunto-osan pohjakerroksesta löytyy alkuperäisiä puuovia alkuperäisine vetimineen

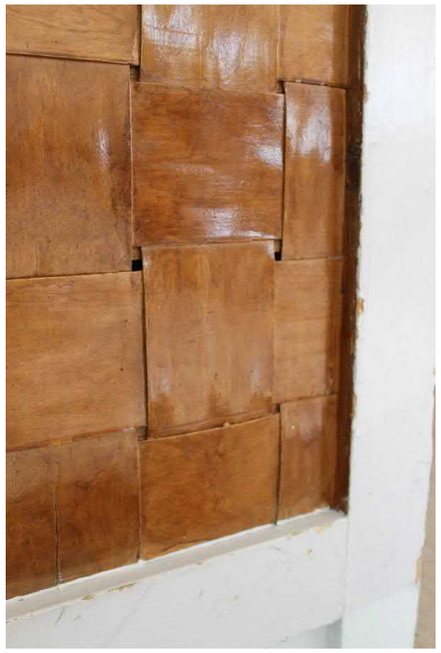

Juhlasalin koristeellinen takaseinä.

Valaisimet ovat pääosin uusittuja loisteputkivalaisimia.

Kouluosassa on jäljellä vanhoja kiinteitä seinäkaappeja.

Kouluosan käytävien ikkunoissa on alkuperäiset vetimet.

Ruokalan alkuperäinen kovaääninen.

Vanhoja puisia kalusteita.

Pesutuvan vesipata.

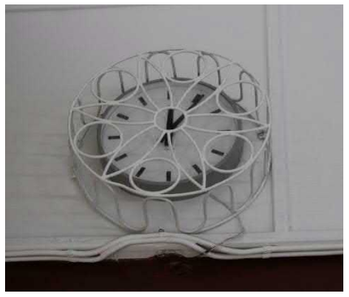

Metallikoristeita pääportaikossa ja juhlasalissa.

5. IMATRANKOSKEN KOULU

5.1 HISTORIA JA OMINAISPIIRTEET

5.1.1 Suunnittelu- ja rakentamisvaiheet

Jonkin ajan kuluttua Imatran kauppalan perustamisen jälkeen havaittiin, että Imatrankosken kauppalanosa tarvitsee oman koulunsa. Lähin koulu oli Linnalassa ja Metsolaan rakennettiin oma koulutalo pian kauppalaksi tulon jälkeen, mutta kasvava asutuskeskus Imatrankoski oli edelleen vailla koulua. 1.8.1949 perustettiin uusi koulupiiri Imatrankoskelle. (Imatrankosken koulu 50 vuotta)

Aluksi koululla ei ollut omaa rakennusta, vaan koulutyö aloitettiin Nyyrikinkadulla sijainneessa parakissa, jossa oli kaksi luokkahuonetta. Uuden koulun rakentaminen Imatran koulupiiriin oli jo ollut kauppalanhallituksessa esillä, sillä parakkikouluun voitiin sijoittaa korkeintaan neljä luokkaa ja jo seuraavana lukuvuotena luokkia olisi kuusi. Johtokunta esitti, että uuteen kouluun tulisi rakentaa vähintään neljä opettajain asuntoa, sillä Imatralla oli kova asuntopula. (Imatrankosken koulu 50 vuotta)

Imatrankosken kansakoulu nousi ripeään tahtiin. Koulun oli tarkoitus olla valmiina siten, että se voi ottaa ensimmäiset oppilaansa lukuvuoden 1953–1954 alussa. Kun koulutyö aloitettiin uudessa koulurakennuksessa syksyllä 1953, oli se vielä keskeneräinen. Joistakin käytävistä puuttuivat lattiapäällysteet. Eniten kesken oli juhlasali. (Imatrankosken koulu 50 vuotta)

Koulurakennuksen alkuperäiset lupapiirustukset vuodelta 1952 ovat Imatran kaupunginarkiston tietojen mukaan kadonneet. Vuosilta 1952 ja 1953 löytyy rakennuksesta useita työpiirustuksia. Ensimmäiset pohjapiirrokset rakennuksesta löytyvät vuodelta 1962.

Koulurakennuksen tiedetään valmistuneen vuonna 1953. Vuosilta 1952 ja 1953 päivätyt piirrokset on allekirjoittanut arkkitehti Aleksis Lindqvist.

5.1.2 Arkkitehtuuri ja tyylipiirteet

Koulurakennuksen luokkahuoneosa ja kirjasto-/asuntolaosa (nyk. päiväkoti) muodostavat pitkänomaisen ja kapean massan Koulukadun varteen. Asuntolaosaa on vedetty hieman taaksepäin ja se on luokkahuonesiipeä lyhyempi ja matalampi massa. Sisäpihan puolelle, ikään kuin yhtenä T:n sakarana sijoittuu juhlasali ja ruokalasiipi, joka on muodoltaan Koulukadun varteen sijoittuvasta rakennuksen osasta poikkeava. Juhlasali osassa on viistetyt kulmat ja aumattu katto, siinä missä luokkahuone- ja asuntolaosassa muoto on laatikkomainen ja niissä on harjakatto.

1950-luvulla arkkitehtuurin muotokieli alkoi vapautua ja se näkyy mm. juhlasalin massan muodossa ja useampina julkisivumateriaaleina. Julkisivut ovat edelleen vaaleata rappausta, mutta vuolukivilaatoitusta, lasitiiliä ja koristeellisia teräskaiteita on käytetty rohkeasti.

Erityispiirteenä rakennuksessa on sisäpihan puolella oleva laaja katos, joka kääntyy kulman yli. Sisäpihan suuntaan oleva lape on toteutettu useana poikkipäätyisenä harjakatteiden jatkumona. Katoksen alla olevat julkisivut on vuolukivilaatoitettu. Vuolukivilaatoitusta on myös julkisivujen muissa osissa ja erityisen kaunis se on Koulukadun ulkonevan pääsisäänkäynnin ympärillä, katoksen lipan reunassa.

Luokkahuoneosassa on poikkeukselliset ranskalaiset parvekkeet, joissa on ohuista teräspinnoista hitsatut kukkaornamenttikaiteet. Myös kirjaston suurten ikkunoiden alaosassa on vastaavanlaiset. Sisäpihalle avautuvissa ikkunoissa on käytetty lasitiiltä juhlasalin, keittiön ja luokkahuonesiiven käytävien ikkunoissa.

Koulurakennuksen sisäpihan puoleinen julkisivu ennen vuoden 1971 juhlasalisiiven ja koulusiiven välisen luokkahuoneen rakentamista ja sen jälkeen. (Postikortti. Lauri Asteljoen kokoelma, Imatran kaupunginmuseon kuva-arkisto.

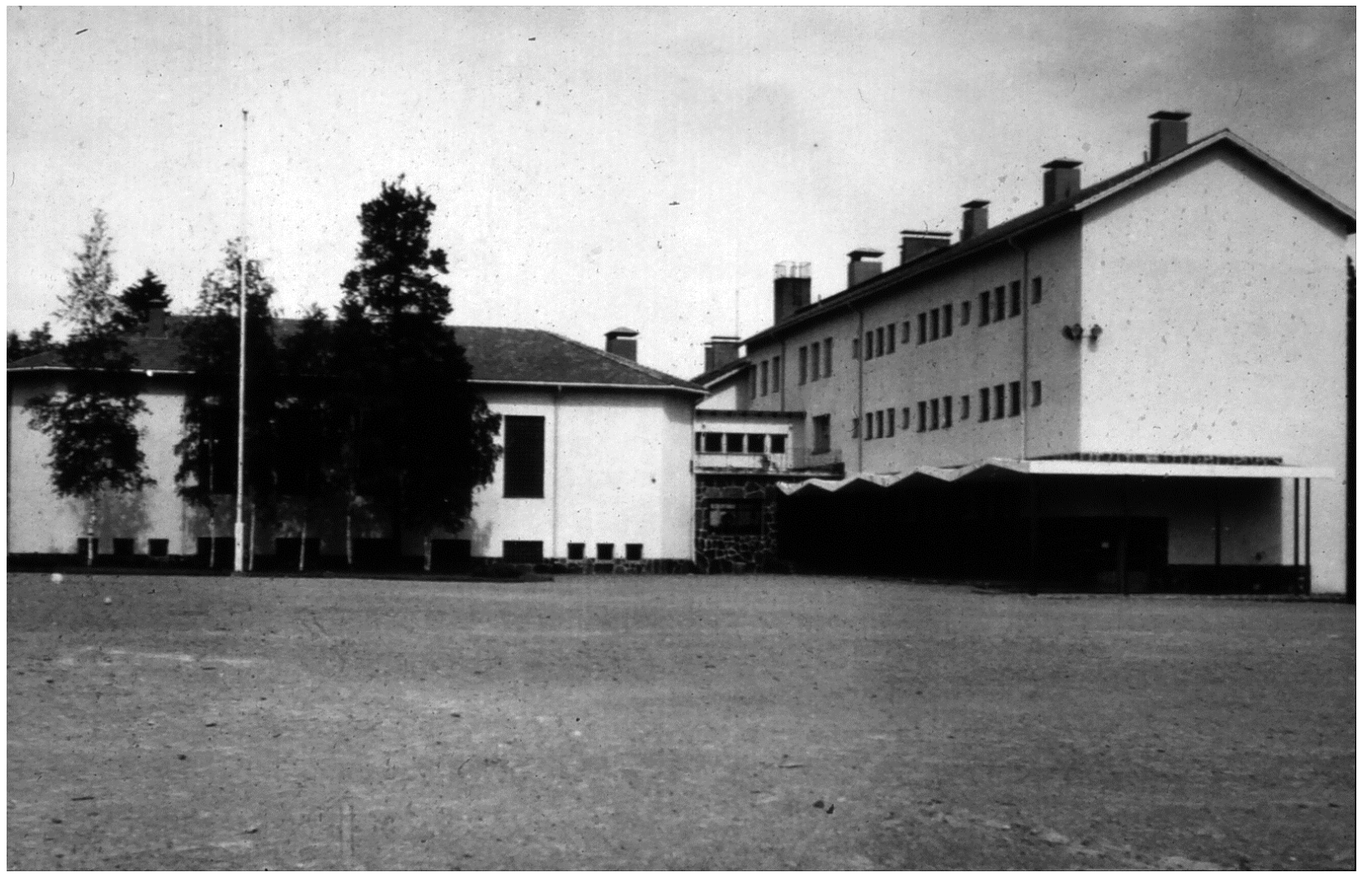

Koulurakennus valmistui lopullisesti vuoden 1953 lopulla. (Imatrankosken koulu 50 vuotta)

Yläkuvassa koulun piha-alue vuonna 1957. (Kosken kuvaamon kokoelma, Imatran kaupunginmuseon kuva-arkisto)

Alakuvassa Imatrankosken koulun sisäpihaa. Kuvausajankohdasta ei ole tarkkaa tietoa. (Imatran kaupunginmuseon kuva-arkisto)

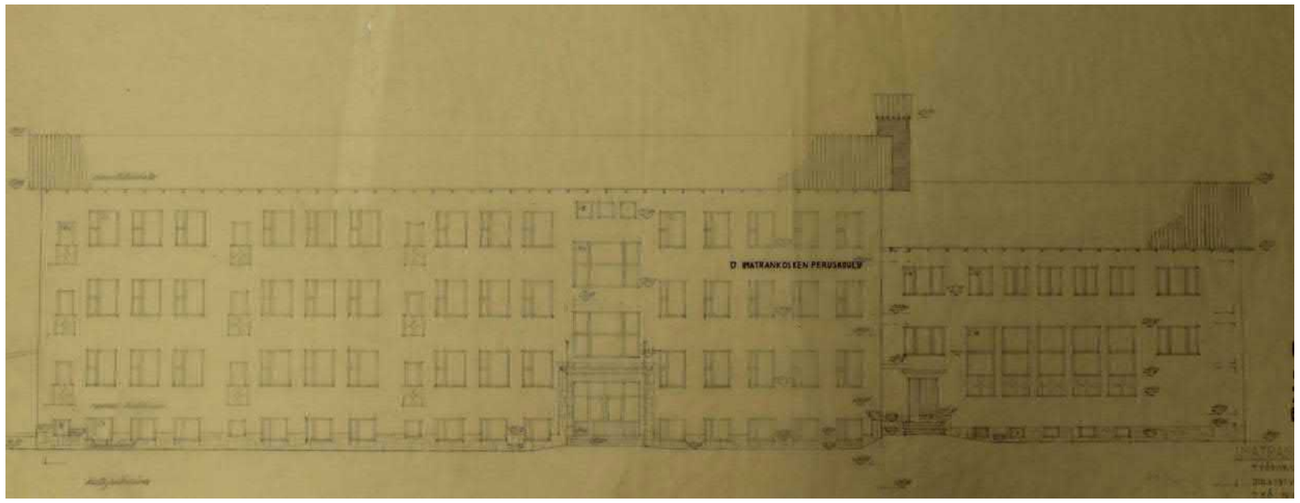

Rakennuksen julkisivupiirros itään vuodelta1952.
(Imatran kaupunginarkisto)

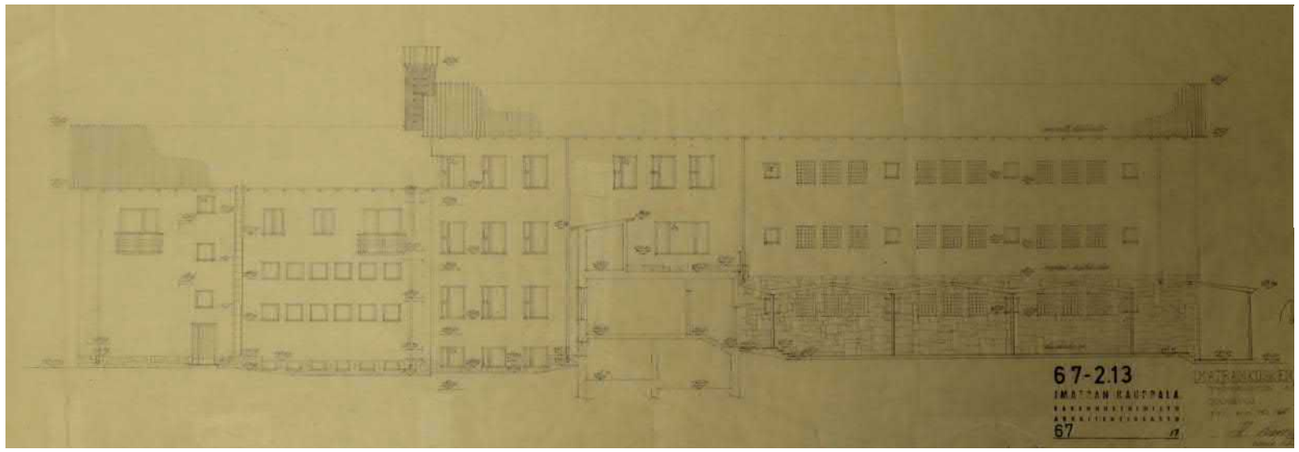

Rakennuksen julkisivupiirros länteen vuodelta 1952.
Piirroksessa ei näy juhlasalin osa siinä muodossa missä
se rakennettiin. (Imatran kaupunginarkisto)

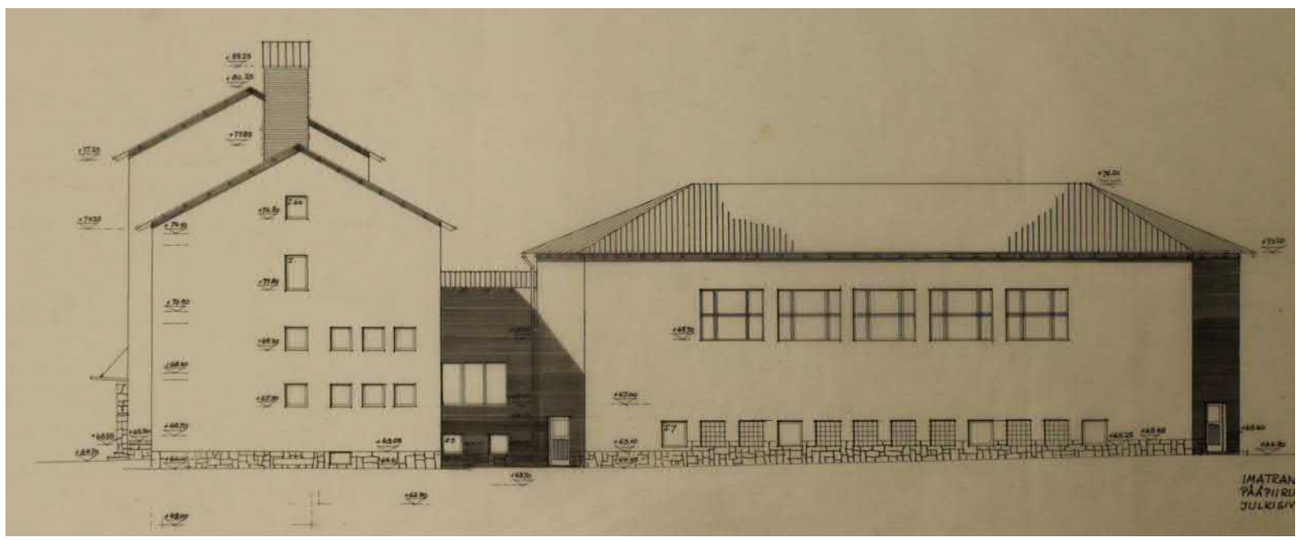

Rakennuksen julkisivupiirros pohjoiseen vuodelta 1962.
(Imatran kaupunginarkisto)

5.1.3 Pohjaratkaisut ja tilat

Koulurakennuksen ensimmäiset pohjapiirrokset löytyvät vuodelta 1962.

Koulurakennuksen pohjaratkaisu perustuu t – kirjaimen muotoiseen malliin, jossa asunto-osa sijoittuu rakennuksen pohjoissiipeen, koulu-osa eteläsiipeen ja voimistelusali länsisiipeen.

Koulurakennuksen ensimmäiseen kerrokseen saavutaan eteläsiiven ja länsisiiven kulmassa olevan pääsisäänkäynnin kautta. Eteishallin kautta on kulkuyhteys länsisiivessä sijaitsevaan juhlasaliin sekä pitkään ja kapeaan oppilaskäytävätilaan. Käytävältä avautuvat lasitiili-ikkunat etelään pihan puolelle. Toiselle puolelle sijoittuu kolme luokkahuonetta. Opettajien huoneet sijoittuivat eteishallin yhteyteen. Kerroksen pohjoissiipeen sijoittui kirjastosali, joka on osittain avonainen toiseen kerrokseen.

Kirjastosalin ja kirjastosalin yläosan sekä I-, II- ja III-kerroksien käytävien lattiamateriaalina on piirustusten mukaan ollut kumimarmori. Piirustusten mukaan luokkahuoneiden lattiamateriaalina on ollut korkkimatto. I-kerroksen luokissa matto on ollut ruskeaa, II-kerroksen luokissa harmaat ja III-kerroksen luokissa vihreää.

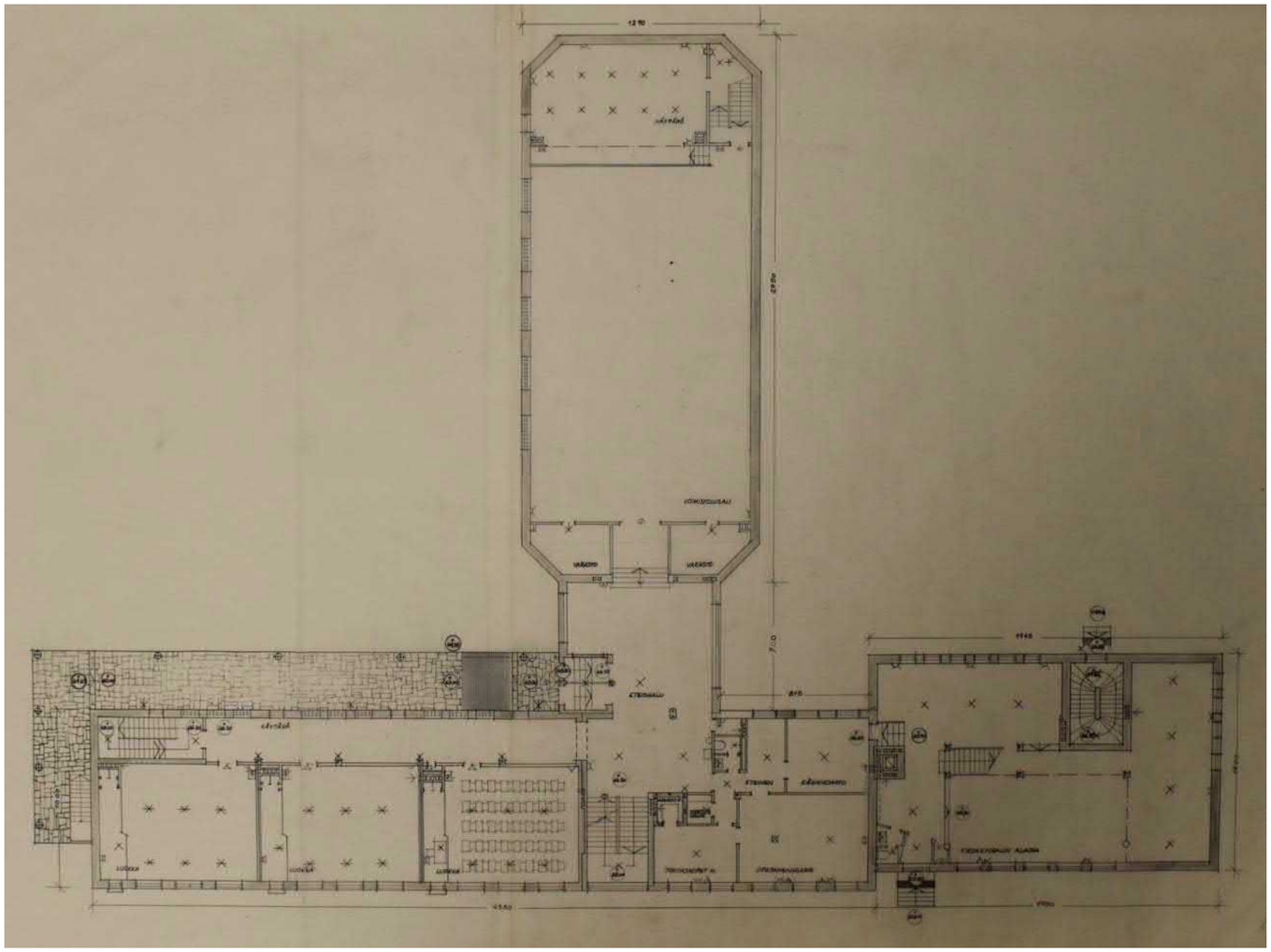

Ylhäällä pohjapiirros vuodelta 1962. (Imatran kaupunginarkisto)

Alhaalla vasemmalla koulun juhlasali vuonna 1957. (Etelä-Karjalan Museo / Lappeenrannan museot)

Alhaalla oikealla eteisaula vuonna 1957. (Etelä-Karjalan museo / Lappeenrannan museot)

Rakennuksen toiseen kerrokseen oppilaskäytävän varrelle sijoittuu ensimmäisen kerroksen tapaan kolme luokkahuonetta. Käytävän toiseen päähän sijoittuivat lääkärin ja hammaslääkärin huoneet sekä luonnontieteiden luokka. Kerroksen pohjoisosaan sijoittui kolme asuntoa, joihin kuljettiin oman porrashuoneen kautta.

Toisen kerroksen kouluosaa ja juhlasalia yhdisti käytävä, joka johti voimistelusalin parvekkeelle.

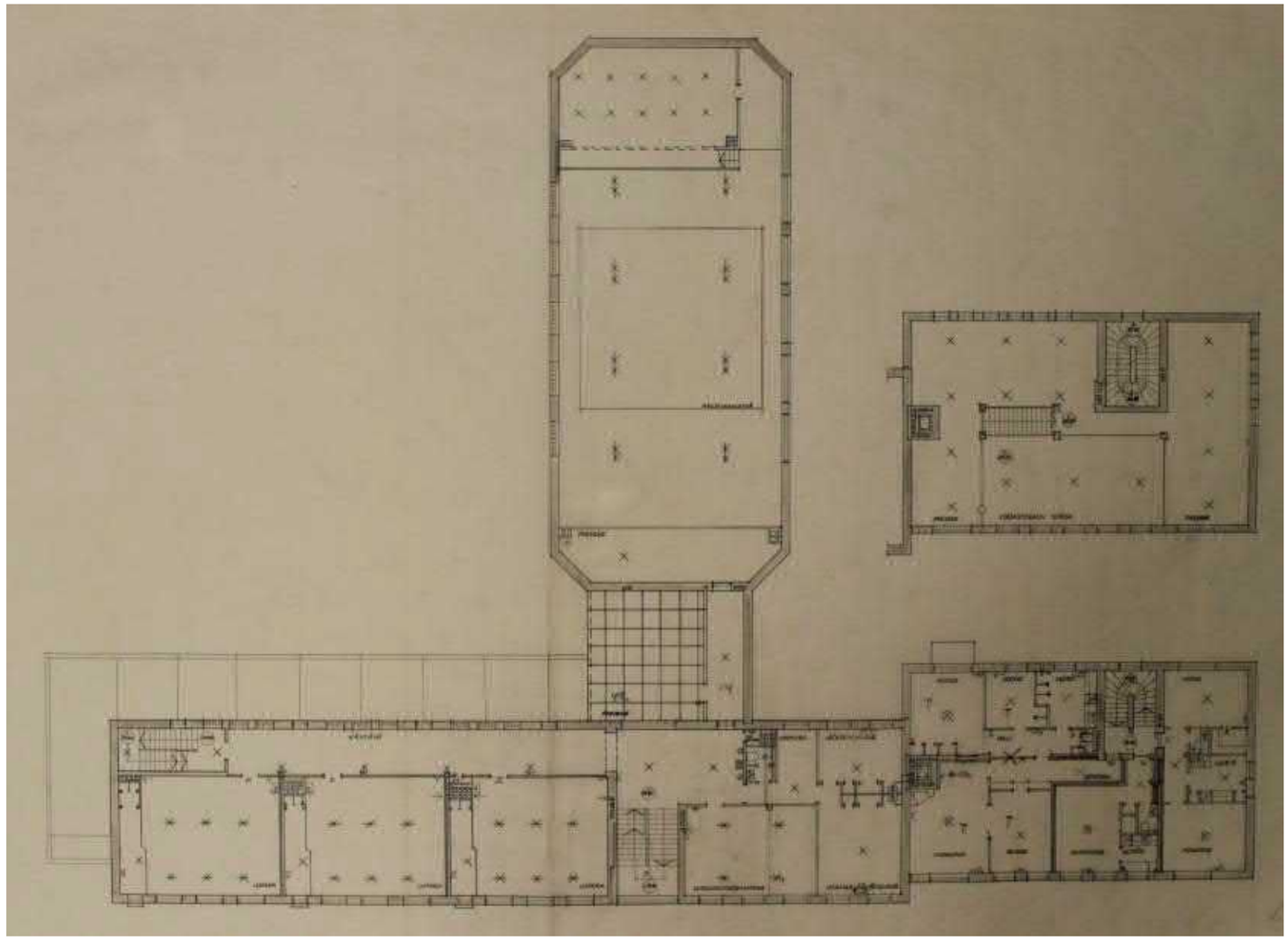

Ylhäällä toisen kerroksen pohjapiirros. (Imatran kaupunginarkisto)

Alhaalla vasemmalla luokkakuva luokkahuoneessa vuonna 1956. (Etelä-Karjalan Museo / Lappeenrannan museot)

Alhaalla oikealla luokkakuva juhlasalissa vuonna 1957. (Etelä-Karjalan Museo / Lappeenrannan museot)

Kolmanteen kerrokseen sijoittuu pitkän käytävän varrelle kolme luokkahuonetta. Kouluosan pohjoispäätyyn sijoittuu luokkahuone sekä varastotiloja. Pohjoissiiven kolmanteen kerrokseen sijoittui kuivaus- ja säilytysullakko.

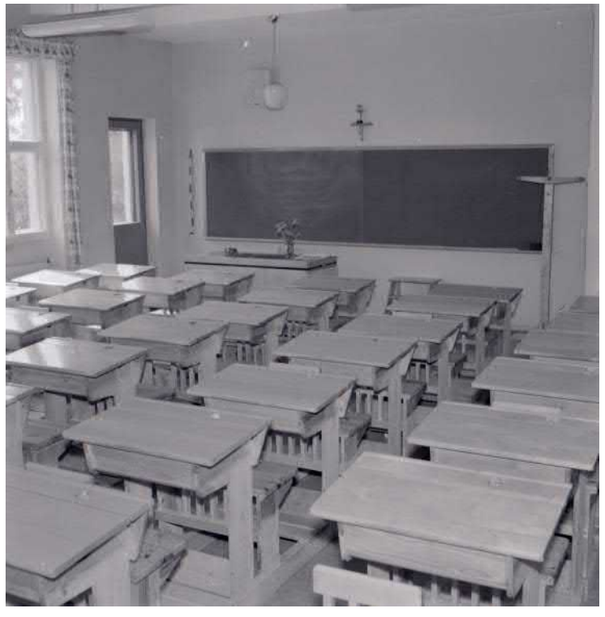

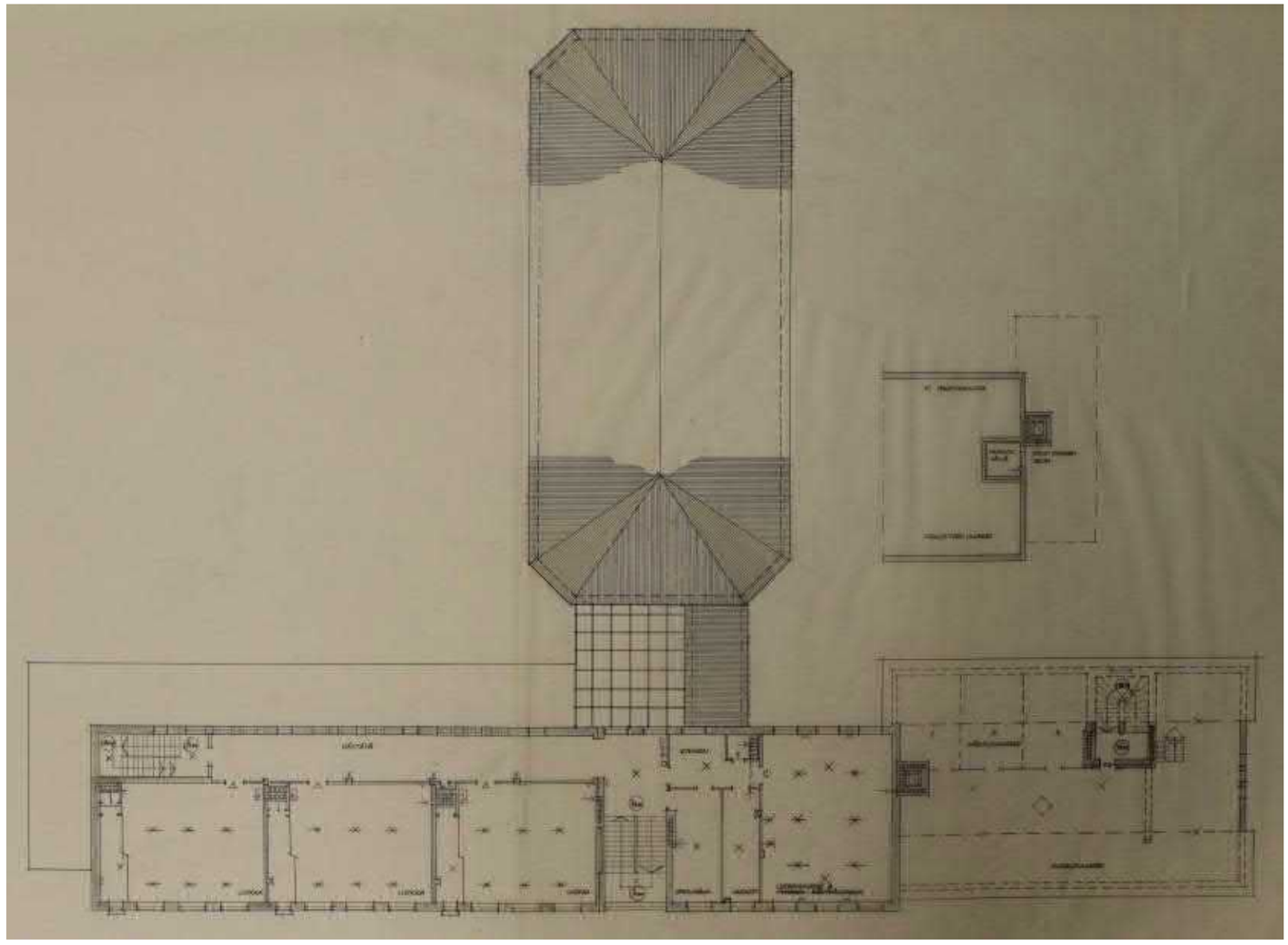

Yläkuvassa kolmannen kerroksen pohjapiirros. (Imatran kaupunginarkisto)

Vasemmalla sisäkuvia luokkahuoneista vuodelta 1957. (Kosken kuvaamon kokoelma, Imatran kaupunginmuseon kuva-arkisto)

Kellarikerroksen eteläsiipeen sijoittuivat tyttöjen ja poikien wc-tilat, maalaamo, lautavarasto, puutyöhuone, metallityöhuone, opetuskeittiö ja kodinhoitohuone. Pohjoissiipeen sijoittui kattilahuone, puuvarastopolttoainevarasto, talouskellarit, pesutupa, puku- ja pesuhuone sekä sauna. Länsisiipeen sijoittui oppilasruokala ja kerhohuone sekä koulun keittiön tilat varastoineen. Siipiosan päähän sijoittui musiikkiopiston tilat sekä tyttöjen ja poikien pukuhuoneen ja yhteinen suihkutila.

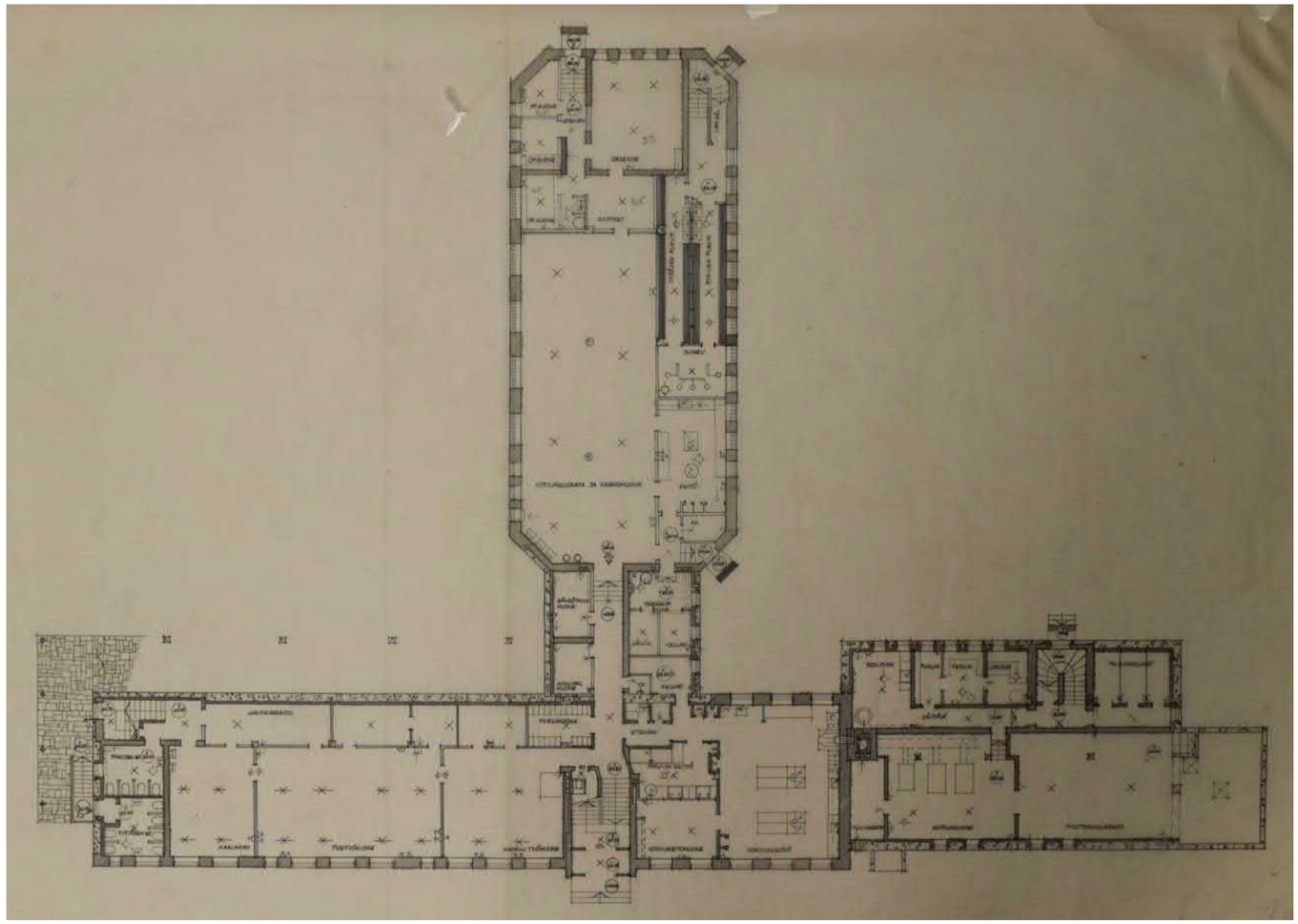

5.2 KESKEISET MUUTOSVAIHEET JA TOIMENPITEET

Imatran rakennusvalvonnasta ja kaupungin arkistosta löytyivät muutoslupakuvat vuosilta 1972, 1979, 1983, 1982, 1984, 1989, 2000, 2008 ja 2009. Näiden lisäksi löytyi runsaasti erilaisia muita piirustuksia. Seuraavassa on listattu muutospiirustusten avulla keskeisimpiä muutoksia koulurakennuksessa. Listattujen muutosten lisäksi on tehty ylläpitokunnostusta ja muutettu pintamateriaaleja.

Vuonna 1962 on muutettu rakennuksen pohjakerroksessa opetuskeittiö tyttöjen käsityöluokaksi, kodinhoitohuone käsityövarastoksi, pesu- ja silityshuone keittiö- ja siivoushenkilökunnan sosiaalitiloiksi sekä pukuhuone opetusvälinevarastoksi.

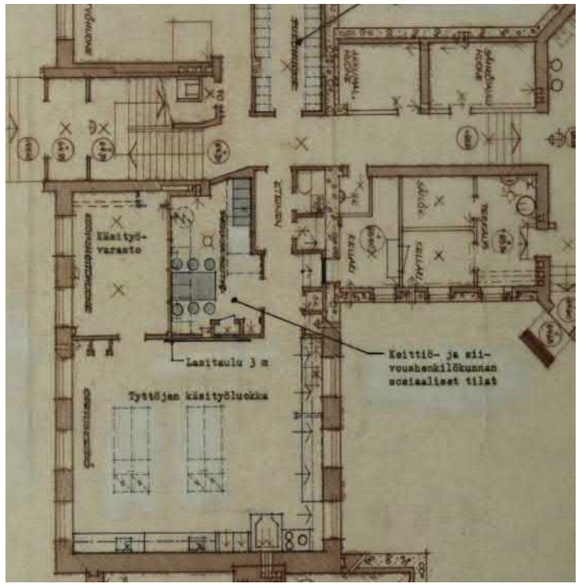

Pohjapiirros vuodelta 1968. (Imatran kaupunginarkisto)

Vuonna 1969 on rakennuksen toisen kerroksessa tehty luokkatilojen muutoksia. Koululääkärin ja hammaslääkärin huoneet muutettiin puoliryhmä- ja puhehäiriöisten luokaksi.

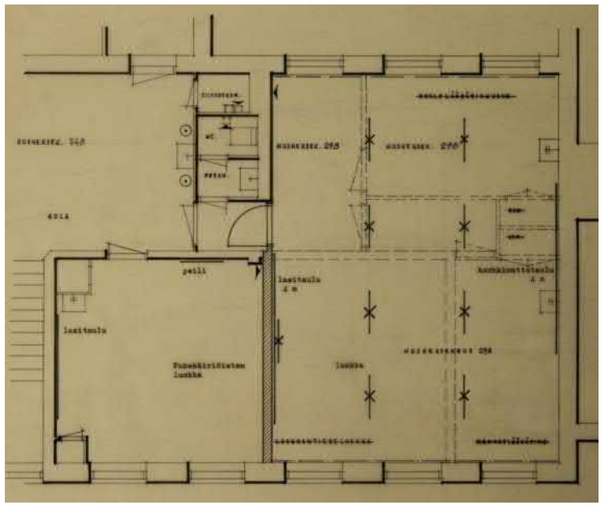

Pohjapiirros vuodelta 1969. (Imatran kaupunginarkisto)

Vuonna 1971 kellarikerroksessa entisen musiikkiopiston tilat muutettiin tyttöjen käsityöluokaksi, ompelukonehuoneeksi, tyttöjen käsityövarastoksi, puhehäiriöisten oppilaiden huoneeksi sekä terveyssisaren vastaanottohuoneeksi.

Lisäksi muutettiin toisen kerroksen kylmäluokka puoliryhmäluokaksi. Luokkahuone sijoittuu sisäpihan sisäänkäynnin yläpuolelle.

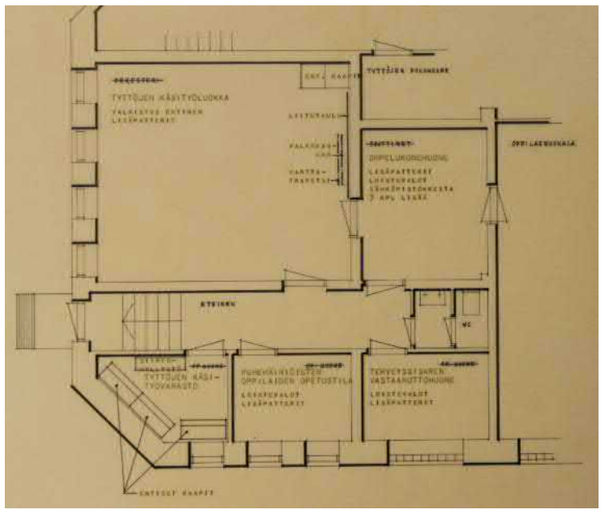

Kellarikerroksen pohjapiirros vuodelta 1971. (Imatran kaupunginarkisto)

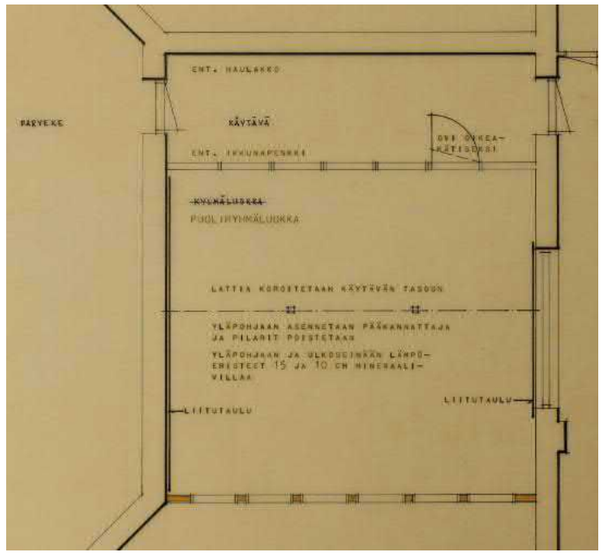

Toisen kerroksen pohjapiirros vuodelta 1971. (Imatran kaupunginarkisto)

Vuonna 1972 saatiin lupa autokatoksen rakentamiselle. Katos on luultavasti purettu tai sitä ei ikinä tehty.

Vuonna 1975 muutettiin kellarikerroksen suihkuhuone ja pienryhmäluokka sosiaalitiloiksi.

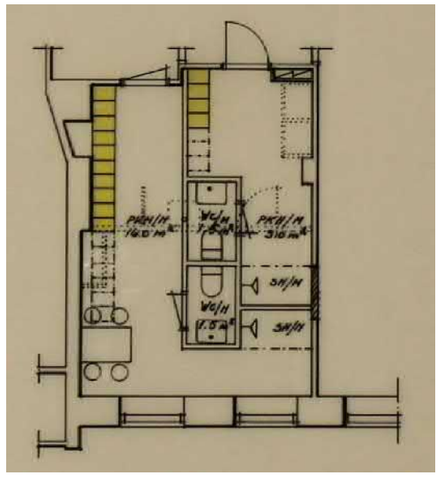

Pohjapiirros vuodelta 1975. (Imatran kaupunginarkisto)

Vuonna 1979 saatiin lupa toisen kerroksen asuinhuoneiston muuttamiseksi tekstiilityön opetustiloiksi. Lisäksi puhkaistiin kulkuyhteys toisen kerroksen koulutilojen ja tekstiilityötilojen välille.

Samassa yhteydessä muutettiin kellarikerroksen huoneita terveydenhuoltotiloiksi. Tekstiilityötilat muutettiin kuntosalin tiloiksi, puhehäiriöisten oppilaiden huone vastaanottohuoneeksi ja terveyshoitajan huone odotushuoneeksi. Muutostyöt valmistuivat vuonna 1980.

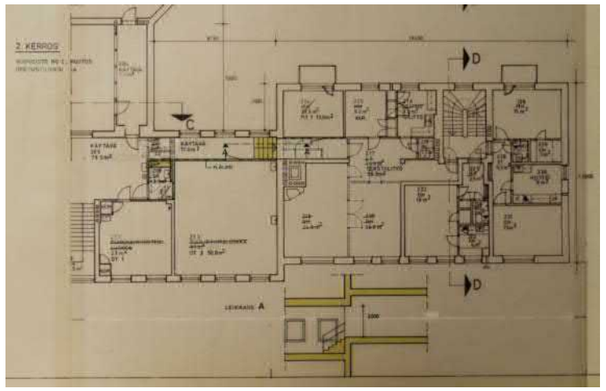

Ensimmäisen kerroksen pohjapiirros. (Imatran kaupunginarkisto)

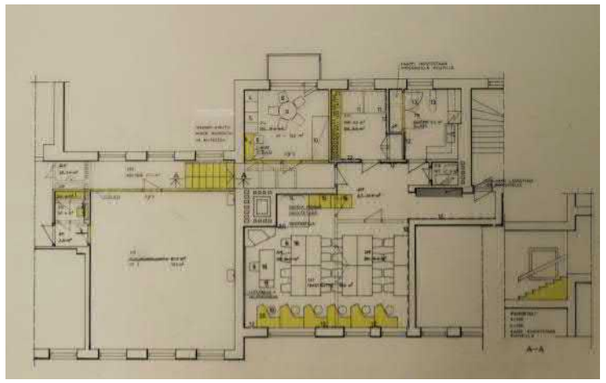

Toisen kerroksen pohjapiirros vuodelta 1979. (Imatran kaupunginarkisto)

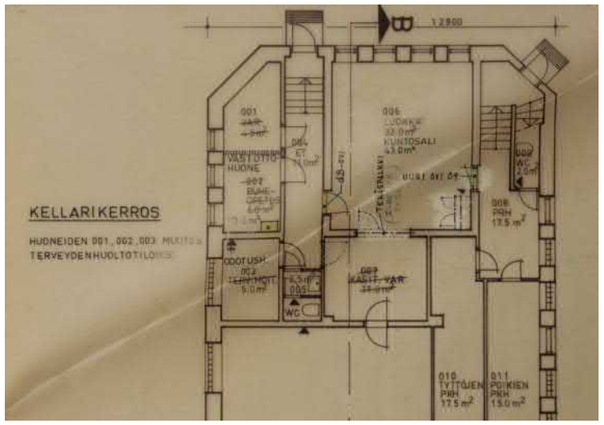

Kellarikerroksen pohjapiirros vuodelta 1979. (Imatran kaupunginarkisto)

Vuonna 1982 saatiin lupa uuden varasto-pukuhuonetoimisto – rakennuksen rakentamiseen koulurakennuksen pohjoispuolelle. Rakennus valmistui vuonna 1982.

Vuonna 1983 saatiin lupa kirjaston muuttamiseksi koulun tiloiksi. Ensimmäisessä kerroksessa tehtiin useita väliseinämuutoksia. Toisessa kerroksessa uusittiin lähinnä kiinteitä kalusteita.

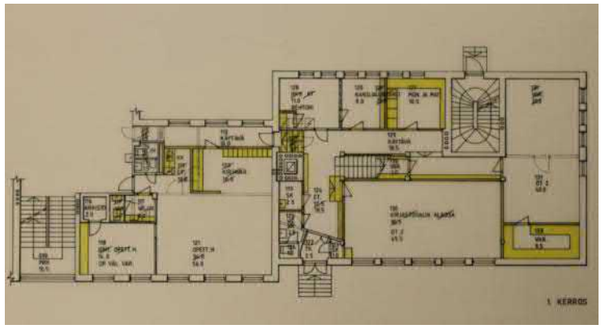

Ensimmäisen kerroksen pohjapiirros. (Imatran kaupunginarkisto)

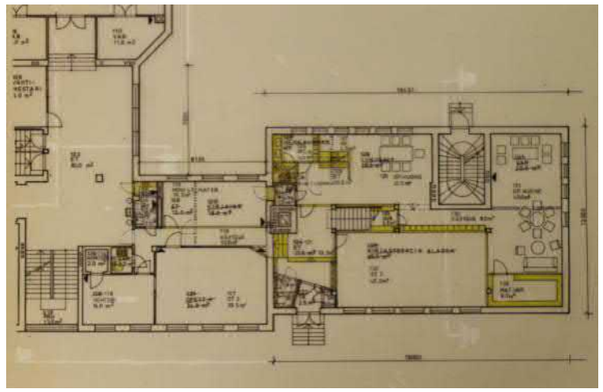

Kirjaston parvikerros. (Imatran kaupunginarkisto)

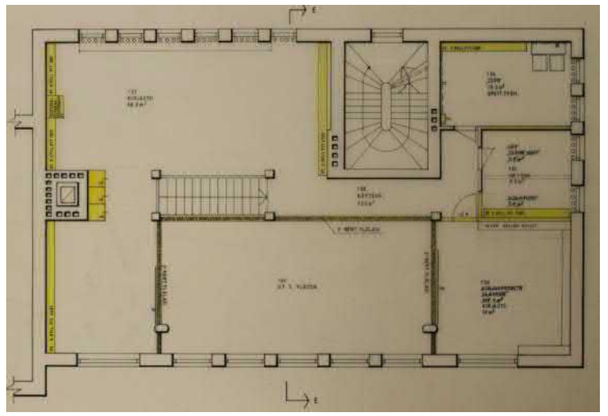

Parvikerroksen pohjapiirros vuodelta 1983. (Imatran kaupunginarkisto)

Vuonna 1984 saatiin lupa toisen kerroksen asunnon muuttamiseksi kouluterveydenhoitajan tilaksi. Muutostyö valmistui vuonna 1985.

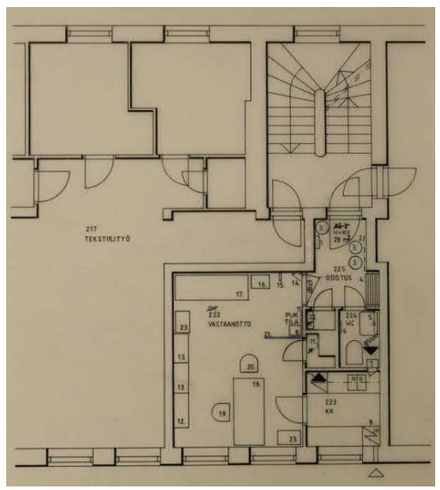

Pohjapiirros vuodelta 1984. (Imatran kaupunginarkisto)

Vuonna 1989 saatiin lupa kellarikerroksessa sijaitsevien teknisentyön tilojen muutokselle. Muutostyöhön kuului muutamien väliseinien poistaminen ja uusien rakentaminen. Käytännössä koko kellarikerroksen eteläosa uudistettiin kokonaan. Työ valmistui vuonna 1993.

Muutoksia tehtiin myös kellarikerroksen pohjoisosassa, jossa kattilahuone ja polttoainevarasto muutettiin liikuntatiloiksi sekä pukeutumis- ja peseytymistilat uudistettiin. Työ valmistui vuonna 1990.

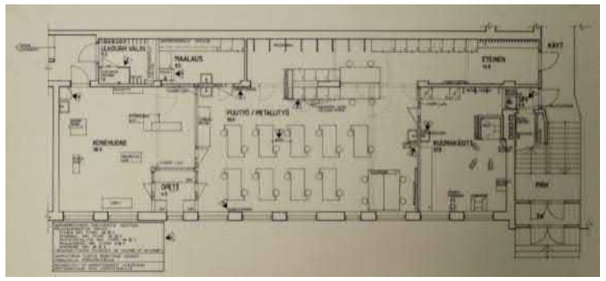

Kellarikerroksen pohjapiirros. (Imatran kaupunginarkisto)

Vuonna 1996 koulussa aloitti esiopetusryhmä.

Vuonna 2000 saatiin lupa koulun muutostöille rakennuksen ensimmäisessä ja toisessa kerroksessa. Parvikerroksessa tehtiin pieniä väliseinämuutoksia ja tilaan muodostettiin henkilökunnan taukotila, atk-tila / lukusali, kirjastonhoitajan huone sekä kirjastosali.

Kosken kirjasto muutti takaisin koulun kiinteistöön vuoden 1999 lopulla. Koulun atk-luokka muutettiin kirjaston tiloiksi ja rakennukseen rakennettiin uusi tietokoneluokka rakennuksen toiseen kerrokseen juhlasaliosan ja kouluosan väliin.

Uusi tietokoneluokka. (Imatrankosken koulu 50 vuotta)

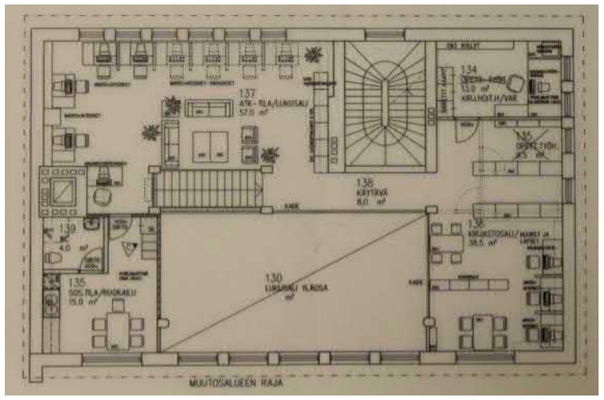

Pohjapiirros vuodelta 2000. (Imatran kaupunginarkisto)

Ensimmäisessä kerroksessa kirjastosaliin rakennettiin luiska. Lisäksi tehtiin pieniä ovimuutoksia.

Pohjakerroksen laitoskeittiö muutettiin jakelukeittiöksi. Keittiön sisäänkäynnin yhteyteen rakennettiin puinen katos.

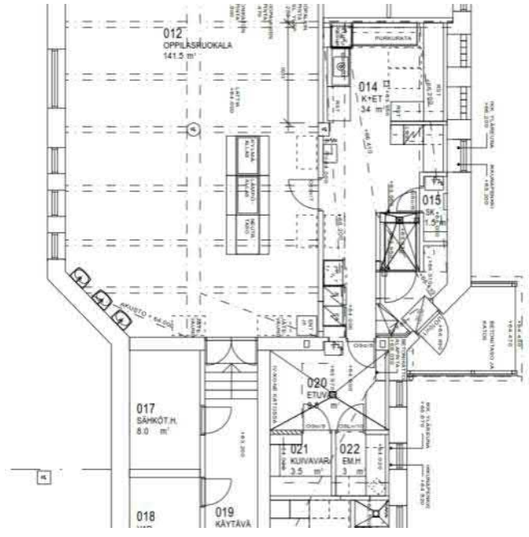

Keittiön pohjapiirros. (Imatran kaupunginarkisto)

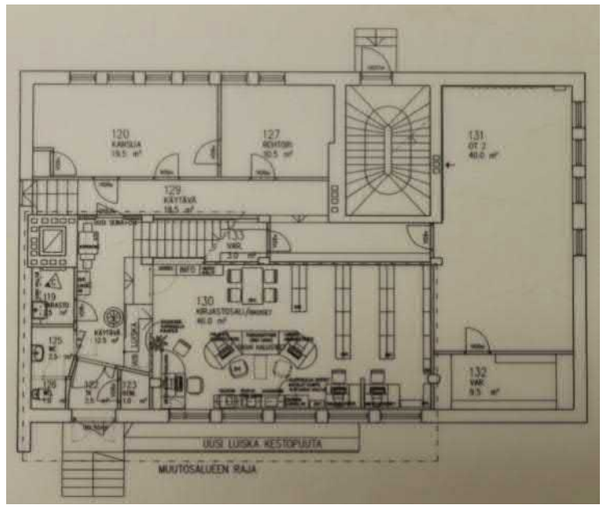

Pohjapiirros vuodelta 2000. (Imatran kaupunginarkisto)

Vuonna 2008 saatiin lupa purunpoistokopin rakentamiseksi teknisten töiden tiloihin. Koppi rakennettiin eteläiselle julkisivulle. Kopin katemateriaalina on pelti. Julkisivumateriaalina on keltaiseksi maalattu hienosahattu pystylauta.

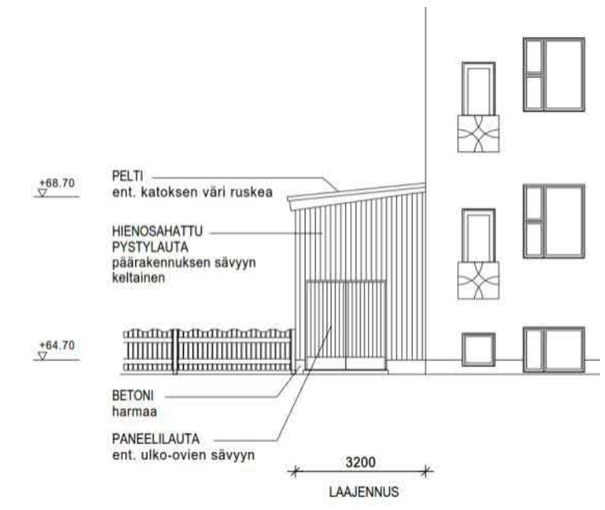

Purunpoistokopin julkisivupiirros. (Imatran kaupunginarkisto)

Vuonna 2009 saatiin lupa kirjaston tilojen muutokselle esikouluksi asunto-osan ensimmäisessä ja toisessa kerroksessa. Muutostyön yhteydessä ullakolle rakennettiin ilmastointikonehuone, jonka ulosottoaukko näkyy pohjoisessa julkisivussa.

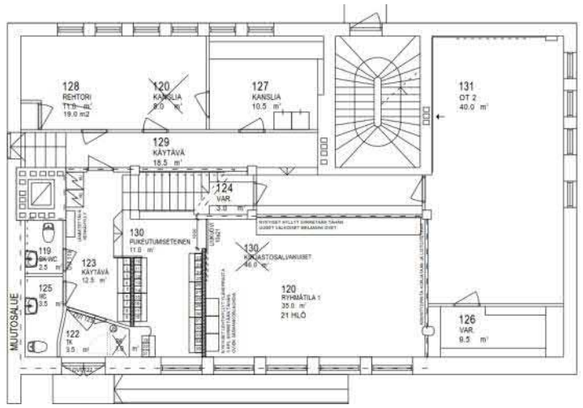

Ensimmäisen kerroksen pohjapiirros. (Imatran kaupunginarkisto)

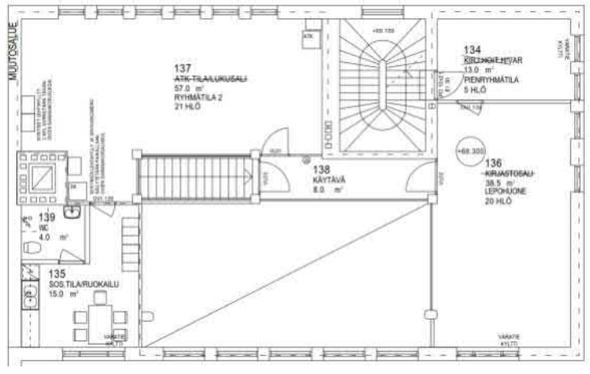

Toisen kerroksen pohjapiirros. (Imatran kaupunginarkisto)

MYÖNNETYT RAKENNUSLUVAT		
Lupapäätös	**Tunnus**	**Toimenpide**
20.3.1952	52/52	Uudisrakennus.
20.4.1972	70/72	Autokatos.
19.6.1979	187/79	Asuinhuoneiston muutos opetustiloiksi.
28.4.1982	303/81	Uusi varasto-pukuhuone-toimisto – rakennus.
8.4.1983	90/83	Kirjaston muutos koulun tiloiksi (I-kerros ja parvikerros) sekä luokan muutos opettajan huoneeksi.
7.9.1984	322/84	Asunnon muutos kouluterveydenhoitajan tilaksi.
26.10.1989	89-366	Teknisentyön tilojen muutos, kattilahuoneen ja polttoainevaraston muutos kuntosaliksi, pukuhuoneen laajennus, kuntosali ja pukuhuoneen laajennus. Valm 1990. Tekniset tilat valm. 1993.
12.5.2000	00-49	Koulun muutostyöt.
10.6.2008	08-119	Purunpoistokopin rakentaminen.
12.3.2009	09-26	Kirjaston muutos esikouluksi.

5.3 NYKYTILA

5.3.1 Pihapiiri

Koulurakennuksen kanssa samalle tontille sijoittuu sen pohjoispuolella oleva varastorakennus vuodelta 1982 sekä länsipuolella oleva päiväkoti vuodelta 1987. Koulun leikkialue sijoittuu sisäpihalle ja tämän eteläpuolelle sijoittuvat hiekkakentät.

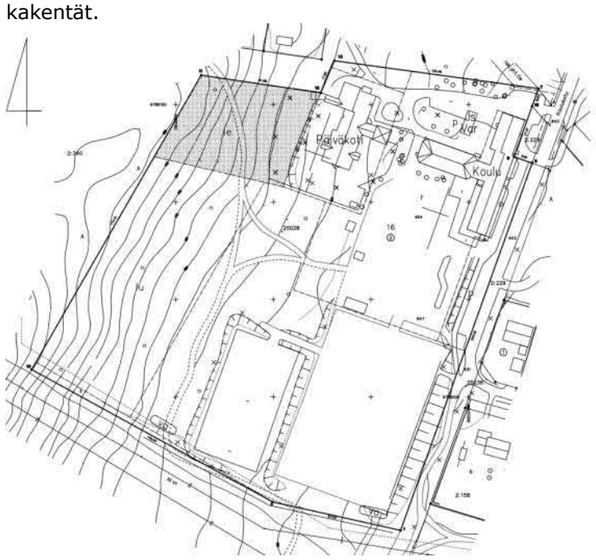

Koulutontin asemapiirros.

Tontilla on runsaasti istutuksia ja kasvillisuutta.

Pihalla on runsaasti leikkivälineitä.

Päiväkoti sijoittuu koulun länsipuolelle.

Koulun sisäpihaa ja pysäköintialue. Taustalla päiväkoti.

Varaston julkisivumateriaalina on keltainen pystypeiterimoitus.

Mikonpuiston päiväkoti.

5.3.2 Ulkohahmo ja julkisivut

Julkisivun jäsentely, massoittelu sekä aukotukset ovat säilyneet miltei alkuperäisinä. Suuria muutoksia tai lisäyksiä ei ole tehty.

Huomattavimmat muutokset julkisivuissa ovat vuonna 1971 tehty luokkahuoneen rakentaminen juhlasaliosan ja kouluosan välille sekä purunpoistokopin rakentaminen vuonna 2008 rakennuksen eteläjulkisivuun. Sisäpihan puolelle keittiön sisäänkäynnin yhteyteen rakennettiin vuonna 2000 puurakenteinen katos.

Juhlasaliosan kattomateriaalina on punainen savitiilikate ja harjakattoisen Koulukadun varteen sijoittuvan rakennuksen osalla on muovipinnoitettu punainen peltikate.

Juhlasali- ja luokkahuonesiiven yhdistävällä kaksikerroksisella osalla on ollut kattoterassi. Toisen kerroksen julkisivu tällä osalla on ollut puuverhoiltu ja kattoterassin kaiteena on ollut vastaavanlainen kukkaornamenttikaide, mutta pidempänä, kuin mitä pääjulkisivun ranskalaisten parvekkeiden kaiteina on. Tämä osa rakennuksesta on kuitenkin muutettu siten, että toinen kerros on laajennettu myös kattoterassin alalle, eivätkä vuolukivilaatoitettu terassi ja kukkaornamenttikaide ole enää osa julkisivua.

Ikkunat ja ulko-ovet on oletettavasti vaihdettu. Ulko-ovet on valkoiseksi maalattuja ja niissä on mintun vihreitä tai vaaleansinisiä pystykoristeita. Ikkunapuitteet ovat valkoiset ja niissä on mintunvihreät listat. Mintunvihreä väri toistuu myös avoräystäällä näkyviin jäävissä kattoruoteissa, joissa on koristeelliset leikkaukset.

Purunpoistokoppi rakennettiin vuonna 2008. Sen julkisivumateriaalina on muusta rakennuksesta poiketen pystylauta.

Luokkahuone rakennettiin sisääntulon yläpuolelle. Sen julkisivumateriaalina on valkoinen pystylauta.

Koulukadun puoleista sisäänkäyntiä koristaa liuskekivireunus. Ovi on alkuperäinen, mutta katos jälkeenpäin rakennettu.

Päiväkodin luiska rakennettiin vuonna 2000.

Sisäänkäynti puu- ja metallityöluokkaan.

Keittiön yhteyteen rakennettiin puinen katos vuonna 2000.

Esikoulun sisäänkäynti juhlasaliosan Länsipäädyssä. Puurakenteinen katos on Lisätty sisäänkäyntiä suojaamaan jälkeenpäin.

Asunto-osan sisäänkäynti.

Päiväkodin sisäänkäynti Koulukadun puoleisella julkisivulla

Asunto-osan parvekkeen kaiteet suunniteltiin yksinkertaisimmiksi.

Kouluosan parvekkeita koristavat koristeelliset ja alkuperäiset metallikaiteet.

Osa juhlasalin ja kouluosan ikkunoista on suojattu verkolla.

Koulurakennuksen ikkunamalleja.

5.3.3 Keskeiset tilat

5.3.3.1 Aulat, käytävät ja portaikot

Rakennuksen ensimmäisen kerroksen pääaulaan saavutaan joko Koulukadun puoleisen sisäänkäynnin tai sisäpihan sisäänkäynnin kautta. Sisäpihan tuulikaapissa olevan ikkunan paikalle on asennettu ilmoitustaulu. Tuulikaapin keskellä on metallinen keskikaide. Alkuperäiset ulko- ja väliovet ovat kaksiruutuiset.

Pääportaikossa on valkoiseksi maalatut pinnakaiteet, joissa on mustaksi maalatut puiset käsijohteet. Portaat ovat mosaiikkibetonia. Samanlaiset kaiteet löytyvät myös kouluosan eteläpäädyn porrashuoneesta.

Pääsisäänkäynti.

Pääsisäänkäynnin tuulikaapin välikaide.

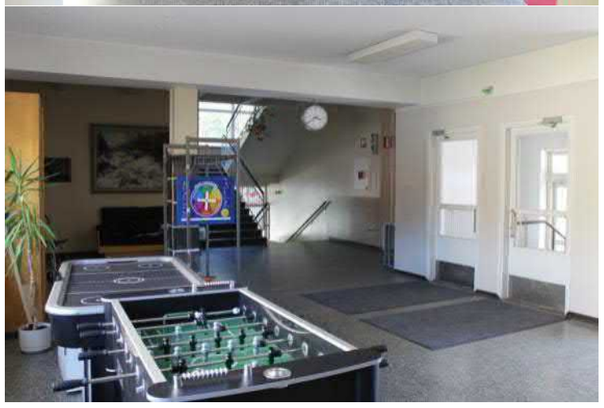

Ensimmäisen kerroksen pääaula.

Pääportaikko.

Koulun eteläosan portaikko.

Toisen kerroksen aula.

Oppilaskäytävät sijoittuvat kouluosan länsiseinustalle luokkahuoneiden sijoittuessa käytävän toiselle puolelle. Ikkunat ovat lasitiiltä, joita on paikoin korjailtu. Luokkien puoleinen seinä on osittain punatiiltä. Seinustoilla on puiset naulakot. Ensimmäisen kerroksen ovien, jalkalistojen, seinien ja naulakoiden värinä on keltainen, toisen kerroksen vihreä ja kolmannen kerroksen sininen.

Kirjastosalin ja kirjastosalin yläosan sekä I-, II- ja III-kerroksien käytävien lattiamateriaalina on piirustusten mukaan ollut kumimarmori.

Ylhäällä vasemmalla ensimmäisen kerroksen käytävä.

Ylhäällä oikealla toisen kerroksen käytävä.

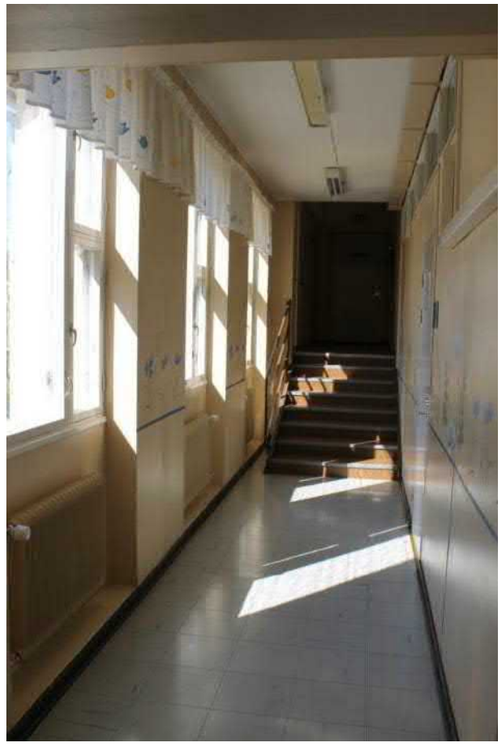

Alhaalla vasemmalla kolmannen kerroksen käytävä.

Alhaalla oikealla kouluosan ja asunto-osan välille puhkaistiin kulkuyhteys vuonna 1979.

5.3.3.2 Luokat

Rakennuksen I-III – kerroksissa on yhteensä 10 luokkahuonetta, jotka ovat säilyttäneet alkuperäisen seinäjaon. Luokissa on jäljellä alkuperäisiä kiinteitä seinäkaappeja sekä ovien karmeja.

Alkuperäisenä lattiamateriaalina oli piirustusten mukaan korkkimatto. Nykyinen lattiamateriaali on muovimatto. Seinät ovat pääosin maalatut.

Ensimmäisen kerroksen luokkahuone.

Toisen kerroksen atk-luokka rakennettiin vuonna 1971.

Toisen kerroksen luokkahuone.

Toisen kerroksen ikkunat avautuivat ulos sisäpihalle. Nyt ikkunoiden toisella puolella on atk-luokka.

Luokkahuone.

Kolmannen kerroksen luokkahuone.

Puutyöluokka.

Pohjakerroksen luokkahuonetta remontoitiin parhaillaan.

5.3.3.3 Juhlasali

Juhlasalin lasitiili-ikkunat avautuvat sekä etelään että pohjoiseen. Salin komistuksena on alkuperäinen esirippu. Salin päädyn parvelle on asennettu suojalasi. Lattia on alkuperäinen.

5.3.3.4 Muut tilat

Päiväkodin tiloja asunto-osan I- ja parvikerroksessa.

Entisen kirjaston ja nykyisen päiväkodin tiloja.

Opettajienhuone.

Koulun ruokala juhlasalin alapuolella.

5.3.4 Pintakäsittelyt, materiaalit, rakennusosat ja kiinteä sisustus sisätiloissa

Rakennuksen sisätiloissa on jäljellä suhteellisen paljon alkuperäisiä rakennusosia, materiaaleja ja sisustusta.

Alkuperäisiä ovien karmeja ja ovia on jäljellä erityisesti kouluosassa. Ikkunat ovat alkuperäiset. Lasitiili-ikkunoihin on tehty muutamia paikkauksia. Portaikoissa ja käytävillä on alkuperäistä mosaiikkibetonia.

Luokkahuoneissa ei ole jäljellä alkuperäistä korkkimattoa.

Luokkahuoneista on alkuperäisiä kiinteitä kaappeja.

Aulatilan ja oppilaskäytävän liitoskohta.

Kouluosassa on alkuperäisiä ovien karmeja ja ovia.

Oppilaskäytävän alkuperäiset lasitiili-ikkunat.

Rakennuksen alkuperäiset mosaiikkibetoniset ikkunalaudat.

Tiiliset ikkunalaudat asunto-osassa.

Oppilaskäytävien varrella on puiset naulakot.

Luokkahuoneista löytyy alkuperäisiä kiinteitä seinäkaappeja.

Vanha puukaappi.

Uutta ja vanhaa tekniikkaa rinnakkain.

Metallityöluokan vanha uuni.

Tyttöjen käsityöluokan vanha uuni.

Alkuperäiset vetimet.

Luokkahuoneiden ovien vieressä on metalliset taulut.

6. JOHTOPÄÄTÖKSET

6.1 ARVIOINTIKRITEERIT

Tässä selvityksessä on tutkittu Imatran neljää vanhaa kansakoulurakennusta rakennetun kulttuuriympäristön kohteina. Selvitys on tehty rakennuksista ja ympäristöä on selvitetty vain siltä osin, kuin se on ollut tarpeen rakennuksiin liittyvien arvojen ymmärtämiseksi.

Arvoa määriteltäessä on tarkasteltu rakennushistoriallisia, historiallisia ja ympäristöarvoja säilyneisyyden, harvinaisuuden, tyypillisyyden, kerroksellisuuden ja kertovuuden näkökulmasta. Rakennushistoriallisiin arvoihin sisältyvät arkkitehtoniset arvot, sisätilat, yksityiskohdat, rakentamistapa ja materiaalit. Historiallisiin arvoihin sisältyvät yhteiskunnalliset ilmiöt ja käyttö. Ympäristöarvoja arvioitaessa on huomioitu rakennuksen merkitys nykyisessä kaupunkirakenteessa.

6.1.1 Arvio säilyneisyydestä ja arvon määrittely

Säilyneisyysarviointi perustuu kevään 2016 maastokäyntien yhteydessä suoritettuun rakennusten ulkopuolisiin arviointeihin ja sisätiloissa suoritettuihin katselmuksiin. Säilyneisyyttä on arvioitu seuraavin kriteerein:

Hyvin säilynyt
- ✓ käyttö alkuperäinen
- ✓ tilajako on säilynyt
- ✓ julkisivumateriaalit ovat alkuperäiset tai alkuperäisen kaltaisia
- ✓ alkuperäiset yksityiskohdat hyvin säilyneitä
- ✓ ovet ja ikkunat ovat alkuperäiset
- ✓ rakennuksessa on ajallista kerroksellisuutta

Kohtalaisesti säilynyt
- ✓ käyttötarkoitus on muuttunut
- ✓ rakennusta on osittain muutettu, mutta sen perushahmo on säilynyt
- ✓ julkisivumateriaalit ovat alkuperäiset tai alkuperäisen kaltaisia
- ✓ alkuperäisiä detaljeja on osittain muutettu
- ✓ oviin ja ikkunoihin on tehty muutoksia, mutta uudet ovat lähes alkuperäisen kaltaiset ja muutokset ovat luettavissa

Oleellisesti muuttunut
- ✓ rakennuksen käyttötarkoitus on muuttunut
- ✓ rakennusta on muutettu niin, ettei alkuperäistä tilannetta pysty hahmottamaan
- ✓ julkisivumateriaaleja on osittain tai kokonaan muutettu
- ✓ alkuperäisiä detaljeja on muutettu
- ✓ ovia ja ikkunoita on muutettu
- ✓ muutokset ovat kokonaisuuden luonnetta häiritseviä ja niitä on vaikea havaita

Selvityksen perusteella tehty koulukohtainen arviointi on tekstiosan lopussa.

6.2 YHTEENVETO

Imatra teollistui voimakkaasti 1900-luvun alussa ja Imatran kauppala perustettiin vuonna 1948 kolmen teollisuustaajaman ympärille; Tainionkosken, Vuoksenniskan ja Imatrankosken. Sotien jälkeen, suurten ikäluokkien kouluikään tulemisen myötä, oppivelvollisia lapsia oli Suomessa paljon ja kouluissa vallitsi tilanahtaus. Samaan aikaan myös koulutuksen arvostus lisääntyi ja uskottiin, että koulutukseen panostaminen toisi lapsille paremman elämän.

1930-luvulla kouluarkkitehtuurille tyypilliseen tapaan Tainionkosken koulun ja Kaukopään koulun tilat on sijoitettu eri siipiin; juhlasali/voimistelusalisiipeen, luokkasiipeen ja asuntolasiipeen. Funktionalistinen tyylisuuntaus ilmenee niissä selkeytenä, tarkoituksenmukaisuutena ja linjakkuutena. Sisätiloihin pyrittiin saamaan mahdollisimman paljon päivänvaloa ja julkisivuja hallitsevat suorissa riveissä olevat kookkaat ikkunat. Käytäville saatiin luonnonvaloa niiden päätyihin sijoitetuista suurista ikkunoista.

Kumppanuustalon ja Imatrankosken koulujen tyypillistä 1950-luvun alun kouluarkkitehtuuria kuvastavat vapaampi massoittelu ja muotokieli. Ajan hengen mukaisesti suuria maastomuutostöitä rakennuksen ympärillä haluttiin välttää ja rakennukset on sovitettu maastoon sen muotoja noudattaen. Etenkin Kumppanuustalossa, joka sijoittuu rinteeseen, tämä ihanne on vahvasti nähtävissä. 1950-luvun alun koulurakennusten tapaan sekä Kumppanuustalo että Imatrankosken koulu on toteutettu monikerroksisena, vaaleaksi rapattuna kivitalona, jossa on harjakatto ja liuskekiveystä sisäänkäynneissä, portaissa tai sokkelissa.

Kaikki selvityksessä inventoidut rakennukset ovat säilyneet rakennushistoriallisesti tarkasteltuna kohtalaisesti ja osittain hyvin. Rakennukset ovat edelleen tunnistettavissa koulurakennuksiksi ja niiden alkuperäinen ulkoarkkitehtuuri on pääosin hyvin säilynyt. Arkkitehtuuriltaan korkeatasoisimmiksi nousevat arkkitehti Lankisen suunnittelema Imatrankosken ja Tainionkosken koulut. Arkkitehti Lindqvistin suunnittelemista kouluista Vuoksenniskan koulu eli Kumppanuustalo on esimerkki aikakauden tyyppipiirustuksia mukailevasta kouluarkkitehtuurista.

Imatran vanhat kansakoulurakennukset tekevät näkyväksi Imatran alueen voimakkaan kasvun alueelle syntyneen teollisuuden myötä ja laajemmin yhteiskunnallisen ilmiön suomalaisessa kulttuurissa nimeltä kansakoululaitos.

Voimassa olevassa yleiskaavassa kaikilla koulurakennuksilla on suojelumerkintä (sr suojeltava rakennus). Voimassa olevassa asemakaavassa suojeltuja rakennuksia ovat Kaukopään koulu sekä Kumppanuustalon rakennus. Molempien rakennusten asemakaavat ovat 2010-luvulta. Rakennusten mahdollinen purkaminen edellyttäisi asemakaavan muuttamista. Tainionkosken koulun asemakaava on vuodelta 2001 ja Imatrankosken koulun asemakaava vuodelta 1986. Näissä kaavoissa ei ole rakennuksiin kohdistuvia suojelumääräyksiä. Rakennukset eivät myöskään sijoitu arvokkaille maisema-alueille tai valtakunnallisesti merkittäviin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin.

Tainionkosken, Kaukopään ja Imatrankosken kouluissa toimii opetus 1-6 luokilla. Imatrankosken ja Kaukopään koulut odottavat peruskorjausta, joista on keskusteltu jo vuosien ajan. Kumppanuustalon rakennus on ollut tyhjillään vuoden 2015 lopusta lähtien sisäilmaongelmien vuoksi.

TAINIONKOSKEN KOULU

Säilyneisyys

Rakennus on kokonaisuutena kohtalaisesti/hyvin säilynyt.

Julkisivumateriaalit, sisäänkäynnit, portaikot, kaiteet ja kiinteät katokset ovat pääosin säilyneet. Ulkoasultaan rakennus on säilynyt hyvin, ja suurimmat muutokset ulkoasussa ovat länsiosan korottaminen uuden luokkahuoneen rakentamisen myötä ja ullakkokerroksen katon korottaminen rakennuksen keskellä IV-konehuoneelle. Uusitut ikkunat ovat aukotukseltaan alkuperäisten kaltaiset. Vesikatteen materiaalin vaihto on havaittavissa.

Sisätiloissa koulun päätilojen huonejako on säilynyt. Alkuperäisellä paikallaan säilyneitä tiloja ovat ruokala, juhlasali, porrashuoneet, oppilaskäytävät sekä kouluosan luokkahuoneet. Luokkahuoneissa on alkuperäisiä kiinteitä kaappeja. Eniten kokonaisuutta ovat muuttaneet sisätiloissa tehdyt remontit, kuten asuintilojen muuttaminen opetuskäyttöön ja keittiön muuttaminen pukuhuone- ja pesutiloiksi.

Koulun piha on rakentunut ja muuttunut näihin päiviin asti siten, että siinä on nähtävissä kerrostumaa lähes kaikilta vuosikymmeniltä. Piharakenteet ovat muuttuneet alkuperäisestä.

Rakennushistorialliset arvot

Rakennuksen ulko-asussa on selvästi nähtävissä 1930-luvun kouluarkkitehtuurin ihanteet: kompakti, tarkoituksenmukainen massoittelu, rapatut julkisivut ja ikkunoiden puitejako. Koulurakennus koostuu kolmesta eri siivestä, joilla kullakin on ollut oma käyttötarkoitus; kouluosa, asunto-osa ja juhlasaliosa. Arkkitehti Jalmari Lankinen edusti koulusuunnittelun huippua Suomessa. Hän on suunnitellut useita kansakouluja ja muita tunnettuja ja arvostettuja rakennuksia ennen tämän rakennuksen suunnittelemista.

Historialliset arvot

Historialliset arvot liittyvät ennen kaikkea koulun historialliseen taustaan osana maamme kansakoulujen rakentamista ja oppivelvollisuuslakia. Lisäksi se liittyy tiiviisti Imatran alueen kasvuun teollisuuden myötä ja esikaupunkialueen lasten olojen kohentumiseen.

Ympäristöarvot

Taajamakuvassa vähäeleinen ja arvokas pääjulkisivu on tärkeä etenkin etelän suuntaan. Yhdessä urheilukentän ja kookkaiden puiden kanssa rakennus muodostaa tyypillistä ja tunnistettavaa kouluympäristöä.

Sinisellä alkuperäiset seinärakenteet ja tilat.

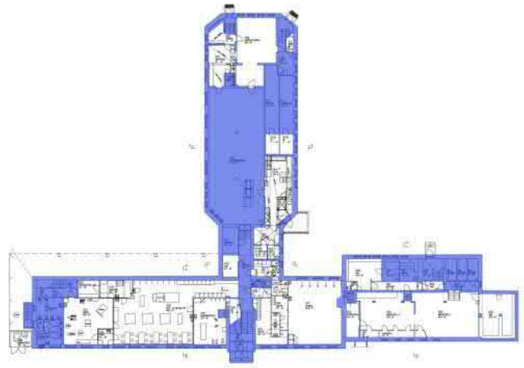

Kellarikerros

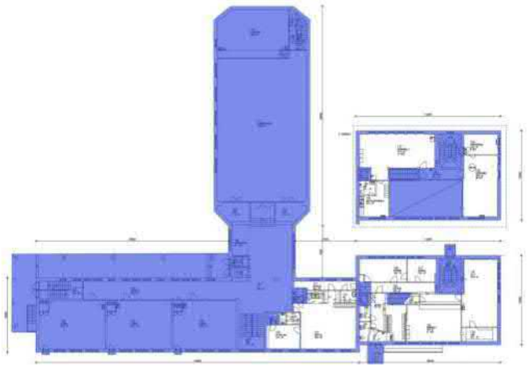

1.kerros

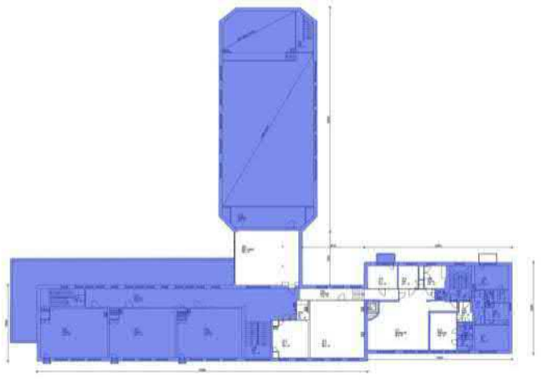

2.kerros

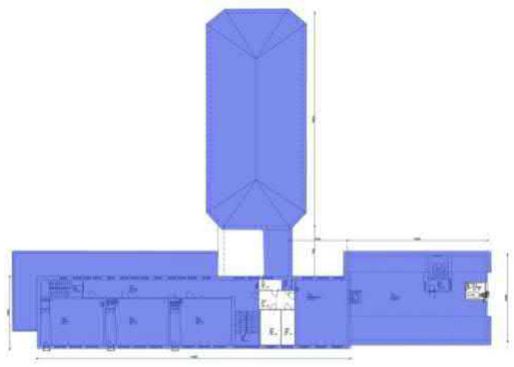

3.kerros

Koulurakennus 1930-luvulla. (Enzo-Gutzeitin kokoelma. Imatran kaupunginmuseon kuva-arkisto)

Koulurakennus kesällä 2016.

KAUKOPÄÄN KOULU

Säilyneisyys

Rakennus on kokonaisuutena kohtalaisen hyvin säilynyt.

Julkisivumateriaalit, sisäänkäynnit, portaikot, kaiteet ja kiinteät katokset ovat pääosin säilyneet. Pohjoiskulman korottaminen ja sen myötä kattoterassin poisto on heikentänyt rakennuksen alkuperäistä ja jäntevää massoittelua. Vankka uudisosa sopeutuu rakennuksen alkuperäiseen arkkitehtuuriin. Sisääntulokatoksen rakentaminen 60-luvulla on toteutettu itsenäisenä rakenteena, eikä sitä ole tuettu julkisivusta. Kookas teräsrakenteinen katos on helposti havaittavissa uudeksi rakenteeksi. Uusitut ikkunat noudattavat alkuperäistä puitejakoa.

Sisätiloissa parhaiten säilyneitä osia ovat porraskäytävät sekä juhlasali. Juhlasali, käytävätilat ja osa luokkahuoneista on alkuperäisen tilajaon mukaisia.

Piharakenteet ovat muuttuneet alkuperäisestä.

Rakennushistorialliset arvot

Koulurakennus on monumentaalinen funktionalismin edustaja, jonka arkkitehtoninen arvo on hieman heikentynyt korotuksen myötä. Arkkitehti Jalmari Lankinen edusti koulusuunnittelun huippua Suomessa. Hän on suunnitellut useita kansakouluja ja muita tunnettuja ja arvostettuja rakennuksia ennen tämän rakennuksen suunnittelemista.

Historialliset arvot

Liittyy kiinteästi Imatran teollistumisen tuomaan väestönkasvuun ja erityisesti Enso Gutzeit Oy:n paperitehtaan perustamiseen. Laajemmin historialliset arvot liittyvät maamme kansakoulujen rakentamiseen oppivelvollisuuslain myötä.

Ympäristöarvot

Kaukopään koulu sijaitsee Niskapietiläntien varrella, joka on museotie ollen osa entistä Savonlinna-Viipuri –maantietä. Tielinjauksen historia ulottuu ainakin 1600-luvulle saakka. Lähistöllä sijaitseva vanha neuvolarakennus ja Rautio päiväkoti liittyvät tyylillisesti Kaukopään koulun arkkitehtuuriin.

Sinisellä alkuperäiset seinärakenteet ja tilat.

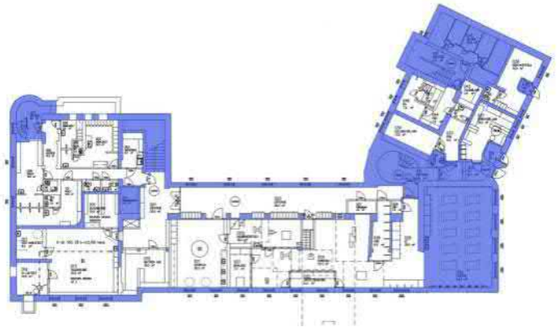

Kellarikerros

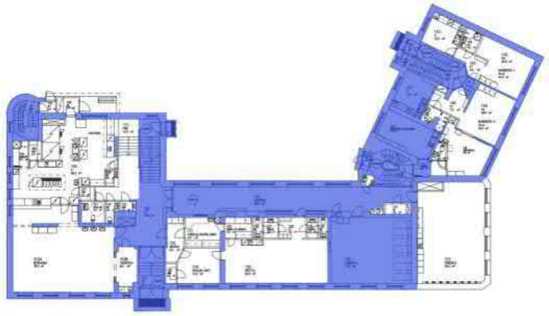

1.kerros

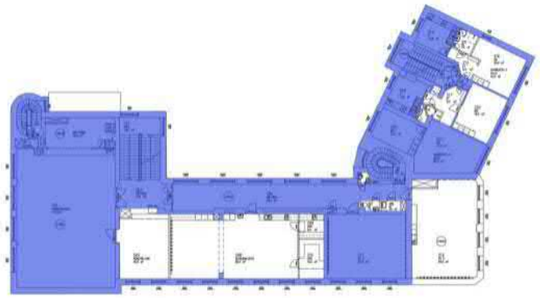

2.kerros

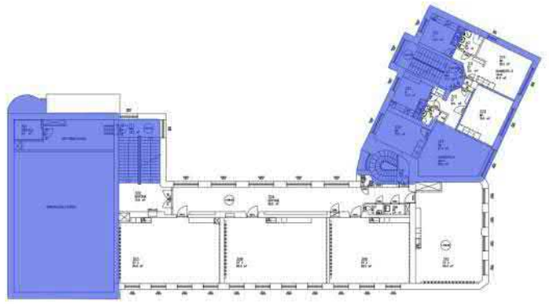

3.kerros

Koulurakennus ennen vuonna 1948 tehtyjä korotuksia. (Alkuperäinen kuva opettaja Kosti Valtosen kokoelmassa. Paul Pyllivuoren kokoelma. Imatran kaupunginmuseon kuva-arkisto)

Koulurakennus kesällä 2016.

KUMPPANUUSTALO

Säilyneisyys

Rakennus on kokonaisuutena kohtalaisesti säilynyt.

Rakennuksen ulkoasu on säilynyt hyvin. Eniten kokonaisuutta ovat muuttaneet sisätiloille tehdyt käyttötarkoituksen muutokset, kuten asuintilojen muuttaminen hammashoitolaksi ja opetustilaksi. Opetustilat on koulun lakkauttamisen jälkeen muutettu toimistotiloiksi ja vuodesta 2015 rakennus on ollut tyhjillään. Ulko-ovia, ikkunoita ja parvekkeen kaiteita on säilynyt alkuperäisinä ja rakennuksen julkisivumateriaalit ja massoittelu ovat alkuperäiset.

Huonetiloissa säilyneitä ovat juhlasali, käytävätilat ja muutama luokkahuone. Sisätiloissa on säilynyt osa suurin osa metallisista porraskaiteista ja isoja ikkunapintoja suojaavista kaiteista. Asunto-osan vaneriset kiintokalusteet ovat alkuperäiset. Alkuperäisen tilarakenne on parhaiten säilynyt asunto-osassa. Kouluosan käytävät, 1.kerroksen osa luokkahuoneista sekä ruokala ja juhlasali ovat säilyneet alkuperäisillä paikoillaan.

Rakennushistorialliset arvot

Rakennustaiteellisesti Kumppanuustalo edustaa melko tavanomaista 1950-luvun koulurakentamista. Pitkä suunnitteluaika ja arkkitehdin vaihtuminen näkyy rakennuksessa siirtymänä alkuperäisten suunnitelmien selkeälinjaisesta funkiksesta hieman vapaampaan 1950-luvun modernismiin. Rakennuksen arkkitehtuurissa on piirteitä tuon ajan kansakoulujen tyyppipiirustuksista. Koulun käytävän päätteenä on laajat ikkunapinnat, suuri välituntikatos ja korkuisiin rakennusosiin perustuva massoittelu.

Rakennuksen suunnittelija arkkitehti Aleksis Lindqvist suunnitteli koulun virkatyönään Imatran kauppalan arkkitehtinä.

Historialliset arvot

Historialliset arvot liittyvät ennen kaikkea sen historialliseen taustaan osana maamme kansakoulujen rakentamista ja oppivelvollisuuslakia. Lisäksi se liittyy tiiviisti Imatran alueen kasvuun teollisuuden ja suurten ikäluokkien myötä sekä esikaupunkialueen lasten olojen kohentumiseen.

Ympäristöarvot

Rakennus ei ole taajamakuvallisesti kovin merkittävä.

Sinisellä alkuperäiset seinärakenteet ja tilat.

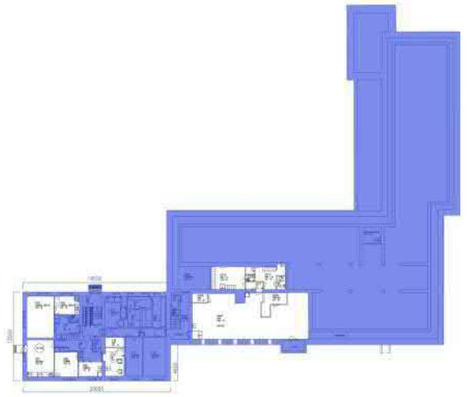

Kellarikerros

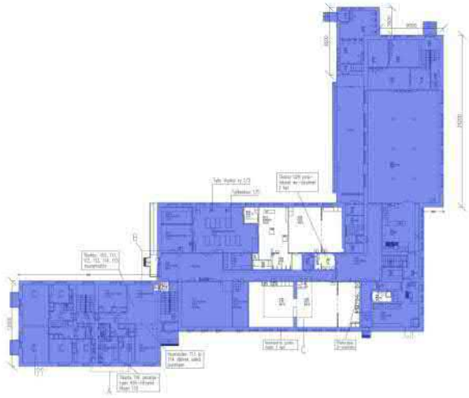

Asunto-osan 1.kerros, kouluosan pohjakerros

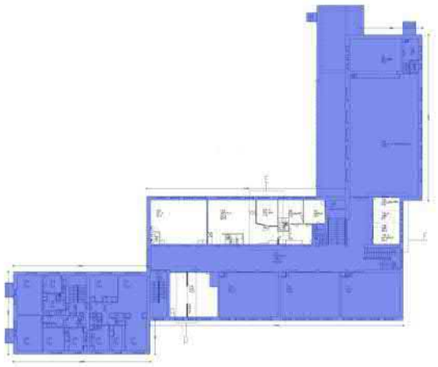

Asunto-osan 2.kerros, kouluosan 1.kerros

Asunto-osan 3.kerros, kouluosan 2.kerros

Koulurakennus ilmeisesti vuonna 1957. (Eino Mäkinen. Imatran kaupunginmuseon kuva-arkisto).

Koulurakennus kesällä 2016.

IMATRANKOSKEN KOULU

Säilyneisyys

Rakennus on kokonaisuutena kohtalaisesti säilynyt.

Ulkoasussa merkittä massoitteluun vaikuttava muutos on juhlasali- ja luokkahuonesiiven välisen terassin umpeen rakentaminen. Muut helposti erottuvat muutokset ovat entisiin kirjastontiloihin johtava luiska, purunpoistokoppi ja keittiön sisäänkäyntikatos. Julkisivumateriaali on alkuperäinen. Osa ikkunoista ja ovista on uusittu. Ikkunoiden puitejako on säilytetty entisen kaltaisena, mutta uusittujen ovien malli on alkuperäisestä poikkeava. Julkisivuissa on myös hyvin säilyneitä osia kuten pääsisäänkäyntikatokset, liuskekivilaatoitukset, lasitiili-ikkunat, luokkahuoneiden tuuletusovien ja entisen kirjastotilan laajojen ikkunoiden metalliset kaiteet.

Alkuperäisillä paikoillaan säilyneitä tiloja ovat ruokala, juhlasali sekä toisen ja kolmannen kerroksen kouluosan luokkahuoneet. Sisätilojen käyttötarkoituksen muutoksia on tehty lukuisia ja mm. asuntosiiven ja kirjaston tilat on remontoitu terveydenhoitajan tilaksi ja opetuskäyttöön.

Pihaan on rakentunut päiväkoti ja varasto joka peittää julkisivua. Maarakenteita on muutettu. Kasvillisuutta on kuitenkin säilynyt laajan sisäpihan puolella.

Rakennushistorialliset arvot

Rakennus edustaa massaltaan ja materiaaleiltaan 1950-luvun arkkitehtuuria. Muotokieli on selvityksessä mukana olleita ja aiemmin rakennettuja kansakouluja vapautuneempaa. Juhlasaliosan arkkitehtuuri poikkeaa aikakautensa ja kouluosan arkkitehtuurista ja rakennus ei muodosta arkkitehtuuriltaan erityisen eheää kokonaisuutta. Rakennushistorialliset arvot ilmenevät ennen kaikkea Koulukadun puoleisessa julkisivussa, sisäänkäyntikatosten rakentamistavassa, yksityiskohdissa ja julkisivumateriaalien käytössä.

Historialliset arvot

Koulu liittyy Imatran kauppalan perustamiseen, jonka omaksi ensimmäiseksi kouluksi Imatrankosken koulu rakennettiin. Laajemmin historialliset arvot liittyvät maamme kansakoulujen rakentamiseen oppivelvollisuuslain ja suurten ikäluokkien kouluikään tulemisen myötä.

Ympäristöarvot

Aivan Koulukatuun kiinni rakennettu Imatrankosken koulu sijaitsee taajamakuvallisesti tärkeällä paikalla.

Sinisellä alkuperäiset seinärakenteet ja tilat.

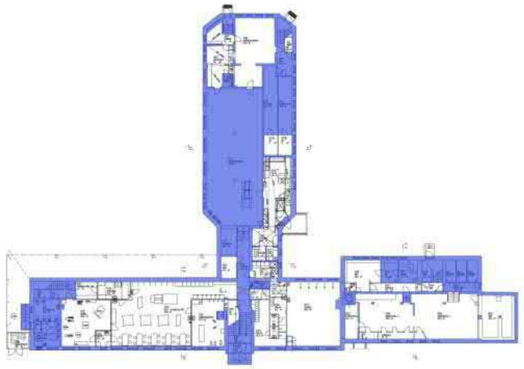

Kellarikerros

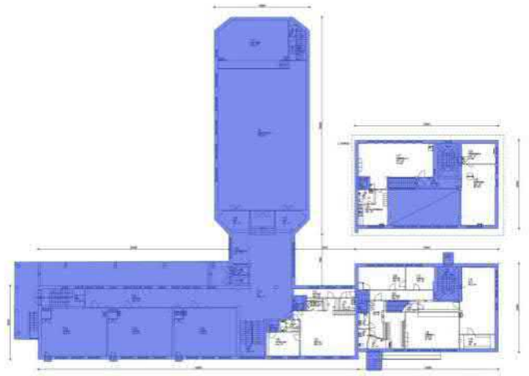

1.kerros

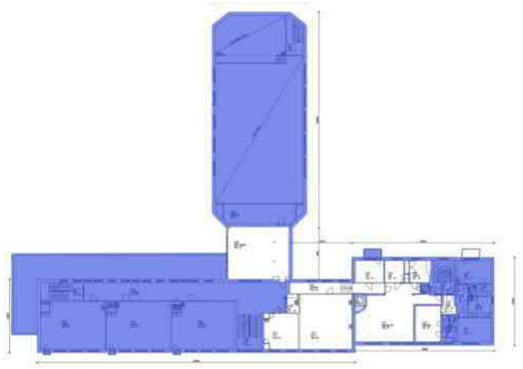

2.kerros

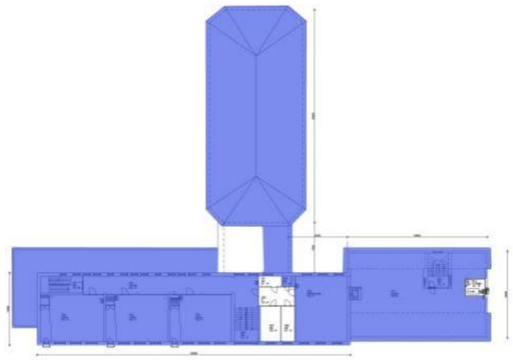

3.kerros

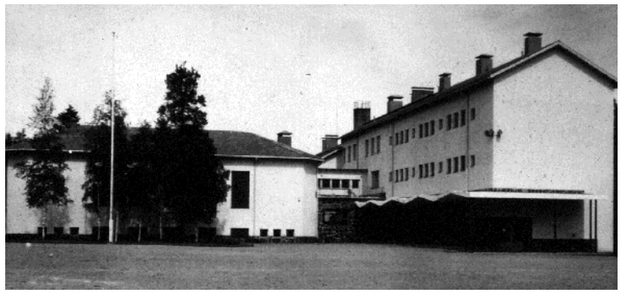

Koulurakennus ennen vuotta 1971. (Postikortti. Lauri Asteljoen kokoelma, Imatran kaupunginmuseon kuva-arkisto)

Koulurakennus kesällä 2016.

7. LÄHTEET

PAINETUT LÄHTEET

- Imatrankosken koulu 50 vuotta. Aarne Heinonen. 2000.
- Viipurin Suomalaisen Kirjallisuusseuran toimitteita 2. Viipurin arkkitehdit. Otto-I. Meurman. Helsinki. 1977.

PAINAMATTOMAT LÄHTEET

- Lupakuvat ja suunnitelmat: Imatran kaupunginarkisto
- Vanhat valokuvat: Imatran kaupunginmuseo
- Armilan koulun rakennushistoriaselvitys. Pöyry Finland Oy. 13.8.2013.

INTERNET LÄHTEET

- Arkkitehtuurimuseo. Koulurakentamisen historia: *http://www.mfa.fi/koulurakentaminen_1930 ja* http://www.mfa.fi/koulurakentaminen_1950
- Maanmittauslaitoksen avoimien aineistojen tiedostopalvelu: *https://tiedostopalvelu.maanmittauslaitos.fi/tp/kartta*
- Suomen arkistojen, kirjastojen ja museoiden aarteet*:* www.finna.f *i*
- Arkistolaitoksen digitaaliarkisto: http://digi.narc.fi/digi/
- Maanmittauslaitoksen vanhat painetut kartat: *http://vanhatpainetutkartat.maanmittauslaitos.fi/*
- Valtakunnallisesti merkittävär rakennetut kulttuuriympäristöt RKY 2009: *http://www.rky.fi/read/asp/r_default.aspx*
- Heikki Rantatupa. Historialliset kartat. http://www.vanhakartta.fi/
- Maanmittauslaitoksen Karjalan kartat: *http://www.karjalankartat.fi/*
- Imatralainen 14.8.2014: http://www.imatralainen.fi/artikkeli/